

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 34



Politikos apžvalga

PRANCŪZIJOS IR LENKIJOS SANTYKIAI

Pereitą savaitę Varšuvoje atsilankė prancūzų vyriausiojo štabo viršininkas generolas Gamelinas. Sąryšy su jo atsilankymu, Varšuvos spaudoje pasirodė žinios, kad atsilankymas yra susijęs su naujomis lenkų politikos gairėmis Prancūzijos, Čekoslovakijos ir Sovietų Rusijos atžvilgiu.

Lenkija 1925 m. spalio 16 d. buvo sudariusi tarpusavio pagalbos paktą su Prancūzija. Šis paktas viešai nebuvo paskelbtas, jis yra militarinis. Pagal šį paktą, esant užpuolimui ant vienos iš susitarusiųjų šalių, antra šalis privalo suteikti kitai pagalbą. 1934 m. sausio 30 d. Vokietija yra sudariusi su Lenkija nepuolimo paktą 10-čiai metų. Šis paktas savo laiku buvo sukėlęs didelį susidomėjimą. Į jį buvo žiūrėta su nepasitenkinimu, kadangi jis prieštarauja Tautų Sąjungos pakto pagrindiniam padėtam taikos nedalomumo principui ir visų T. S. narių prievolėms — padėti užpultai valstybei. Toje sutartyje buvo taip pat išreikšta nepuolimo prievolė, bet ji veikia tikrai susitariančios valstybės atžvilgiu. Vadinas, Lenkija ir Vokietija pasižadėjo per 10 metų nepulti viena antros, bet sutartyje nepasakyta, kad ta nepuolimo prievolė nustoja galios, jei viena iš susitarusiųjų valstybių užpuola trečiąją valstybę.

Šis lenkų-vokiečių dvišalio nepuolimo paktas prieštarauja T. S. pakto nuostatoms, pagal kuriuos visi Tautų Sąjungos nariai privalo gerbti visų Sąjungos narių teritorinę neliečiamybę bei esamąją politinę nepriklausomybę ir ginti jas nuo kiekvieno išorinio užpuolimo.

Taigi, aiškėja, kad 1925 metų prancūzų-lenkų karinės sąjungos sutartis didelės reikšmės ir svarbos jau nebeturi; nes, esant užpuolimui iš vokiečių pusės ne lenkų, bet trečiosios valstybės — Lenkija turėtų laikyti neutralumo. Prancūzų-lenkų sutartis ypač nustojo savo ligšiolinės reikšmės po to, kai Prancūzija sudarė nepuolimo paktą su Sovietų Rusija. Todėl dabar ir kyla įdomus klausimas, kaip pasielgtų Lenkija tuo atveju, jei, pav., vokiečiai pultų Sovietų Rusiją. Pagal sutartį su Vokietija, Lenkija turi laikytis neutralumo, bet pagal paktą su prancūzais, jei Prancūzija padės Sov. Rusijai, tai ir Lenkija turėtų padėti prancūzams. Šis klausimas yra labai svarbus ir juo rūpinasi Europos politiniai sluoksniai. Kaip lenkai galės išsisukti iš šitos painiavos — dabar sunku atsakyti.

PRANCŪZŲ PASIŪLYMAS NESIKIŠTI Į ISPANIJOS REIKALUS

Ispanijos įvykiai vis daugiau ir daugiau atkreipia į save viso pasaulio dėmesį. Tie įvykiai yra ne vien tik vietinis Ispanijos reikalas, bet tapo, galima pasakyti, tarptautiniu ginču. Neseniai prancūzų vyriausybė davė pasiūlymą visoms didelėms Europos valstybėms nesikišti į Ispanijos reikalus. Tai yra nepadėti nė vienai kovojančiai šaliai nei pristatymu ginklų, nei kitu būdu. Į prancūzų pasiūlymą kai kurios valstybės teigiamai jau atsiliepė. Tik Italija ir Portugalija statė kai kurias sąlygas.

Pagal tarptautinę teisę kiekvienas įsikišimas į kitos valstybės reikalus yra neleistinas. Negalima įsikišti į kitos valstybės vidaus reikalus, pav., remiant kurią nors politinę partiją, dalyvaujant samoksluose, kurių tikslas yra esamosios politinės santvarkos sugriovimas. Visa tai laikoma tarptautiniu nusikaltimu.

Ši intervencija gali būti teisėta tik tuomet, kai norima savo valstybės ar jos piliečių teises apginti, bendrus žmonių interesus apsaugoti ir pagaliau iškylant tarptautiniams ginčams tarp kitų valstybių.

Tokios intervencijos dažnai atsitinka bendriems žmonių interesams apsaugoti. Pav., 1860 m. Prancūzija įsikišo į

Turkijos reikalus, kai Livane buvo žudomi mauronitai. 1894—96 m. buvo įsikišta dėl armėnų žudynių. Taip pat Jungtinės Amerikos Valstybės kelis kartus mėgino įsikišti į Rumunijos, 1901 m., ir į Rusijos, 1903 m., reikalus, protestuodamos prieš žydų žudynes.

Ispanijos įvykiai gali dabar privesti prie tarptautinių ginčų tarp suinteresuotų valstybių. Šiuo atsitikimu gali padaryti intervenciją tik Tautų Sąjunga, kuri, pagal savo paktą, turi intervencijos teisę.

NUSKRIDĘ Į ISPANIJĄ LENKIJAI SKIRTI KARO LĖKTUVAI

Rugpjūčio 17 d. Lenkijos vyriausybė pranešė Didžiosios Britanijos vyriausybei, kad Lenkija apie keturis Fokerio tipo lėktuvus, kurie praėjusį šeštadienį iš Anglijos išskridę į Lenkiją, o iš tiesų paskui pasukę į Ispaniją, nieko nežinanti ir prie jų pirkimo nieku neprisidėjusi.

LENKAI NORI IŠNAUDOTI GEN. GAMELINO VIZITĄ?

Dancigo nacionalsocialistų oficiozas „Danziger Vorposten“ paskelbė straipsnį, pavadintą „Vokietija ir prancūzų lenkų sąjunga“, kuriame, tarp kitko, pabrėžia, kad Prancūzijos vyriausiojo kariuomenės štabo viršininko gen. Gamelino vizitas Varšuvoje nesąs „tuščia demonstracija“. Esą, Gamelino atsilankymas Varšuvoje, lygiai kaip ir generalinio Lenkijos kariuomenės inspektoriaus gen. Rydz-Smiglo rengiama kelionė į Paryžių, turi aiškų politinį pobūdį, nors oficiali lenkų spauda to aiškiai ir nepasakanti.

Toliau minėtas laikraštis svarsto Lenkijos Prancūzijos santykius po Vokietijos Lenkijos sutarties sudarymo. Pirmoje eilėje laikraštis pažymi, kad tie santykiai buvo pradėję atšalti, ypač sudarius Prancūzijos Sovietų Sąjungos sutartį, kuri Lenkiją aiškiai pastūmėjusi į Vokietijos glėbį. Čia laikraštis priduria, kad Lenkijos generolai visados yra turėję „frankofilišką orientaciją“. Esą, paskutiniu metu buvo galima pastebėti, kad gen. Sikorsko įtaka vis labiau ir labiau pradėjusi reikštis. Be to, ūkininkų bloko iškilimas taip pat turįs frankofiliškumo žymių. Baigdamas, laikraštis priduria, kad dar ir daugiau faktų aiškiai rodo, kad Lenkijoje esama tendencijos orientuotis į Prancūzijos pusę, visiškai nepaisant Vokietijos Lenkijos sutarties.

Straipsnio pabaigoje raminausi, kad gen. Gamelino vizitas Varšuvoje jokių būdu negalys būti neramumo pagrindu Berlyne. Esą, jeigu Lenkija ir Prancūzija nori patikrinti savo draugiškumą, tai dar neturį reikšti, kad tas draugiškumas esąs nukreiptas prieš Vokietijos ir Lenkijos bendradarbiavimą Europos politikoje. Ta proga laikraštis pastebi, kad tas draugiškumas yra jau prasidėjęs prieš keletą metų ir abiem šalims davęs tikrai konkrečios naudos.

„Voelkischer Beobachter“ ta proga rašo, kad Lenkijos vyriausybė, pasinaudodama gen. Gamelino vizitu, norinti daryti žygių gauti iš Prancūzijos dviejų milijardų frankų paskolą savo kariuomenei apginkluoti ir sumoderninti. Esą, kariuomenės sumoderninimo srityje daugiausia dėmesio busi kreipiamą į Lenkijos kariuomenės motorizuotas dalis ir į oro laivyną.

TROCKISTŲ TERORISTŲ ORGANIZACIJA SOVIETŲ RUSIJOJ

Paskutinėmis dienomis Sovietų Rusijoje susekta didelė trockistų teroristų organizacija, kuri projektavo pasikėsinimus prieš Sovietų vadovaujančius asmenis. Sovietų spauda pilna pranešimų apie trockistų lizdus įvairiose Sovietų Rusijos vietose ir įmonėse, o taip pat ir partijoje. Visur ruošiami mitingai prieš trockistus, kuriuose reikalaujama Trockio, Zinovjevo ir Kamenevo pasekėjams padaryti galą.

Laidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miško, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkams ir kareiviams (tik su) metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

„Spindulio“ B-vės spaustuvė Kaune.

Brangiausioji gėrybė

Žmogaus gyvenimas toks trumpas. Kiekviena nesunaudota gyvenimo valanda dingsta ir jos jau niekuomet nebesugrąžinsi. Anglai turi posakį — „laikas — pinigai“, bet tas posakis, gal būt, dar nėra visiškai teisingas, nes laikas brangesnis ir už pinigus. Laiko nepirksi nei už didžiausius turtus, nei jokiais kitomis priemonėmis laiko nepadidinsi. Laikas juk yra medžiaga, iš kurios mes kuriame gyvenimą; statome, tobuliname ir siekiame kaip savo asmens, taip pat ir savo tautos laimės, gerovės, šviesios ir garbingos ateities.

Slenkant žmogaus amžiui, laikas vis brangėja. Todėl kas nori gyvenime neatsilikti, žengti pirmyn, tas turi gerai suprasti laiko vertę. Kiek daug laiko kartais gyvenime praleidžiama tuščiam ir bereikalingam lošimui kortomis, girtuokliavimui, beprasmiškam valgiojimuisi, tuščioms kalboms ir visokiems kitiems ne tik negražiams, bet ir negarbingiems, kiekvieną kultūringą žmogų žeminantiems įpročiams. Vietoje to, kad sėdėti prirūkytame, tvankiame kambaryje ir lošti kortomis — daug geriau, pav., paskaityti naudingą knygą: sužinosi ką nors naujo, plėsi savo intelektualinį horizontą ir, naudingai praleidęs valandą kitą laiko, jausi malonų vidurinį savimi pasitenkinimą. Nesunaudojęs gi laiko — silpnini, bukini savo protą, sutrumpini savo gyvenimą keliomis valandomis ir tuo pačiu darai nuostolius savo tautai.

Ypač mūsų dabartinis gyvenamasis laikotarpis iš visų reikalauja didžiausio jėgų įtempimo, nuolatinio budrumo, o taip pat kruopštaus, planingo darbo, mokymosi, švietimosi ir nuolatinio tobulėjimo, žengimo priekin.

Kiekviena bereikalingai praleista minutė vėliau gali labai brangiai kainuoti. Jei mes niekais leisime laiką, jeigu daug nedarbėsime ir atsiliksime, tai kiti sveitimieji, kurie dirba, mokosi ir progresuoja — kiekviena metu nesunkiai galės padiktuoti mums savo valią, galės vėl atimti brangiai iškovotą nepriklausomybę. Bet to niekuomet neprivalo būti. Tad reikia visiems produktyviai išnaudoti laiką ir siekti to, kas tik nau-

dinga laisvai, kuriančiai, kultūrejančiai lietuvių tautai.

Pagalvokime ir mes, kariai, kiek, gal būt, kartais pusvalandžių praleidžiame be reikalo. Ar bevėrtė pradėti skaityti knygą, ar verta ką nors pasimokyti, išsiskinti, atlikti, jei iki vykimo į pratimus liko tik 15 minučių? — pagalvoja nevienas. Bet, gal būt, nepagalvoja, kad jeigu visus tuos laiko trupnelius sudėt, tai kiek išeitų valandų, dienų, savaitių. O juk tas visas laikas nueina niekais. Vienam rašytojui žmona kiekvieną rytą pavėlindavo 15 minučių pusryčių. Kad nesėdėtų be darbo, jis

tuo laiku rašė. Po pusės metų tas rašytojas parašė vieną savo žymių veikalų. Žmogus, kuris renka ir sunaudoja visas atspėjamas valandas, pertraukas, likučius tarp vieno ir kito darbo, susilaukia nuostabių savo darbo vaisių žymiai greičiau už tuos, kurie tos paslapties nežino.

Turime visą eilę pavyzdžių, kaip Stefensoną, Edisoną ir daug kitų, kurie grąžino atspėjamą nuo darbo laiką, kaip auksą. Stefensonas išsilavino ir padarė garsiausius savo išradimus tik tuo trumpučiu, minutiniu laiku. O matematikos mokėsi naktimis.

Mes, kariai, turime daug ko išmokyti, o laiko tiek mažai. Todėl reikia panaudoti kiekvieną minutę, kad tik ką nors naujo išmokytume, sužinotume. Mes turime mokytis kraštą ginti, nes mes stovime savo tautos sargyboje. Priešų mums netrūko senovėje, netrūksta jų ir dabar. Tačiau turime nuolatos prisiminti, kad didžiausias mūsų priešas, tai mūsų pačių nerangumas, apsilaidimas ir valios stoka.

Sakoma, kad ir akmuo vietoje gulėdamas apauga samanomis bei kerpėmis ir nustoja savo išvaizdos. Tas pats ir su žmogumi. Jei tinginiausi, leisi laiką bereikalingai, ieškosi progos tik pasilinksminėti, — greit aprūdysi kaip nevartojamas plūgas ir nustos spinduliuoti energiją.

Darbo meilė, pasiryžimas, darbo entuziazmas ir stropus laiko sunaudojimas, tai jėga, įgalinanti žmogų pasiekti nepaprastų vaisių. Todėl neatidėkime gerų norų vykdymo, kol turėsime daugiau laiko, o sunaudoki-



Tarpininkai poligone nagrinėjimo metu
O. Milaševičiaus nuotr.

KELIAI UŽŽĖLĖ

Į Gedimino pilį visi keliai užžėlė...
O Vytauto Dvasia nerimsta paneriuos.
Suspausk pentiniais žirgą ir skriski, bernužėli,
Lai tavo plieno kardas Vilniuj sušvytruos

Ei, juodbėri! Tarp girių ir tarp lankų rasotų
Į Gedimino pilį kelio nepamesk
O jeigu priešas kulkom tau kelią tą užstotų—
Padangėmis, kaip sakalas, į Vilnių nešk!

Į Gedimino pilį visi keliai užžėlė...
Bet nepaklys į ją žygiuodams mūs karys!
Piliakalniuos tada tik nurims mūs bočių vėlės,
Kai baltą Vytį Pilies kalne išvys.

A. Juškienė

Kaip broliai ir svečiai

(Svečiams iš Latvijos Tauragėj atsilankius)

Jums vėliavas iškėlėm ir žodžius surinkom
Ir dainas sudainavom sesės — broliai visi:
Kai vieni pasidžiaugiam — ir antrų taurės linko,
Kai vieniems saulė šviečia — ir kitiems ne tamsi.

Jau žiloj praeity Baltijos karalijoj
Tarpe girių užgimę — girių viešpačiai mes.
Jūs girdėte žirgus Dauguvos vandenyse,
Mes savuosius pagirdėm Dainavos Nemune.

Suskridom, susiejom laisvoj lietuvių žemėj,
Kaip broliai paviešėt, kaip sesės padainuot...
Ir vėl mums laisvės saulė gražutį rytą lemia,
Ir vėlei Baltija mums laisve tebanguos.

Palinko žalios liepos žalių beržų vainikuos,
O tarp beržų ir liepų tiek vėliavų apščiai!
Laisvoj tėvynės žemėj šiandieną susitikom,
Suėjom, susirinkom — kaip broliai ir svečiai.

P. Zablackas

Daina apie gimtąją marių žemę

Mes neiškeliausim ieškot kiparisų,
Nė iš Alpių žemės ežerų parnešt —
Mes gimtąją žemę su mariom surišom,
Mūsų sesės audžia juostas šilkines.

Žydi mūsų žemė su šilų peizažais,
O dangus už liepų su baltom būrėm.
Vakarais, kai žaros Baltiją nudažo,
Lekiam pakrykštauti vėjam keturiem.

O po marių plotą žvejas laimę buria,
Sidabrinį tinklą nerdamas dugnan —
Ei, išgriebs iš marių, iš giliųjų jūrių,
Aukso laimę žvejas išžvejos iš ten...

Ir laivai atplaukia iš pasaulio krašto
Ir tėvynei neša daug, oi, daug žinių —
Mes gyvensim amžiais — praeitis parašė,
Mums likimas lėmė amžių dyvinų.

Vakarais nugirdo marios saulės kelią,
Vario mėnesienos klaidžioja nakčia.
Tolumoj už kopų aukso žaros kelias,
Ir ateis toks rytas sidabrinis čia...

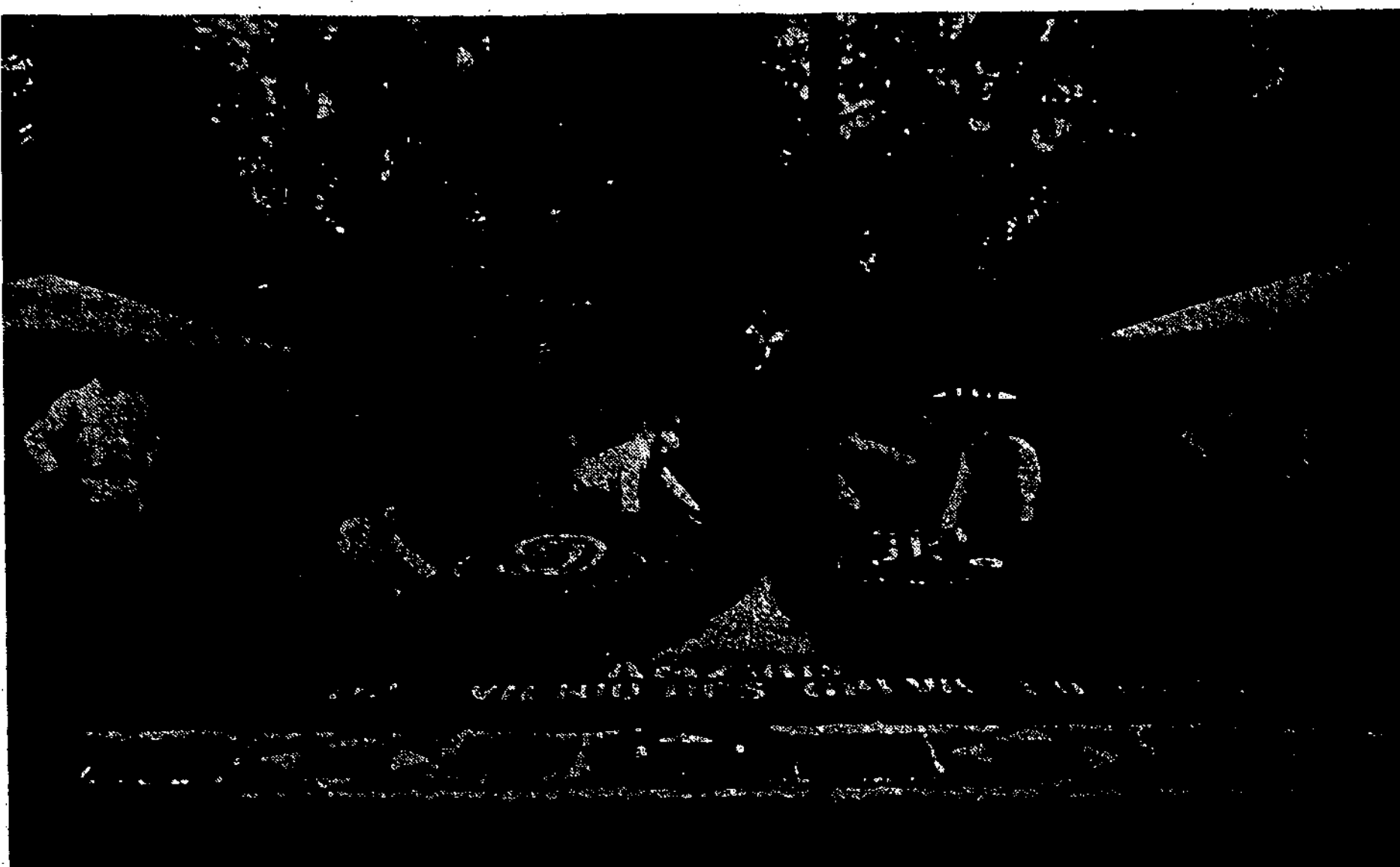
O daina iš marių mėnesienom plaukia,
Ir dainuoja, rodos, marios ir šilai...
Vienišas pušaites priglaudė palaukės
Ir taip ligi ryto išmyluos tyliai.

Mes nenusiirsim į pasaulio kraštą
Ieškot kiparisų ar aukštų kalnų.
Mūsų margos klėtys su senolių raštais,
O dangus ir marios gelmių mėlynų...

P. Zablackas

me ir minutes iš kurių
susidarys dienos, savai-
tės, mėnesiai. Svarbiau-
sia — turėkime vyriškos
valios. Šiuo reikalu giliai
susimąstykite, įsitikin-
kite ir tuoj pat pradėki-
me veikti; o šiuo atveju,
be abejojimo įsitikinsi-
me, kad iš tikrųjų laikas
yra brangiausioji gėrybė!

J. S.



Mirštamai sužeistas vadovavo ir nenorėjo palikti kautynių lauko

Būrininkas Antanas Baziliauskas, kilęs iš Antkalniškių kaimo, Plokščių vals., Šakių aps., dar būdamas visai jaunas, rusų buvo pašauktas į kariuomenę ir dalyvavo didžiajame kare. Nors kovojo ir ne už savo tėvynę, tačiau visur pasižymėjo narsumu. Vadai jį mylėjo ir sakydavo, jog lietuvis savo šaliai gėdos nedaro.



† Būrininkas Antanas Baziliauskas

Pasibaigus did. karui, jis kartu su daugeliu lietuvių grįžo į Lietuvą. Pradėjus kurtis Lietuvos kariuomenei, ne tik jis pats stojo savanoriu, bet ir kitus vyrus skatino stoti savanoriais. 1919 metų sausio 21 d. stojo savanoriu į 2 pėst. pulką. Tais pačiais metais buvo perkeltas į 6 pėst. Pilenų kunigaikščio Margio pulką ir šiame pulke, kaip sumanus ir prityręs karys, ėjo 3 kuopos I būrio būrininko pareigas. Tarnaudamas šiame pulke, jis įvykdė daug narsių žygių, už kuriuos buvo apdovanotas 2 ir 3 laipsnio Vyčio kryžiais. Jis kautynėse visuomet pirmas puldavo. Taip pat žodžiais ir veiksmais skatindavo kareivius narsiai kovoti.

1919 metais lietuviams kovojant su bolševikais prie Lyksnos, galingos priešų jėgos puolė lietuvių dešinią sparną. Lietuviai buvo priversti trauktis. Besitraukiant priešų kulka sužeidė vieną lietuvių kareivį. Sužeistajam (o jis negalėjo paeiti) gresė žūti arba patekti į priešų nelaisvę. Tai pamatęs būrininkas Baziliauskas šoko sužeistąjį gelbėti. Nežiūrėdamas į priešų

smarkią ugnį, jis kareivį iš kovos lauko nunešė į sanitarinį punktą.

Tą pat dieną bolševikai, būdami labai geroje padėtyje, neleido lietuviams žygiuoti pirmyn. Tai matydamas būrininkas Baziliauskas su savo būriu puolė priešų apkasus. Bet vos spėjo iššokti iš apkasų (o šoko, kaip ir visuomet — pirmas), sprogdama priešų granata labai sunkiai jį sužeidė. Nors prieš akis ir matydamas mirtį, tačiau neperstojo komandavęs. Kai kareiviai norėjo jį nešti į sanitarinį punktą, jis atsisakė ir norėjo pasilikti kautynių lauke ir sekti jų eigą. Tačiau neteko matyti sėkmingo lietuvių laimėjimo, nes po keliasdešimt minučių mirė.

Būrininko Baziliausko mirtis neišgąsdino kareivių, bet uždegė drąsa ir narsumu. Priešas lietuvių puolimo neišlaikė.

Aug. Aštrauskas

Ne skaičius, bet drąsa viską įvykdo

Eilinis Vincas Stankaitis gimė 1898 m. gegužės 11 d. Meištų kaime, Bublelių vals., Šakių aps. Į kariuomenę stojo savanoriu 1919 m. sausio 16 d. — į 2 pėst. pulko 2 kuopą. Vėliau buvo perkeltas į atskirą Marijampolės batalioną, (iš kurio susidarė 6 pėst. pulkas). Šiame pulke Stankaitis baigė savo karo tarnybą.

1919 metais lietuviams kovojant su bolševikais prie Ilūkšto, buvo pasiūsta į žvalgybą būrys karių, kad patirtų priešų jėgas. Bet iš pasiūstų žvalgų daugelis pabūgo patekti į priešų nelaisvę ir atsisakė nuo žygio. Tačiau eilinis Vincas Stankaitis su trimis draugais toliau tęsė žvalgybą. Nors ir buvo priešų pastebėti ir apšaudyti, tačiau jie sėkmingai atliko savo uždavinį. Tą pačią dieną lietuviai (tada buvo apsisistoję Cukriškės kaime) pradėjo puolimą, kuris baigėsi sėkmingu lietuvių laimėjimu.

Eil. Vincas Stankaitis ir kiti trys jo draugai už šį žygį apdovanoti 3-čio laipsnio Vyčio kryžiais.

Eilinis Vincas Stankaitis kovojo bemaž su visais Lietuvos priešais. Kovojo su bolševikais ir bermon-tininkais. 1920 metais dalyvavo lenkų fronte, kautynėse ties Giedraičiais. Į atsargą išėjo 1921 m. spalio 1 dieną.

Eilinis Vincas Stankaitis dabar pavyzdingai šeiminkauja nuosavame 9 ha ūkyje, kurį gavo kaip savanoris. Jis, kaip ir dauguma mūsų narsiųjų kovotojų, pasiryžęs, reikiant, vėl stoti į nepriklausomybės gynėjų eiles. — Jei stengėmės iškovoti nepriklausomybę, tad turime stengtis ją ir išlaikyti, — sako jis.

(Jo atvaizdą žiūrėkit š. m. „Kario“ Nr. 19 pusl. 452, kur per klaidą įdėta vietoj jaun. pusk. Juozo Stankaičio. Red.).

Aug. Aštrauskas

PRANCŪZŲ SPAUDA APIE GEN. GAMELINO VIZITĄ

Prancūzų spauda rugpiūčio 13 d. plačiai komentuoja Prancūzijos kariuomenės štabo viršininko gen. Gamelino kelionę į Varšuvą. Laikraščiai sutartinai pabrėžia, kad ta kelionė esanti grynai karinio pobūdžio ir kad ji jokių būdu nesanti susijusi su jokiais politiniais tikslais.

Šiuo klausimu Paris Soir, tarp kitko, rašo, kad dėl gen. Gamelino vizito esą galima pasakyti tik tiek, kad Prancūzija norėjusi įrodyti, kad Prancūzijos Lenkijos karinis su-

sitarimas egzistuojąs ne vien popieriuje. Toliau laikraštis pažymi, kad netrukus tarp abiejų valstybių bus pradėti atitinkami pasitarimai. Tų pasitarimų tikslas esąs suteikti Lenkijai didelių kreditų, kuriuos norima sunaudoti kai kuriems Lenkijos kariuomenės vienetams sumoderninti.

Temp s, rašydamas apie gen. Gamelino vizitą, vadina jį visiškai normaliu ir pastebi, kad Prancūzijos ir Lenkijos atstovai, pasinaudodami ta proga, pasistengs abiejų kraštų tarpusavio santykius padaryti dar glaudesnius ir sustiprinti abiejų valstybių susitarimo dvasią.

Inžinierius Petras Vileišis

Jo mirties dešimties metų sukaktuvėms

Rugpiučio 12 d. suėjo lygiai dešimt metų, kai mirė vienas iš žymiausių mūsų tautinio atgijimo veikėjų ir lietuviškosios spaudos pionierių — inžinierius Petras Vileišis. Jo kilni asmenybė ir labai dideli lietuviybės darbai, mirties dešimtmečio proga, leidžia mums nors trumpai atminti šį visai lietuvių tautai ir jos kultūrai nusipelnusį vyrą.

Inž. Petras Vileišis gimė 1850 metų gruodžio mėn. 14 d. Biržų apskr., Pasvalio valsč., Medinių kaime. Aukštesnius mokslus jis išėjo Panevėžio ir Šiaulių gimnazijose, o aukštuosius — Petrapilio universitete ir kelių institute, kurį jis 1880 metais baigė kelių inžinieriaus laipsniu. Inž. Petro Vileišio lietuviškoji veikla pasireiškė jau gana anksti. Vos įstojęs į universitetą, jis tuojau pradėjo aktingai dalyvauti lietuvių studentų tautiniame judėjime. Čia, drauge su kitais lietuviais



Inž. Petras Vileišis

studentais, jis leido ir redagavo ranka rašytą laikraštėlį „Kalvį Melagį“. Taip pat susirašinėdavo su dr. Jonu Basanavičium ir kitais žymesniaisiais tų laikų lietuviais.

Inž. Petrui Vileišiui daug metų teko gyventi ir dirbti Rusijoje. Kurį laiką jis tarnavo valdiškose įstaigose, o vėliau pasidarė rangovu ir daugiausia statydavo geležinkelių tiltus. Šis užsiėmimas jam atnešė didelius turtus, nes dar prieškariniais laikais Petras Vileišis buvo laikomas vienas turtingesniųjų žmonių Rusijoje. Tokius turtus susidėjęs, inž. Petras Vileišis, rodos, galėjo gyventi niekuo nesirūpindamas. Tačiau šiam vyrui pirmoje eilėje rūpėjo lietuvių tautos reika-

lai. Giliai suprasdamas, kad Lietuvos kultūrejimo didžiausia kliūtimi yra spaudos draudimas, jis visokiais būdais stengėsi atgauti lietuvių spaudą. Tuo tikslu jis su įvairiais prašymais vaikščiojo pas aukštuosius rusų valdininkus, net ministerius, tačiau šie žygiai, dažniausiai, būdavo nevaisingi. Tada Petras Vileišis pradėjo lietuviškas knygas leisti Tilžėje. Savo lėšomis jis ten išspausdino apie 50 įvairaus turinio ūkininkams naudingų knygelių, kurių didžiąją dalį jis pats buvo ir parašęs.

Nujausdamas, kad lietuviams bus leista spauda ir jų kultūrinis bei ūkiškas gyvenimas taps intensyvesnis, inž. Petras Vileišis su savo didžiuoju kapitalu persikėlė į Vilnių ir čia įsteigė geležies fabriką. 1904 m. spaudą leidus, jis Vilniuje įsteigė savo spaustuvę, savo lietuvišką knygyną ir pirmąjį lietuvišką dienraštį „Vilniaus Žinias“. Visos tos įmonės bei įstaigos į Vilnių sutraukė daug lietuvių, kurie padėjo Vilniui ir Vilniaus kraštui lietuviėti. Dienraštis „Vilniaus Žinios“ buvo ir yra labai svarbus veiksnys lietuvių tautos kultūriniame ir politiniame gyvenime. Jos, galima sakyti, praskynė kelią Didžiajam Vilniaus Seimui ir kitiems didiesiems mūsų tautos gyvenimo įvykiams.

Inž. Petras Vileišis iš šių savo įstaigų bei įmonių pelno neturėjo. Ligi to laiko savo turėtuosius didelius kapitalus jis išleido lietuviybės reikalams. Sutirpus kapitalams, inž. Petras Vileišis vėl išvažiavo į Rusiją ir ten ėmėsi senojo geležinkelių tiltų statybininko darbo. Ten vėl buvo gerokai praturtėjęs, tačiau bolševikų revoliucija viską nušlavė. Į Lietuvą jis sugrįžo 1921 m. pradžioje. Po kurio laiko jis buvo paskirtas susisiekimo ministru, vėliau ėjo kitas atsakingas pareigas. Jau būdamas ir senyvo amžiaus, jis jaunuolio budrumu domėjosi visais mūsų tautos kultūrinio, politinio ir visuomeninio gyvenimo reiškiniais, nuo jų neatitraukdamas savo akių.

Kaip matome, inž. Petras Vileišis buvo pozityvus veikėjas, kurio darbus lydėjo nepaprastas duosnumas, sveikas protas, gili kūryba ir nepaprasta ištvermė. Jis yra vienas tų vyrų, kuris daugiausia nusipelnė naujam gyvenimui atgyjančiai lietuvių tautai. Jis giliai nujautė ir teisingai įvertino visa tai, kas mūsų tautai rusų priespaudos laikais buvo reikalingiausia. Mums, nuolat žengiantiems į šviesesnę ateitį, reikia, visados prieš akis turėti didžius ir ideališkus inž. Petro Vileišio darbus, darbus didelio patrioto ir nepalaužiamos energijos vyro, kurio nuopelnus vertindamas kan. Tumas-Vaižgantas jį pavadino geruoju mūsų tautos genijum. Juk ištiesų, inž. Petras Vileišis ant atgyjančios lietuvių tautos aukuro sudėjo geriausias savo jėgas, savo išmintį ir savo didžiuosius kapitalus, be kurių vargiai ar būtų taip intensyviai ėjęs visas anuometinis mūsų tautinis darbas.

Inž. Petras Vileišis mirė 1926 m. rugpiučio 12 d. Kaune. Jo kūnas buvo palaidotas Kauno Bazilikos kriptoje, tačiau prieš dvejus metus jis buvo pervežtas į Vilnių ir dabar ilsisi Rasų kapinėse.

**Tėvynei paaukot visas savo jėgas —
kilniausia lietuvių pareiga**

Artilerijos sustatymas kautynėms

Artilerija stipri tikrai savo ugnimi, todėl šaudymas yra svarbiausias jos kautynių veiksmas. Šaudymui pabūklai nukabinami nuo pirmagalių ir statomi tokioje vietoje, iš kurios galima būtų šaudyti numatytus bei paskirtus šaudyti rajonus bei vietas, arba, kaip artilerijoje sakoma, vykdyti duotus artilerijai *ugnies uždavinius*. Vieta, kurioje pabūklai statomi šaudymui, vadinama *baterijos ugniavietė*. Ugniavietės būna *pridengtos* ir *atviros*. Buvo laikai, kada šaudymo metu pabūklai buvo statomi tikrai atviroje vietoje, taikytojai patys matydavo taikinį ir tiesiai nutaikydavo į jį pabūklą. Dabar su pabūklų taip lengvai atvirą vietą neišvažiuosi; priešas suspės jį greičiau numušti, negu tas pabūklas suspės pradėti šaudyti. Todėl dabartiniu metu *atvira ugniavietė užimama tikrai tada, kai yra būtinas reikalas tučtuojau paleisti ugnį*. Dažniausiai pabūklai statomi pridengtoje ugniavietėje, t. y., už priedangų: žemės pakilimų, kalnelių, miškų, trobesių ir t. t.; tatau daroma tam, kad priešas pabūklų negalėtų pastebėti ir juos apšaudyti savo artilerijos ugnimi.

Statant pabūklus už priedangų, reikia paslėpti nuo priešų akių ne tik pačius pabūklus, žmones, bet taip pat ir liepsną, dūmus bei dulkes, kurios pakyla nuo šūvių. Be to, pabūklai turi būti užmaskuoti ir nuo priešų oro sekimo. Todėl jie statomi po medžiais, tarp krūmų, arba kiekvienas pabūklas iš viršaus uždengiamas lengvomis uždangomis iš šakų, tinklelių, padarytų iš virvės ir vielos, be to, jei yra reikalo, ir sukastoji žemė pridengiama žole, šakomis ir t. t., ir visa tai taikoma esančiai aplink pabūklą vietos spalvai. Žiemos metu, kada žemė apklota sniegu, vienintelė priemonė pabūklams maskuoti yra tam tikros baltos marškos.

Pabūklo vamzdžio laibgalio priešakyje, dėl išsi-veržiančių iš jo šūvių metu įkaitusių dujų, keičiasi grūžo spalva (išdega žolė, džiūsta žemė, tirpsta sniegas) ir pasidaro vadinamas *laibgalio kūgis*. Kad priešas pagal šiuos kūgius negalėtų susekti pabūklų stovėjimo vietų, šie kūgiai per kiekvieną šaudymo pertrauką maskuojami žole, šakomis, žeme, sniegu arba net dažomi dirbtinai. Be to, kad sumažėtų šių kūgių atsiradimas, vasaros metu grūžas pabūklo priešakyje laistomas vandeniu; tatau sumažina taip pat ir dulkių atsiradimą.

Kad būtų sunkiau priešų oro žvalgams susekti baterijas, pabūklai ugniavietėje statomi ne vienon linijon ir lygiais tarpais, bet, prisitaikant prie vietos, išskleidžiami tam tikrame rajone, atstumais vienas nuo kito 20—80 metrų.

Pridengtos ugniavietės ypatybė ta, kad iš jos nematyti, kas darosi kautynėse priekyje, nes tarp kautynių lauko ir pabūklų yra priedanga (nekalbant, žinoma, apie atstumą). Todėl baterijos ugniavietės priešakyje arba iš šonų, o kartais ir jų užpakalyje, vietose su geru matymo lauku parenkamos *sekyklos*, esančios, taip sakant, artilerijos akimis. Sekykla visų pirma reikalinga baterijos arba grupės vadui, kurie iš jos vadovauja ugniai, seka savo sviedinių veikimą, kautynių lauką ir priešų bei savo kariuomenės veiksmus. Sekykla, kurią užima grupės arba baterijos va-

das, vadinama *pagrindinė sekykla*. Bet nevisada iš šios sekyklos būna galima matyti visa tai, kas reikalinga kautynių uždaviniui atlikti (raižyta vieta, blogas matymas, dūmų uždanga ir t. t.); todėl, be pagrindinės sekyklos, dar parenkama viena arba kelios kitos sekyklos. Šios sekyklos vadinamos *padedamosiomis*. Žiūrint vietas, kur jos yra, o taip pat skirtų joms uždavinių, padedamosios sekyklos gali būti *artimos*, *šoninės* arba *priešakinės*.

Artima sekykla parenkama arti ugniavietės, kad sektų artimiausią ugniavietės rajoną, kad savo laiku perspėtų bateriją apie prasiveržusių tankų, raitininkų ir kitų priešų ginklų rūšių pavojų.

Šoninė sekykla užimama tada, kai reikia šaudyti taikinius, blogai matomus iš pagrindinės arba priešakinės sekyklos, o taip pat, kad sektų iš šono, jei yra reikalas, kur krinta mūsų sviediniai.

Priešakinei sekyklai vieta parenkama jei ne tarp priešakinių pėstininkų dalinių, tai kur nors arti jų. Esant tokiai sekyklai, pasiekiami glaudesni ryšiai su savo pėstininkais ir todėl galima šaudyti artimus taikinius. Iš tokios sekyklos yra žymiai lengviau, negu iš pagrindinės sekyklos, matyti, kaip ir kuo kliudo priešas mūsų pėstininkams slinkti pirmyn. Kada mūsų pėstininkai puldami paslinks pirmyn, baterijos vadas dažniausiai pereina į priešakinę sekyklą, ir tada šioji sekykla tampa pagrindine.

Ryšių grandys (ryšių rinktinės) ryšiams su pėstininkais laikyti, kurios siunčiamos iš baterijų (grupių) prie remiamų pėstininkų dalinių vadų, taip pat yra savo rūšies artilerijos akys, kurios papildo sekimą iš sekyklų (pagrindinių, šoninių, priešakinių).

Visos artilerijos sekyklos turi laiduoti visišką esančios priešakyje vietos matymą ir tuo pat metu turi būti nematomos priešų žemės ir oro sekėjų. Geros sekyklos yra vietovės pakilimai, ypač apaugę krūmais, o taip pat pamiškės, krūmų, sodybų ir t. t. pakraščiai. Įvairūs trobesiai (namai, daržinės) ir vietos daiktai (šieno kūgiai, medžiai) sekykloms nėra patogūs, ir sekyklos juose įrengiamos tikrai tada, kai nėra kitų geresnių vietos daiktų ir kai jie neatkreipia į save priešų dėmesio, t. y., kada jie yra tos pačios rūšies daiktų grupėje (gyvenamoji vieta, šieno kūgių eilė, medžių grupė) ir neišsiskiria aplinkiniame fone. Sekykloms rinkti vengti tokių vietos daiktų, kaip bokštai, bažnyčios, varpinės, malūnai, atskiri namai ir t. t., nes priešas lengvai gali juos pastebėti ir savo ugnimi pasistengs juos sunaikinti arba bent padaryti iš jų neįmanomą sekimą.

Priešas, žinoma, imsis visų priemonių, kad nustatytų mūsų artilerijos sekyklų ir ugniaviečių vietas; todėl, renkant ir užimant sekyklas ir ugniavietes, stengiamasi kiek galima prisitaikyti prie vietos, prisdengti nuo priešų žemės ir oro sekėjų, pasinaudojant gamtos priedangomis ir turimomis maskavimo priemonėmis. Tačiau nežiūrint visų mūsų daromų pastangų, priešas vis dėlto gali susekti mūsų sekyklas arba ugniavietes, kurias jis gali sunaikinti arba nuslopinti. Šiuo atveju darbas sekykloje arba ugniavietėje pasidarys labai sunkus arba net visiškai neįmanomas, todėl teks pereiti į naujas vietas, o tai atlikti

kauytnėse yra labai sunku; svarbiausia tas, kad pėstininkai ilgam laikui liks be artilerijos paramos. Todėl visada parenkamos dar ir atsarginės sekyklos ir ugniavietės, kurios iš anksto įrengiamos taip, kad tuoj į jas perėjus, būtų galima tęsti nutrauktą darbą.

Be to, klaidinti priešą ir apsunkinti jam nustatyti tikras sekyklų ir ugniaviečių vietas, įrengiamos apgaulingos sekyklos ir ugniavietės, kurios išorine savo išvaizda nesiskiria nuo tikrų.

Pagaliau, kartais parenkamos ir laikinos ugniavietės, iš kurių artilerija šaudo specialius taikinius, pav., tankus. Atlikus šiuos šaudymus, pabūklai grįžta į pagrindinę ugniavietę.

Ugniavietėje, greta pabūklo, statomi sviedinių vežimai arba municijos (šovinių) dėžės užpakalis (municijos dėžė sudaro dvi dalys, kurios gali būti atskirtos viena nuo kitos: priešakinė dalis vadinama pirmgalium, į ją lengvoje artilerijoje įkinkoma šeši arkliai, gi sunkiojoje — aštuoni arkliai; užpakalinė municijos dėžės dalis vadinama užpakaliu). Municijos dėžės užpakalis, žiūrint pabūklo sistemos, statomas arba iš dešinės, arba iš kairės jo pabūklo, apie ½ žingsnio atstume. Pabūklų ir municijos dėžių pirmgaliai sustatomi drauge, toliau nuo pabūklų, atstumu maždaug 200—500 m ir, be to, prisidengiami vietos daiktais. Sustoję jie ne vienoje vietoje, o išsiskleidę taip, kad atstumai tarp atskirų kinkinių būtų maždaug nuo 10 iki 50 metrų.

Visi grupės sviediniams vežti vežimai, kuriuose vežama sviedinių atsarga, įeina grupės šaudmenų skyriaus sudėtin. Jie, paprastai, sustoja prie patogių ir pridengtų nuo priešo sekimo kelių į baterijų ugniavietes - atstumu nuo jų maždaug 3 km.

Visi artilerijos kautynių tvarkos elementai (sekyklos, ugniavietės ir t. t.) glaudžiai tarp savęs surišami viena ar kita ryšių priemone; čia didžiausią reikšmę turi ryšis tarp pagrindinės sekyklos ir ugniavietės.

Kpt. Soročkinas

Raitininkams žinotina

Pasitaiko daug arklių, kurie vedami į vagonus ir garlaivius bijo. Tokius arklius vedant į vagonus ar garlaivius, patartina ant jų liepto pabarstyti šieno. Be to, pirma reikia vesti ramesnius arklius, o paskui tuos, kurie baukštesni.

Kai kurie arkliai nesiduoda kaustyti. Šiuo atveju patartina pasielgti taip: duoti iš rankos avižų ar šieno ir tuo momentu kitas žmogus turi kelti arklio koją kaustymui. Vartojant šią priemonę, dažnai pasiseka lengvai pakaustyti ir baukščius arklius.

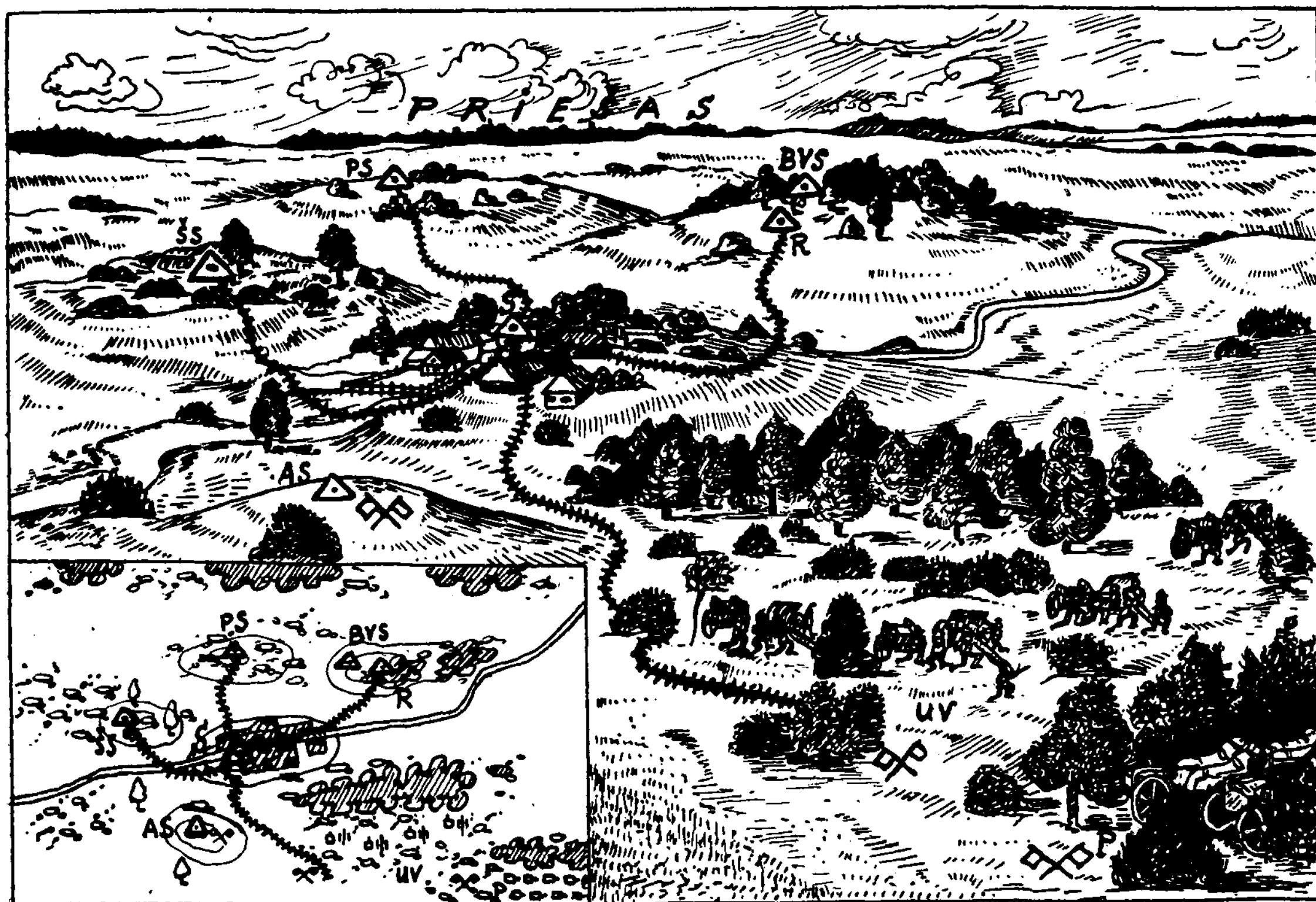
Arklidėms degant, paprastai, arkliai iš jų nebėga. Iš degančio tvarto arkliai dažnai leidžiasi išvesti, uždėjus jiems kokius nors pakinktus ar balną.

Daugelis pastebėjo, kad po darbo pavargęs arklys smarkiai geria vandenį, bet tada jis gali susirgti diegliais, plaučių uždegimu ir kitomis ligomis. Jei reikia arklius skubiai girdyti, tuomet jie girdomi neišžaboti. Tada pavojaus nėra iš lėto geriančiam gyvuliui, nors jis būtų sušilęs ir pavargęs.

Kad arkliai negalėtų godžiai gerti, naudinga tokiomis atsitikimais įdėti į lovį šieno.

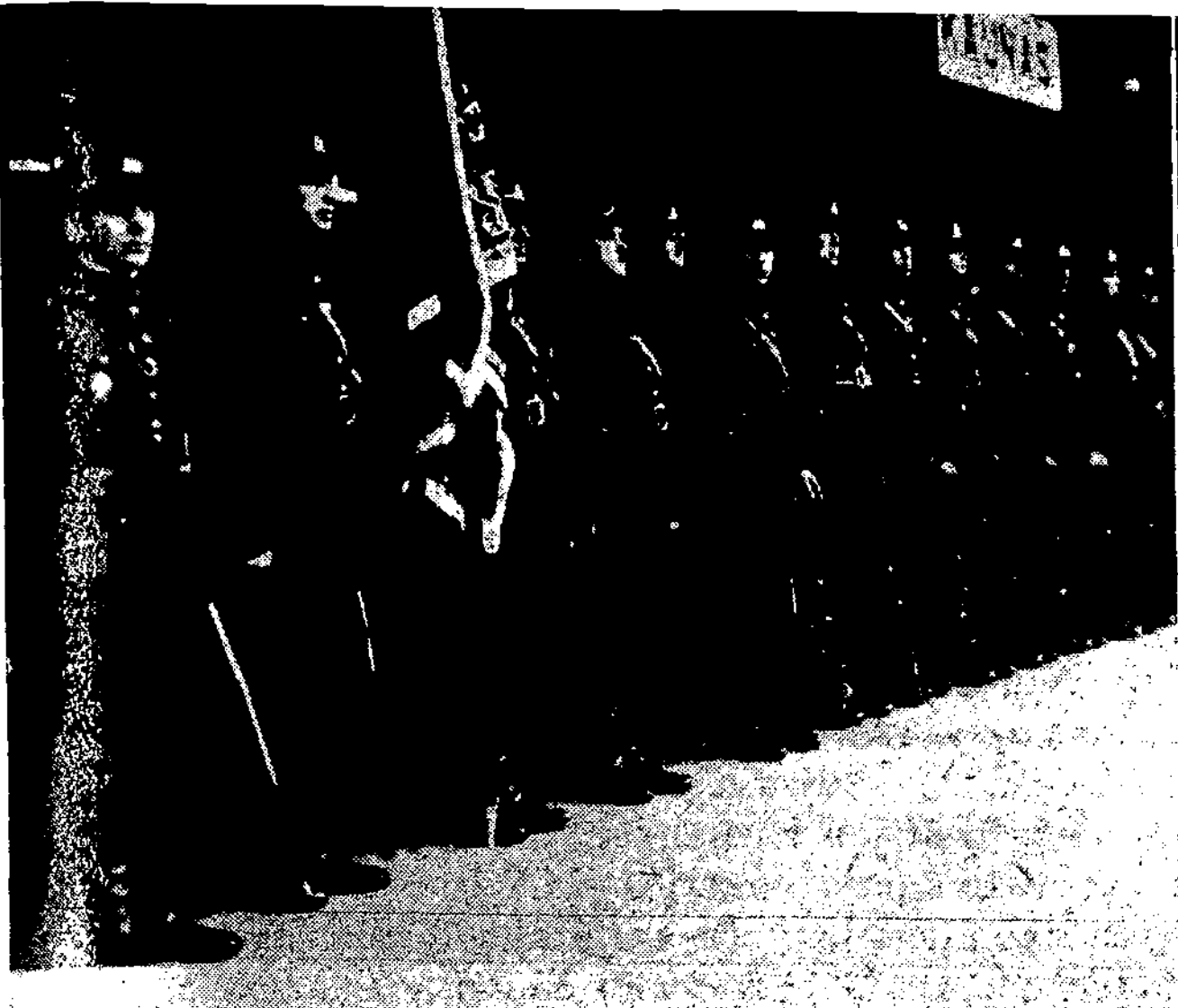
Po darbo sušilusius arklius nereikia tuojau šerti grūdais. Kol atvės, galima jiems duoti esti dobilų ar šieno. Palaukus apie 1 valandą, tada arklius galima pagirdyti ir duoti grūdų.

P. Š.



Telefono linija.
Postas signalizuoti
skydeliais (vėliavėlėmis).

BVS — bataliono vado sekykla. R — ryšių grandys (ryšių rinktinės) ryšiams su pėstininkais laikyti. PS — priešakinė sekykla. ŠS — šoninė sekykla. S — pagrindinė sekykla. AS — artimoji sekykla. UV — ugniavietė. P — pirmgaliai.



Latvijos aizsargų (šaulių) viršininkas plk. Prauls Kaune. Kairėje svečio susitikime dalyvavęs pirmasis Kauno Vlado Putvinskio šaulių būrys.

Latvijos aizsargų viršininkas Lietuvoje

Revizituodamas Lietuvos šaulių sąjungos vadovybę, rugpiūčio 14 d. 6 val. 30 min. į Kauną atvyko Latvijos aizsargų (šaulių) viršininkas plk. ltn. Prauls, o kartu su juo ir aizsargų štabo administracijos skyriaus viršininkas kpt. Ošė ir organizacijos skyriaus viršininkas vyr. ltn. Rapss. Kauno geležinkelio stotyje svečius iškilmingai sutiko: Lietuvos šaulių sąjungos vadovas plk. Saladžius, šaulių sąjungos štabo viršininkas plk. ltn. Kazitėnas, štabo kultūros ir švietimo skyriaus viršininkas Vl. Daudzvardas, l. e. I rinktinės vado pareigas plk. ltn. Kazlauskas, sąjungos vado adjutantas kpt. Gedmantas, Trimito redaktorius J. Kalnėnas ir kiti. Taip pat svečių sutikti į stotį buvo atvykę: Latvijos karo attachė Lietuvai plk. ltn. Kocins ir Latvijos pasiuntinybės sekretorius. Aukštąjį svečių sutikti, stotyje buvo išsiriikiavusi Pirmojo Kauno Vlado Putvinskio šaulių būrio garbės kuopa. Pati geležinkelio stotis buvo pasipuošusi tautinėmis Lietuvos ir Latvijos vėliavomis.

Iš stoties, šaulių sąjungos vado plk. Saladžiaus ir sąjungos štabo lydimi, svečiai nuvyko į Lietuvos viešbutį, kuriame ir buvo apsistoję. 8 val. Latvijos aizsargų viršininkas plk. Prauls Lietuvos viešbutyje priėmė mūsų spaudos atstovus, kuriems pareiškė, kad jo kelionės tikslas esąs užmegsti artimesnius ryšius, arčiau susipažinti, suartėti su aizsargams drauginga Lietuvos šaulių Sąjunga. Plk. Prauls sakėsi Kaune buvęs prieš ketverius metus ir dabar pastebįs nemažą pažangą. Esą, Kaunas auga ir gražėja. Mūsų laikraštininkų klausiamas, svečias mielai papasakojo ir apie Latvijos aizsargus. Jų viso esą apie 50.000. Aizsargų esą ir įvairių ginklų rūšių: atskiri pulkai aviacijos ir geležinkelininkų, o taip pat jūrininkų, kavalerijos ir artilerijos daliniai. Aizsargai daugiausia išsilaiką parama visuomenės, kuri jiems padovanojusi 8 lėktuvus ir apie 80 namų. Po gegužės 15-sios aizsargai žymiai sustiprėję. Jie lygiai kreipia dėmesį į kultūrinį veikimą ir karinį parengimą. Latvijos aizsargai turi savo atskirą spaudos organą, Aizsargą, kurio skaitytojų skaičius pasakutiniaisiais metais pakilęs iki 20.000.

Baigdamas Latvijos aizsargų viršininkas pažymėjęs apie naująją mūsų šaulių uniformą, kuri esanti praktiška ir graži. Pirmąją viešėjimo dieną svečiai padarė vizitus Latvijos nepaprastam ir įgaliotam ministrui Lietuvoje, šaulių sąjungos vadui, kariuomenės šta-

bo II skyriaus viršininkui, kariuomenės štabo viršininkui, kariuomenės vadui, krašto apsaugos ministeriui ir vidaus reikalų ministeriui. Minimos dienos 13 val. buvo surengti krašto apsaugos ministerio pusryčiai. 16 val. svečiai apžiūrėjo Vytauto Didžiojo karo muziejų, o 19 val. vėliavos nuleidimo apeigų metu pagerbė Nežinomąjį Kareivį. 20 val. 30 min. šaulių salėje buvo šaulių sąjungos vado surengti pietūs.

Rugpiūčio 15 d. plk. Prauls ir kartu su juo atvykusieji aizsargų viršininkai dalyvavo Tauragės šaulių rinktinės šventėje.

Rugpiūčio 16 d. svečiai apžiūrėjo Kauno apylinkes, Kulautuvos ir A. Panemunės kurortus, Kūno kultūros rūmus ir kita.

Lietuvos šaulių sąjungos vadui plk. Saladžiui įteiktas Latvijos aizsargų kryžius. Aizsargų kryžiumi taip pat apdovanoti: Alytaus rinktinės vadovas plk. ltn. Basiulis ir Tauragės rinktinės vadovas plk. ltn. Bužinskas. Aizsargų medaliu apdovanoti: Tauragės šaulių moterų vadė Žvirblytė ir Kauno šauliai — Jakutis ir Masevičius.

Išvažiuodamas iš Lietuvos, Latvijos aizsargų viršininkas plk. Prauls mūsų spaudos atstovams pareiškė: — Pabuvęs ne tik Kaune ir jo gražioje apylinkėse, bet ir provincijoje, Tauragėje, galiu tikrai pasakyti, kad Lietuva dideliais šuoliais žengia į priekį. Manė stebina toks tempas: per kelerius metus Kauno beveik negalima pažinti — daug naujų puikių pastatų, naujas gatvių grindinys, įvairūs pagražinimai ir t.t. Tai Kauną daro visai modernų ir gražų miestą. Provincija taip pat neatsilieka. Pakeliui mačiau besikuriančias, besistatančias sodybas.

Bendrai, tik džiaugtis tenka, kad atgijusi, iš pelenų, galima sakyti, prisikėlusį Lietuvą, puošiasi savo darbu, savo pastangomis sukurtais tinkamais drabužiais. Labai man ir mano kolegoms patiko pastatytas Vytauto Didžiojo garbei naujasis Kauno muziejus. Čia jautiesi tikrai didingoje lietuviškoje aplinkoje: matai tolimą galingos Lietuvos praeitį, tautos prisikėlimą iš amžių verguovės. Apeigos prie Nežinomojo Kareivio kapo daro gilų įspūdį.

Mano, kaip Latvijos aizsargų viršininko, tikslas Lietuvoje buvo aplankyti su revizitu kolegą plk. Saladžių ir arčiau susipažinti su Lietuvos šauliais. Pir-

mas ispūdis — puiki šaulių karinė uniforma ir tikrai gražus kariškumu imponuojančios garbės kuopos pasirodymas Kauno stotyje mus sutinkant. Tauragėje mačiau šimtus šaulių, glaudžiomis eilėmis žygiuojančius rinktinės šventėje. Tvirtas šaulių žingsnis, ryžtinga išvaizda, be abejo, daug žada Lietuvai. Šauliai drausmingi, mandagūs. Tiek iš viršininkų, tiek iš eilinių šaulių vienodai jauti lietuvišką nuoširdumą ir brolišką meilę. Malonu buvo žiūrėti į darnų šaulių sportą. Šauliai ir šaulės savo sportu mus imponuoja. Juo labiau malonu, kad šauliai gaivina senoviškus šokius, kurių matėme Tauragėje, vikriai ir plastingai atliekamus moterų šaulių.

Su šaulių sąjunga turime glaudžius ryšius nuo seniau. Dabar dar labiau deriname ir glaudžiame šaulių ir aizsargų veiklą. Asmenišką vadovybių kontaktą tą veiklą dar labiau pagyvins ir padidins abiejų visuomenių artinimasis.

Labai dėkingas esu už nepaprastai nuoširdų priėmimą ir vaišingumą, kurį jaučiu iš krašto apsaugos ministerio plk. Dirmanto, vidaus reikalų ministerio gen. Čapliko, kariuomenės ir šaulių vadovybės su plk. Saladžiu priekyje.

Iš Lietuvos išsivežu kuo maloniausius ispūdžius.

Rugpiūčio 16 d. vakare plk. Prauls ir kiti Latvijos aizsargų atstovai, trejetą dienų paviešėję Lietuvoje, išvyko. Į stotį juos palydėjo šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius su sąjungos štabu, Latvijos pasiuntinybės personalas su ministriu Seja, o taip pat ir Latvijos karo attaché plk. ltn. Kocins.

Baltijos žurnalistai Lietuvoje

Spauda ir artimesnis, geresnis tarpusavio susipažinimas bei vieni kitų pažinimas — tautų gyvenime ir santykiuose turi svarbiausios reikšmės. Džiūgu pastebėti, kad Baltijos spaudos santykiai eina vis stipryn, kad tarp Baltijos spaudos yra tampri santarvė. Tai įrodo ir gausaus latvių ir estų žurnalistų būrio viešėjimas Lietuvoje rugpiūčio 15—16 dienomis. Buvo atvykę 10 latvių ir 10 estų žurnalistų, kurie buvo kaip Lietuvos žurnalistų sąjungos svečiai.

Iš Estijos buvo atvykę: Uus Esti vyriausias redaktorius ir žurnalistų sąjungos vicepirmininkas H. Kukke, Paēvāleht atstovai Aitsam ir F. Randel, Uus Esti — J. Veelman, Vaba Maa — R. Sirge ir H. Laanest, Postimees — E. Simm, Sakala — O. Nahl, Uhistegelised Udised — E. Nuk ir Louna Esti — A. Taska.

Estų delegacijos vadas H. Kukke yra buvęs švietimo ministeris ir vidaus reikalų viceministeris; J. Veelman yra — parašęs apie Lietuvą knygą.

Latvių delegaciją sudarė: pirmininkas V. Jankaus, užsienių reikalų ministerijos spaudos šefo pavaduotojas, Letos atstovas K. Lapsa, radiofono informacijų skyriaus — E. Freivalds, Jaunakās Zinas — J. Maurinš, Rits — A. Graiksts, Latvijas Kareivis — K. Elias, Tevijas Sargs — E. Raisters, Rigasche Rundschau — E. Feldbergs ir Segodnia — E. Machtas.

Rugpiūčio 15 d. latvių ir estų žurnalistus Kauno stotyje sutiko estų ministeris Leppikas ir pasiuntinybės sekretorius Malbergas, o taip pat Latvijos pasiuntinybės sekretorius Zirnis, Letos atstovas Starkus

ir Lietuvos žurnalistų sąjungos atstovai. Kiek pailsėję, žurnalistai atliko iš anksto nustatytą maršrutą kelionę po Dzūkiją ir Suvalkiją, būtent: Kaunas — Prienai — Birštonas — Alytus — Merkinė — Leipalingis — Seirijai — Lazdijai — Krosna — Liudvinavas — Marijampolė — Kaunas. Iš viso žurnalistai padarė apie 300 km kelionę. Baltijos svečius lydėjo plk. ltn. Steponaitis, Lietuvos Aido atstovas — red. V. Kemežys, Lietuvos žinių — red. Kardelis, XX Amžiaus — dr. Skrupskelis, ir mūsų Krašto — red. K. Obolevičius.

Dzūkija ir Suvalkija svečiams padariusi gražaus ispūdžio. Baltijos žurnalistai taip pat turėjo progos atlankyti ir administracijos liniją ties Druskininkais. Prienuose alaus bravoro savininkas Šakovas svečius pavaišino skaniu lietuvišku alumi, o organizuotai žurnalistus priėmė Marijampolės visuomenė, visų trijų kraštų tautinėmis vėliavomis pasipuošusiame „Sudavijos“ klube. Čia Marijampolės burmistras Maurukas svečiams suruošė pietus, kuriuose dalyvavo vietos savivaldybės, administracijos ir spaudos atstovai. Baltijos žurnalistus pasveikino burmistras Maurukas, dėkodamas jiems už atsilankymą. Toliau kan. Stakauskas savo kalboje ryškiai atvaizdavo Marijampolės miesto kilimą ir jo augimą. Priėmime taip pat kalbėjo ir dir. p. Daniliauskas.

Į visas kalbas atsakė abiejų delegacijų vadai: H. Kukke ir Jankaus, kurie pažymėjo šio Suvalkijos miesto gražų susitvarkymą ir padėkojo už širdingą priėmimą.

Grižę į Kauną svečiai dalyvavo Karo Muziejuje, vėliavos nuleidimo apiegosė, ir prie Nežinomojo Kareivio kapo buvo padėti du gražūs vainikai.

Vėliau po žurnalistų sąjungos Metropolijoje suruoštos vakarienės, latvių ir estų žurnalistai naktiniu traukiniu išvyko į Klaipėdos kraštą. Svečiai Giruliuose apžiūrėjo žurnalistų sąjungos vilą, Klaipėdos miestą ir įdomesnes pajūrio vietas. Smiltynėje žurnalistams pagerbti žurnalistų sąjungos Klaipėdos skyrius suruošė pusryčius, po kurių svečiai išvyko atgal į savo kraštus — Latviją ir Estiją.

Buvusios latvių žurnalistų ekskursijos vadas Jankaus Lietuvos žurnalistų sąjungos vicepirmininkui Pr. Dailidei atsiuntė tokio turinio telegramą: „Parvažiaavę į gimtinę, maloniai prisimename gražius ispūdžius, kuriuos gavome puikiuose Lietuvos laukuose ir miestuose, Baltijos valstybių spaudos kolegų draugijoje, ir reiškiame širdingą padėką už pastangas, kurių buvo nesigailėta, kad mūsų viešėjimas būtų gražus ir malonus.“

Estų svečių ekskursijos vadas Kukke atsiuntė šio turinio telegramą lietuviškai: „Grižęs tėvynėn siunčiu jums estų žurnalistų delegacijos draugišką padėką už parodytą mums širdingumą ir už mūsų gražiuosius ispūdžius Lietuvoje“.

Tokias žurnalistų ekskursijas Baltijos spaudos santarvės konferencijoje nutarta ruošti kasmet, iš eilės į kiekvieną Baltijos valstybę. Suprantama, kad Baltijos santarvės stiprinimu toks visų trijų kraštų spaudos atstovų santykiavimas yra labai reikšmingas. Tik patys savo akimis kaimyninius draugingus kraštus pamatę ir gerai juos pažinę, spaudos darbininkai teisingai juos nušvieš spaudoje, kuri, kaip žinome, turi labai didelę galybę.

Visi susirūpinkime krašto saugumu

Apie nuodingąsias karo chemines medžiagas ir priešcheminę apsaugą dabar daug rašo didžiosios ir mažosios valstybės. Laboratorijose šioje srityje eina intensyvus darbas. Visų valstybių karo statutai rezervuoja sau teisę tam tikrais atvejais vartoti cheminį ginklą. Visur dedama daug darbo ir lėšų priešcheminės apsaugos propagandai, nors tuo pačiu metu visais tarptautiniais susitarimais cheminis ginklas vartoti draudžiamas. Be to, atsiranda autoritetų, kurie cheminės kovos būduose įžiūri daugiau moralumo, negu kituose kovos būduose.

Milžiniškai išsivysčiusi aviacija, jau pirmą kautynių dieną galės pasiekti šalies gilumą ir čia pasėti nuodingų cheminių medžiagų, kurios nuodys lygiai ginkluotą karį, bėginklį senelį, moterį ir vaiką. Tas ir verčia visus susirūpinti. Priešcheminės apsaugos klausimas visuose kraštuose yra lygiai aktualus, kaip ir duonos, ar darbo klausimas. Gyventojai patys tai puikiai supranta ir stengiasi įsigyti dujokaukių, įsirengti viešų slėptuvių ir kita.

Lietuvių tauta taip pat tų pavojų bijo, todėl lai-

kas pradėti rūpintis atsispirti prieš juos. Bet mes šioje srityje dar esame atsilikę, nors tai yra visos tautos ir atskirų piliečių gyvybinis klausimas. Mūsų kaimynai turi stiprią chemijos pramonę, o jų chemijos fabrikai vieną dieną gali gaminti kvepalus, vaisius, dažus, o kitą dieną — nuodingas chemines medžiagas. Todėl susidaro rimto pavojaus ir mums, nes valstybės geografinė padėtis iš visų pusių to pavojaus apsupta. Nepriklausomybei išlaikyti turime būti pasirengę visokiems galimumams. Priešcheminė apsauga šių galimumų tarpe užima vieną iš svarbesniųjų vietų.

Iš vyriausybės pusės šioje srityje jau daug kas padaryta ir yra daroma, tik reikalinga kad ir visa tauta, visi piliečiai būtų aktyvesni. *Jau yra išleista visa eilė taisyklių, instrukcijų ir tuojau pigiomis kainomis bus pradėtos pardavinėti civiliams gyventojams dujokaukės. Todėl tų dujokaukių turi įsigyti kuo didžiausias kiekis žmonių, kad išmokyti jas naudoti ir pavojaus metu pavartoti. Tinkamai pasirengus, cheminis ginklas bus nebaisus.*

ŠALIN KEIKSMUS

Kariuomenė yra didi mokykla. Mokykla, kuri išmoko ne vien taikliai šaudyti, gražiai paroduoti ir žinoti kariško gyvenimo taisykles, statutus ir kita, bet kartu parengia žmogų gyvenimui, kuriame jis praleis visą savo amžių. Dar kartais ateina į kariuomenę ir tokių vyrų, kurie ne tik pradžios mokyklų nebaigę, bet ir pasirašyti, paskaityti nemoka. Kariuomenėje jie gauna pirmąsias mokslo žinias. Pradedant pavardės pasirašymu ar spausdinto žodžio perskaitymu, ir baigiant ūkiškojo, šeimyninio bei visuomeninio gyvenimo žiniomis, plačiausio masto mūsų mokykla — kariuomenė didelia dalimi sustiprina moralinę ir kultūrinę mūsų tautos pajėgą.

Ne vienas, išėjęs iš kariuomenės, pasijunta, kas esąs, ne vienas savo gyvenimą pataiso ir dar kitus pamoko. Tą visuomet turėtų atsiminti kareiviai viršininkai, kurie ištisas dienas, ištisus metus praleidžia kartu su kareiviais. Atsimink, skyrininke ar būrininke, kad tu viena savo yda ar blogu įpročiu, kaip kokia biauroliga, gali užkrėsti visą skyrių ar net būrį. Tu nepajusi, kai tie žmonės, nors ir suprasdami tavo klaidas, ras širdyje pasiteisinimą: taip ir būrininkas daro, ir seks tavo pėdomis.

Šia proga noriu atkreipti ypach mūsų kareivių viršininkų dėmesį į elgesį su savo valdiniais. Pas mus dar kartais iškyla užsilikusi biauroliga, kuri primena verguvės laikus. Tai tas azijatiškų tautų antspaudas, kurį mums uždėjo caro Rusija ir kuriam jau laikas visiškai išdilti nuo mūsų veido — tai besikartojantys šlykštūs žodžiai, keiksmas. Pas kai kuriuos žemesnius viršininkus dar yra užsilikusi nuomonė, kad geriau nusikaltusį valdinį išbarti, iškeikti, negu kad jį nubausti. Tiesa, gal vieną kitą tas ir paveiks; jis gėdinsis, kai jam bus duodama „riebūs“ pamokslai, bet, esu tikras, kad jis gėdinsis ne savo, bet savo viršininko elgesio. Ir jeigu jis vengs ateityje nusikaltimų, tai vengs dėl to, kad nenorės sudaryti savo viršininkui progos pačiam

save pažeminti. Nesakau, kad už kiekvieną menkniekį reikia kareivį bausti. Ne? Galima visuomet (gal dar daug produktingiau) ir gyvu žodžiu, gražiu pavyzdžiu jį paveikti, bet be keiksmų, vulgariškų išsireiškimų. Pas kareivius ir taip daug yra negražių žodžių ir pasakymų, jų pačių nukaltų. Visa tai kiekviena proga, kaip piktžolės, reikia rauti lauk.

Kartais iš kareivių tarpo braukiami įvairūs rusiški keiksmažodžiai, bet labai maža dėmesio kreipiamą į lietuviškus keiksmus. Jie pasidarę lyg ir legalūs. Tačiau tuo savo tautiškumo neįrodysim, o tik ant savo tautos veido užtrauksime dar tamsesnę dėmę. Rusijoje, kuri mus pripratino keiktis, dabar kariuomenėje keiksmas statutais draudžiamas. Italijoje tas pats. Jeigu pas mus statutais tiesioginiai apie tai nieko kol kas nesako, tai būkime pakankamai kultūringi ir kiekviena proga šią dėmę trinkime nuo savo veido. Mes, kariai, šiam darbui daug prisidėsime tada, kai patys keiksmų vengsime ir savo valdinius sudrausime. Atsiminkim, jei mes kitus kartais kuo nors pavadinam, tai pastarieji mus pačius, gal mums negirdint, dar biauroliau pavadins. Juk visokiais keiksmiais lengviausia žmogų pajuokti, apjuodinti.

Kary, prisimink: keiksmas yra verguvės ir barbariškumo pažymys. Mes turim žengti kultūringų tautų eilėse ir elgtis taip, kaip tinka kultūringam kariui, piliečiui, žmogui. O kiekvienas savo asmens kultūrinimu, dvasinių vertybių tobulinimu lengvinsim kelius, šalin sim visas kliūtis ir mūsų tautos kultūriniam žygiams.

V. Vasaris

Lietuvi, pats renkis apsisaugoti nuo oro pavojaus, tai ir vyriausybė padės!

Vyriausias ginkluotų pajėgų v-kas jūroje, pirmuoju mūsų karo laivu

Rugpiūčio 11 dieną pirmasis ir dabartinis Lietuvos Respublikos Prezidentas Antanas Smetona pirmą kartą buvo išplaukęs į jūrą, pirmuoju mūsų karo laivu „Prezidentas Smetona“. Tai ypatinga ir svarbi diena mūsų, kaip jūriškos tautos, gyvenime. Atgavę jūrą gana ilgus metus mes ruošėmės į ją išeiti savais laivais ir su savais jūrininkais, bet, išskyrus nepasisekusius „Jūratės“ ir „Kastyčio“ bei „Budžio“ bandymus, mažai kas daugiau bebuvo padaryta.

1935 metų rugpiūčio 1 d. yra minėtina diena. Tą dieną išėjo įsakymas Lietuvos kariuomenei, kuriuo formuojamas Karo Technikos V-ko priklausomybėje pirmasis Lietuvos karo laivas, kaip atskiros ginklo rūšies kariuomenės dalis. Tuo pačiu įsakymu karo laivui skiriamas vadas, karininkai — ir kareiviai — jūreiviai.



Valst. Prezidentas ir kr. aps. ministeris karo laive

Džiaugsmo pilnomis širdimis suvažiuoja iš įvairių dalių į rūdijantį ir kelerius metus apleistą laivą senieji ir jaunieji mūsų jūrų karininkai ir imasi sunkaus darbo, prikelti iš miego Lietuvos karo vėliavos tarnybai buvusį vokiečių eskadrinį minininką M. 599, vėliau, buv. policijos laivą „Prez. Smetoną“. Vos pora puskarininkių tegalėjo šiame darbe pagelbėti. Atvyksta laivan tuojau ir eiliniai kareiviai, būsimoji laivo įgula. Dauguma jų niekad jūros nematę, dalis jų tik svajoję apie jūrą mokyklos suole ar jūrų skautų eilėse. Imamasi darbo. Visi, ta pora dešimtų vyrų, be laipsnio bei pareigų skirtumo stoja į sunkią kovą su rūdimis, senais dažais, apleistomis mašinomis ir kūryklomis. Iš vidaus ir iš viršaus grandomas iki blizgėjimo kiekvienas laivo centimetras, dažomas nuo rūdžių apsaugojančiu sūriku ir vėliau dažais. Pradedamos ir pirmosios bendrosios jūrininkystės ir atskirų specialybių — jūreivių, vairininkų, signalininkų, artilerininkų, kulkosvaidininkų, kūrinių, mašininkų ir kt. — pamokos.

Tų pat 1935 metų spalio 26 dieną pirmą kartą ant pirmojo kariškojo Lietuvos laivo pakyla kariškoji Lie-

tuvos laivyno vėliava, auksiniu vyčio kryžiumi raudoname skyde. Smarkus rudens vėjas ir didelės neramos Baltijos bangos sveikino tą dieną pirmuosius mūsų karius, pradedančius garbingą Lietuvos gintarinių krantų sargybą.

Ruduo ir žiema grūdino ir toliau dažnai pasigrumti su bangomis išeinančius į jūrą ar kariškosios jūrininkystės besimokančius mūsų jūrininkus. Tačiau dar daug ko trūko: uniformos, reikalingų įrankių, instruktorių, mokymosi priemonių, statutų, taisyklių. Laivas davėsi pajudinamas, bet sutvarkyti taip, kad jis galima būtų buvęs pavadinti tikrai kariškuoju ir jo įgulą tikrais jūrininkais daug reikėjo ir dar reikės. Žinome juk, jog kitur net eiliniai jūreiviai tarnauja laivynuose po kelerius metus, atsižvelgiant į ilgos praktikos ir specializavimosi reikalaujančią kariškąją jūrų tarnybą. Mūsų gi net patsai laivo kadras — puskarininkiai nė metų dar praktikos neturi. Bet nežiūrint viso to, vos metams praėjus ir Aukštąjį Svečią šiomis dienomis sutinkant, galima buvo matyti, kiek daug yra pažengta pirmyn ir kiek gražių lietuviškai jūriškų kariško laivyno tradicijų yra sukurta.

Aukštojo Svečio, laivo Šefo, atsilankymas buvo didelė šventė laivui, uostui ir visai Lietuvos jūrininkų šeimai. Uostas, lietuviškieji ir 12 užsienio laivų buvo išsipuošę tarptautinėmis signalų vėliavomis. Karo laivas „Prezidentas Smetona“ stovėjo ant inkaro Kuršių Marėse. Krante Respublikos Prezidentą, Krašto Apsaugos Ministerį, Vidaus Reikalų Min. ir kit. svečius sutiko vienas laivo karininkų. „Audra“ ir „Vėju“ visi kėlėsi į laivą. Vos pasijudinus šiems laiveliams nuo kranto, ant gražiai srovėje gulinčio baltai pilko laivo pasigirdo skardus trimito signalas, šaukiąs įgulą į viršutinį dėnį susirinkimui.

Baltose uniformose karininkai ir įgula rikiuojasi dešiniajame laivo šone. Laiveliai artinasi. Įgula sustingsta gerbdama atvykstantį šefą; garbės sargyba gerbia ginklais, trimitas griežia sutikimą. Žengiant Respublikos Prezidentui į laivą skardus švilpukas praneša pagal jūrininkų tradicijas apie laivan įlipantį aukšto laipsnio viršininką, kurį laivo vadas mjr. Kaškelis priima su raportu. Skardžiu „Sveiks, Tamsta“ baltoji įgula atsako į pasveikinimą. Pamažu stiebu kyla Resp. Prezidento vėliava — baltasis raitelis raudoname fone.

Aukštajam Viršininkui pareiškus norą tuojau plaukti jūron, trimitas šaukia įgulą į vietas. Tiesiasi per laivą inkarams nuplauti gaisrinės žarnos, šnypščia inkaro keliamoji mašina, pradeda smarkiau rūkti dūmai. Inkarui atitrūkus nuo dugno, leidžiasi laivo priekinė ir užpakalinė vėliavos, ir tuo pat metu užpakalinėje stiebe kyla žygio vėliava. Laivas sukasi priekinėje uosto vartus, įgula rikiuojasi dėnyje atsakymui į uoste stovinčių laivų pasveikinimus. Nuleidžia savo vėliavas vokiečių, danų, olandų, norvegų, anglų ir švedų bei lietuviškieji laivai. Nuleisdamas savąją iki pusės, atsako į sveikinimą smarkiai bangas piaunantis „Prezidentas Smetona“.

Prieš uosto vartus įgula išsiskirsto į sargybas — šonines, prie vairo, prie vėliavos — ir gelbėjimo rato, mašinose ir kūryklose. Visur kariška drausmė, tik kitokios komandos ir kitokie raportai, nelabai suprantami neįjūrininkui.

Valstybės Prezidentas jau jūroje ministerių ir svečių lydimas apeina visą laivą, jo patalpas ir mašinas.



„Prezidentas Smetona“ jūroje A. Bartkaus nuotr.

Karininkai aiškina komandos ir artilerijos tiltelių išdėstymą, navigacinės ir radio kabinų įrengimus ir nedateklius, demonstruoja ginklus, rodo kūryklas, kuriose išsirengę dideliame karštyje dirba mašininkai ir kūrikai. Su šypsena ant veido aukštasis viršininkas domisi viskuo, džiaugiasi gražia Lietuvos sujūrinimo įstaiga — ir reiškia čia pat pageidavimą, kad esamais nedatekliais laive būtų rūpinamasi pirmoje eilėje.

Laivui atsitolinus tiek, kad krantų nebūtų matyti, įvykdomas žmogaus, iškritusio jūron, gelbėjimo pratimas. Laivui pilnu greičiu einant išmetamas gelbėjimosi ratas, kuris vaizduoja iškritusį žmogų. Sargybinio signalas! Visa įgula pašoka ant kojų: sustabdomas laivas, leidžiama gelbėjimo valtis, šoka jon paskirtieji jūreiviai ir iriasi „skęstančiojo“ gelbėti. Iš viršaus „skęstantysis“ sekamas ir nurodomas valčiai atatinkamais ženklais. Pratimas reikalauja daug praktikos, nes dažnai būna atsitikimų, kad vėliau iš bangų traukti tenka net pačius gelbėtojus. Panašių ir kitokių įvairių „nelaimių“ pratimų karo laivuose daroma daug, nes ne tik karo, bet taip pat ir taikos metu jūros tarnyba yra pilna įvairių netikėtumų.

Grįžtant iš jūros svečiai ragavo jūreivių vakarienes ir apžiūrėjo jūreivių ir karininkų gyvenamąsias patalpas. Kiekviena patalpų pėda nelieka laive neiš-

naudota. Toji pat patalpa, pavyzdžiui, rytą tarnauja mokymui, laike pietų naudojama kaip valgykla, poilsio metu kaip skaitykla. Vakare stalai, suolai ir mokymo lenta pritvirtinami prie lubų ir įgula patalpoje rikiuojama patikrinimui. Pakabinus pagaliau jūreiviams atsineštas brezentinės lovas — hamakus patalpa tampa miegamuoju.

Artinantis į uosto vartus, giedriame danguje leidosi jūron didelis, raudonas saulės skritulys. Trimitas sugaudė šaukimą maldai ir vėliavos nuleidimui. Iš kūryklų, mašinų ir nuo tiltelių susirinkę jūreiviai rikiososi laivo užpakalyje.

Maldai kepures nusiimk! — sukomandavo budintis karininkas. Užviešpatavo ir svečių tarpe tylą, girdėjosi tik laivo sraigčių verpetais sukamo vandens šniokštimas. Iškilmingu balsu laivo artilerijos karininkas lt. Labanauskas skaito pirmą kartą jūrininko maldą:

„Į Tave, amžinasai Tėve, dangaus ir vandens gelmių Viešpatie, kurio klausio vėjai ir bangos, nuo šito Tėvynei pašvęsto laivo mes, Lietuvos karo jūrininkai, keliamo mūsų širdis!

Globok ir stiprink savo tikėjime, Didysai Dieve, mūsų Tautą, duok užtarnautą garbę ir galią mūsų vėliavai, įsakyk, kad audros ir vėjai jai tetarnautų; jos baimę įdiek priešų širdyse, teapsaugoja jos garbę eilės plieno krūtinų, kietesnių už šio laivo plieną.

Laimink, o Viešpatie, mūsų tolimus namus ir brangius mums žmones; laimink temstančiąją naktį, mūsų tautos poilsį, laimink ir mus, kurie jūroj ginkluoti budime jos laisvės sargyboje!“

Gražioji giesmė „Marija, Marija...“ palydi jūrininkų maldą. Svečiams ir įgulai giedant himną ir paskutiniams saulės skritulio spinduliams skęstant mūsų laisvoje jūroje, nuo laivo stiebo pamažu slenka žemyn kariškoji laivo vėliava. Uždegami laivo žiburiai. Įplaukiame pro taip pat signaliniais žiburiais papuoštus uosto vartus; lėtai blykščioja ir jūrų kelrodis — didysis švyturys. Vėjo lėtai stumiamos uostan taip pat slenka sveikindamosios lietuviškosios baltutės būriuotojų ir jūrų skautų jachtos. Tylus vasaros vakaras ypatingai gražina jau ir taip puikų mūsų uosto vaizdą ir marias.

Laivo inkarui triukšmingai nugrimzdus į smėlėtą marių dugną, Valstybės Prezidentas ir aukštieji svečiai atsisveikina su laivo vadu ir karininkais. „Tėvynės labui!“ skamba jūreivių atsakymas į Vyriausio Ginkluotų Pajėgų Viršininko padėką už tarnybą.

Toli mariomis nuaidi taip pat garsus jūreivių „valio“ atsitolinančiam laiveliu pirmojo Lietuvos karo laivo šefui. Istorinė diena ilgai liks ją pergyvenusius atmintyje.

Ž.

VENGRŲ KARIUOMENĖS VADAS PABALTIJY

Rugpiūčio mėn. pradžioje Vengrijos kariuomenės vadas gen. Vitez Shvoy lankėsi Suomijoje ir Estijoje, kur susipažino su suomių ir estų kariuomenės vadovybe ir pačių kariuomenių organizacija. Gminingos estams ir suomiams vengrų tautos atstovas buvo labai šiltai priimtas tiek Helsinkyje, tiek Taline.

APIE TAUTŲ SĄJUNGOS PADALINIMĄ Į TERITORIALINES SRITIS

Anglų laikraštis Sunday Express praneša, kad britų parlamento užsienių reikalų komisijos nariai netrukus nu-

trauks savo atostogas ir dar šį mėnesį susirinks nepaprastai sesijai. Sesijos metu bus aptarti penki konferencijos ir Tautų Sąjungos klausimai. Toliau laikraštis pažymi, kad Edenas taip pat netrukus grįš iš atostogų ir pradės eiti savo pareigas.

Sąryšy su Tautų Sąjungos reforma, Sunday Times pažymi, kad esąs parengtas tam tikras planas Tautų Sąjungai padalinti į teritorialines sritis. Esą, ypač toks reikalas išskylas dėl to, kad Versalio sutartį būtinai norima atskirti nuo Tautų Sąjungos pakto ir tuo būdu palengvinti Vokietijai grįžti į Ženevą.



Pradžios mokyklų mokytojų karinio rengimo kursų klausytojai su kariuomenės vadovybe išleistuvių proga
A. Šulco nuotr.

NAUJI MŪSŲ DARBO TALKININKAI

Rugpiūčio 12 d. Karo Mokykloje pasibaigė pradžios mokyklų mokytojų karinio rengimo kursai ir įvyko iškilmingos išleistuvės. Į išleistuves atvyko krašto apsaugos ministeris plk. inž. S. Dirmantas, švietimo viceministeris ir einąs ministerio pareigas K. Masiliūnas, l. e. kariuomenės vado pareigas kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, l. e. Karo Mokyklos viršininko pareigas gen. št. plk. Breimelis, l. e. Spaudos ir Švietimo Skyriaus viršininko pareigas plk. ltn. Laurinaitis, kursų inspektorius plk. ltn. Babickas, majoras S. Narušis, Lietuvos Aido ir XX Amžiaus dienraščių atstovai.

Karo Mokyklos aikštėje krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas su išrikiuotais kursantais pasisveikino ir pasakė gražią kalbą. Krašto apsaugos ministeris pasidžiaugė, kad į kursus atvyko gana gražus būrys ne tik švietimo ministerio skirtų, bet ir savanoriais stojusių mokytojų. Taip pat džiaugėsi, kad kursantai atsidėję dirbo ir neabejotinai jie turės gražios iš tų kursų naudos. Po kr. ap. ministerio kalbos buvo sugiedotas Tautos himnas ir Vyriausiam Ginkluotųjų Pajėgų Vadaui, Respublikos Prezidentui A. Smetonai, bei vyriausybei sušukta galingas valio!

Kursantai ir kursantės iškilmės maršu pražygiavo pro vyriausybės estradą. Teko stebėtis, kad kursantai — vyrai, iš kurių daugelis visai netarnavę kariuomenėje, gana gražiai praėjo, o moterys taip pat išlaikė gražų lygiavimą ir tvirtą žingsnį. Tiek vyrai, tiek ir moterys darė gražų įspūdį: vyrai karine uniforma, o moterys mėlynais treningais.

Po parado kursantai su aukštaisiais svečiais nufotografavo.

Pietų metų krašto apsaugos ministeris savo ilgoje kalboje apibrėžė didelį ir atsakingą mokytojų darbą mūsų tautai, kad jie, auklėdami mūsų jaunąją kartą ir rengdami mums mūsų tėvynės gynėjus, privalo

būti patys gerai pasirengę; kuo mokytojai daugiau pasirengę, tuo jie geresnius ir sąmoningesnius galėsia parengti krašto piliečius. Tad Krašto Apsaugos Ministerija ir esanti susirūpinusi papildyti tas mokytojų žinias, kurių jie neturėję progos įsigyti. Ministeris pasidžiaugė, kad šis gražus kursų baigusių būrys bus geri karininkų darbo talkininkai. Taip pat atitinkamas káibas pasakė kariuomenės vado ir savo vardu l. e. kariuomenės vado p. kar. št. v-kas gen. št. plk. Černius ir l. e. Karo Mokyklos v-ko p. gen. št. plk. ltn. Breimelis.

L. e. švietimo ministerio pareigas viceministeris p. Masiliūnas padėkojo krašto apsaugos ministeriui, kariuomenės bei kursų vadovybei už kursų suorganizavimą ir jų tinkamą viskuo aprūpinimą. Pažymėjo Švietimo Ministerijos rūpesnį krašto saugumu ir kad esančios peržiūrimos mokyklų programos, kuriose karinio rengimo bei propagandos reikalas būsiąs aiškiai nusakytas. Pagal tas programas mokytojai per įvairias pamokas turėsia progos su auklėtiniais pašikalbėti krašto saugumo reikalais. Ministeris pasidžiaugė, kad jau antri metai jam tenkė dalyvauti tokių kursų išleistuvėse, ir šiais metais jis ypač pastebįs, nors ir po tokio sunkaus darbo, kursantų gerą nuotaiką.

Į šias aukštųjų viršininkų kalbas gražiai ir jautriai atsakė kursantė - mokytoja Sirutytė Marija ir mokytojas Šlekys Juozas. Kursantė Sirutytė pabrėžė, kad vykdomos į kursus, mokytojos jautusios tam tikro susirūpinimo, kaip reikėsia pakelti kariškąją drausmę, ir aiškiai neįsivaizdavusios, ko čia jos, moterys, besimokysiančios. Tokios mintys ir nuotaika, be abejojimo, esąs padarinys, iš vienos pusės — nieku nepateisinamos nuomonės, esančios tam tikroje mūsų visuomenės dalyje, apie tariamąją kariškos drausmės perdidelį griežtumą, ir iš antros pusės — padarinys ne-

supratimo, kaip šiandien turi būti organizuojamas šalies saugumas, ir kurias pareigas jis uždėda kiekvienam šalies piliečiui, ypač pedagogams. Baigdamas tą trumpą karinio parengimo mokslą, jos mielai pasisakančios, kad čia praleistas laikas joms suteikęs daug vertingų išgyvenimų, daug teorijos žinių ir praktikos patyrimų. Kasdienis šios įstaigos gyvenimas jas įtikinęs, kad karinė drausmė turinti didelės auklėjamosios reikšmės, ir yra būtina kiekvienam susipratusiam piliečiui. Teorijos pamokos atskleidusios prieš kuršančių akis didžiuosius tautos saugumo uždavinius ir giliai juos įdiegusios jų širdyse, o praktikos patyrimai ir stebėjimai joms pirštu prikišamai parodę tas milžiniškas intelektualines ir materialines pastangas, kurias daranti mūsų vyriausybė.

„Mums, sako kalbėtoja, paaiškėjo, kad tautos gynimo darbas yra, nelyginant, kokis organizmas, kuriame turi savo paskirtį ne tik karys, bet kiekvienas pilietis, ypač mokytoja ar mokytojas. Kaip mašinoj kiekviena dalelė yra svarbi, taip ir tautos gynimo organizme kiekvieno piliečio pareigos yra labai atsakingos, yra tokios, nuo kurių pareina geras ir blogas to organizmo veikimas. Dėl to, grįždamos prie savo kasdieninio profesinio darbo, mes išeiname tarsi apkrautos sunkia, bet malonia našta tų pareigų, kurias mums uždėda krašto gynimo reikalai. Turėdamos galvoj vertingumą to darbo, kurį dirba vyriausybė tautos saugumui patikrinti ir, atskirai kalbant, suprasdamos šių kursų reikšmę, kaip priemonę, plačias tautos mases šalies saugumu sudominti, mes visos šių kursų klausytojos reiškiamo savo dėkingumą šioms vyriausybės darbams ir uoliausią pasiryžimą vykdyti visa tai, ką mums vyriausybė nurodys. Tarp vyriausybės ir mūsų stovėjo šių kursų vadovybė ir lektoriai. Jie visu atsidėjimu, su ryškiu atsidėjimu mums vadovavo ir mus mokė. Manau atspėsiu visų savo sesių mintį, atskirai pabrėždama darbą pono pulkininko, šių kursų inspektoriaus. Šiaip ar taip, griežtus drausmės reikalavimus p. pulkininkas su kario nenuolaidumu ir metodingumu, su pedagogo taktingumu ir švelnumu taip mokėjo mums taikinti, kad jautėmės esančios vienos tvarkingos šeimos nariai; nariai tokios šeimos, kurioj pareigos reikia atlikti, bet kurioj nesunku dirbti ir miela gyventi. Visą kursų vadovybę ir jų lektorius prašome priimti mūsų nuoširdžiausią lietuviškąjį ačiū! Drauge prašome mums atleisti ir mus pateisinti, jei būdamos mokytojos ir pačios pripratusios kitiems įsakymus duoti, nevisuomet pakankamai uoliai vykdėme drausmės reikalavimus. Atsiskirdamos su šia įstaiga, vyriausybės atstovų ir kursų vadovybės akivaizdoje mes visos pasižadame, kad kaip mokytojos mokykloje, kaip veikėjos visuomenėje, kaip moterys šeimoje — skleisime visuotinio tautos gynimo mintį, rengsime jaunimą ir visuomenę krašto gynimo darbui ir, kai bus reikalo, pačios sulig savo paskirtimi stosisime į gynėjų eiles. Savo pasiryžimus ir darbą aukojame mūsų bendrajai Motinai, mylimajai Tėvynei Lietuvai, kurios dukros esame; kai bus reikalo — jai mes atiduosime viską, neišskiriant ir savo gyvybės“.

Mokytojas Šlekys savo kalboje pažymėjo, kad vyrai vykdamy į kursus žinoję, kad vyksta ne į kurortus, ne atostogų poilsiui, bet darbui kareiviškuose rū-

buose. Tai yra darbui, kurio nebuvo pažinę, bet kuris jiems, mokytojams, esąs reikalingas, svarbus ir kartu reikšmingas visai tautai. Jie dirbdami jaunosios kartos auklėjimo darbą, rengdami juos gyvenimui, tiekdamy jiems kultūrinės ir moralinės jėgas bei skiepydami tėvynės meilę, susidurdavę ir su mūsų tautos kariškuoju auklėjimu. Bet, patys toj srity mažą tenusimanydami, nedaug tegalėdavę padėti. O kariškas tautos parengimas, kaip Lietuvos nepriklausomybės laidas, jiems visiems turįs rūpėti ir būti svarbus. Nes pačios tautos istorija įrodžiusi, kaip yra sunku vergauti kitiems. Todėl mokytojai, ant kurių pečių gula atsakinga ir sunki jaunosios kartos auklėjimo našta, įvertindami savo paskirtį ir atsižadėdami savo poilsio atostogų metu, noriai vykę į kursus ir sėmęsi kariškų žinių, kad grįžę į kaimą galėtų tas žinias panaudoti gyvenime kad galėtų įkvėpti jaunajai kartai mūsų karžygių dvasią, sužadintų juose tėvynės ir mūsų kariuomenės meilę, kad geriau parengtų karius stiprius dvasioje ir tuo laiduotų mūsų tautos atsparumą ir nepriklausomybę.

Už tat dabar, patys panešioję kareiviškus mūsdurus, praktiškai pažinę kareivio gyvenimą, mokėsi labiau vertinti ir gerbti karį ir to galėsia išmokyti kitus.

„Todėl baigdamas savo žodį, — sako p. Šlekys, — turiu pažymėti, kad dėka šių kursų mes, mokytojai, įgijome daug kariškų žinių, susipažinome su krašto



Krašto aps. min. plk. inž. Dirmantas, l. e. kariuomenės vado p. kar. št. v-kas gen. št. plk. Černius ir l. e. švietimo min. p. K. Masiliūnas po išleistuvių atsisveikina karinio rengimo kursų klausytojus. S. Narušio nuotr.

ginamosiomis pajėgomis ir visa tai galėsime tinkamai panaudoti kariškajai propagandai, jaunosios kartos auklėjimui ir nepriklausomybės saugumo stiprinimui“.

Po gražių, turiningų ir nuoširdžių kalbų, kursantės ir kursantai padainavo savo kursų metu sukurtų dainų. Kelios pietų metu valandos buvo praleistos gana jautrioje nuotaikoje. Išvykstančiam krašto apsaugos ministeriui, plk. inž. Dirmantui, einančiam kariuomenės vado pareigas gen. št. plk. Černiui ir švietimo viceministeriui p. Masiliūnui kursantai išsirikiavę špaleriais sušuko griausmingą valio. Po to buvo pakelta ant rankų kursų vadovybė, ir visi mokytojai išvažinėjo, kas į mokyklas, kas atostogų į namus.

S. N.

Jie bėgti negali

1919 metų vieną pavasario dieną saulutė pro prabėgančius debesius pripuldama šildė ir džiovino nuo tirpstančio sniego Lietuvos žemelę, aštriais spinduliais ardė dar užsilikusį paunksnyje jau išakėjusį, pajudusį sniegą, o upeliuose vanduo, sriauniai bėgdamas, sudarė monotonišką užesį.

Iš lėto, į šalis dairydami, slinko 3 Lietuvos kareiviai: vienas telšietis Suslaitis, apsiavęs medinėmis klumpėmis, antras trakietis su pusiau medinėmis klumpėmis, kuris save vadino Varnele, bet buvusieji okupantai vadindavo jį sudarkyta pavarde „Varnavskis“, ir trečias alytiškis Acus, apsiavęs vyžomis. Visų drabužiai namų darbo, sesučių rankomis išausti, bet nuo lietaus ir saulės jau gerokai nublukę ir apiplyšę. Iš paviršiaus atrodė suvargę žmonės, bet iš tikrųjų, buvo dvasios milžinai. Jų visų trijų kepurės puošė didingas Lietuvos Vytis, o per kepurę buvo perrišti geltoni raisčiai. Jei dar priskaityti ant kairės rankovės tautinį trikampį, tai ir visa karinė uniforma.

Šautuvus prisispaudę prie liemens, pamažu ėjo priešo pusėn, bet mūsų rašytojo Krėvės aprašytu Dainavos kraštu, kurį teriojo iš rytų atvykę priešai. Trys lietuviai vyrai dažnai apsidairydavo ir pasiklausydavo ir po kiekvienos po kojomis sutraškėjusios šakelės sustodavo.

Nors jiems baimė buvo svetima, kaip ir jų senėviams, bet taip buvo vado įsakyta, o įsakymas šventas dalykas, kurio nevalia laužyti. Taip praėjo priešo liniją ir vis pirmyn ir pirmyn net į Daugų miestelį. Jiems buvo įsakyta išžvalgyti patį miestelį ir ištirti priešo skaičių. Jie savanoriais įsirengę į šį pavojingą žygį, jie taip pat savanoriais buvo atvykę ir į kariuomenės eiles, palikę namuose tėvelius, brolius, draugus, o gal ir mylimas, kurias tik širdyje turėjo.

Šie trys žvalgai, nors jų kalbos tarmės ir skyrėsi, bet būdas buvo vienodas, vienoda dvasia ir neperskiriama draugai.

Jie pridengtomis vietomis įėjo į pat miestelį. Įėjo į mažiausią trobelę, kurios stogas buvo jau perkrypęs ir samanomis pasipuošęs, langeliai maži ir tie patys pakulomis užkimšti, kad nesušaldytų savo gyventojų. Čia jie drąsiai įėjo, gerai žinodami, kad tokie „rūmai“ atėjūnų nevilioja ir jie tikrai galės sužinoti apie priešą.

Praverus dar ant bėgūnų dureles ir pasakius „labas“, trobelėje verpusi moterėlė persigando ir nejučiomis sušuko: „Jėzau!“, bet paaiškinus atėjimo tikslą, susivaldė ir nutarė kiek galima padėti, nes ir jos vienintelis sūnelis išėjęs savanoriu, o vyras pasislėpęs miške, nes blogų žmonių buvo įskustas bolševikams.

Čia trys savanoriai pasikalbėjo ir ištraukė burtus, kuriam reikia eiti smulkesnių žinių surinkti, nes visi norėjo eiti, o buvo galima tik vienam. Burtus laimėjo Acus. Moterėlė jam davė sūnaus civilinę kepurę ir ant trikampio užsiuvo lopą. Tuo būdu Acus, šautuvą perdavęs draugams, išėjo. Ėjo tiesiai į bolševikų apgyventas būstines ir klausinėjo kažin kokio komisaro „Tirovo“, kurio, žinoma, visam pasaulyje nebuvo. Jo ieškodamas aplankė visas bolševikų būstines, o jie vis siuntinėjo pas kitus ir pas kitus. Tai jam atlikti ge-

rai pavyko, nes buvo tarnavęs rusų kariuomenėje ir rusiškai gerai mokėjo. Taip jam pavyko surinkti smulkiausių žinių ir laimingai sugrįžti prie draugų.

Atsisveikinę su gerąja moterėle, slapstydamiesi traukėsi atgal. Jau saulutė slėpėsi už kalnų, o nuo jos buvo paraudonavęs dangus, lyg lemdamas kraują praliejimą. Tyla apgaubė aplinkumą ir draugus nemaža tai erzino. O kad dabar atgytų Vytautas Didysis su galinga savo kariuomene, — neiškentęs prabilo Suslaitis, bet dzūkas Acus trumpai atsakė, kad tikrai jų žygius pats Vytautas veda, nes juk einame jų pėdomis, einame ginti jų karstų ir kaulų, o jų pačių kraujas teka mūsų gyslose. Juk ir čia kada grūmėsi mūsų kariai su priešais, nes netoli Merkinė su pilies liekanomis, netoli ir Pūnia su Pilėnų Kunigaikščio Margio ir jo igulos sudegusių kaulų pelenais. Tai vis mūsų brangios relikvijos... Gal būtų dar daugiau kalbėjęs, nes jis buvo apsiskaitęs ir susipratęs lietuvis, bet tolumoje pasigirdo duslus raitininkų žirgų kanopų bildesys, kuris pertraukė dzūko mintis.

Bildesys vis artėjo ir galima buvo spręsti, kad lekia apie dešimt raitininkų. Žvalgai sustojo trumpai pasitarti. Dzūkas Acus tuojau pasisakė, kad jie galėtų pabėgti arba tamsoje pasislėpti, bet jis turįs nesveiką širdį ir negalįs bėgti. Varnelė pasisakė, kad turįs pritrintas kojas ir dėl jų nebėgsias, nors ir reikėtų čia mirti. O žemaitis pagailo medinių klumpių, kad netikėtai į akmenį nesuskaldytų, ir geriau pasiryžta mirti, negu likti basas. Visų buvo perdėti negalavimai bėgti ir nutarė laukti. Du draugai pasitraukė į krūmus, o Acus pasiliko ir atsistojo priešais laukti.

Raitininkai prijojo arti. Acus sušuko stoti, bet priešai, pamatę tik vieną ir tai, galima sakyti, jų pusėj, puolė kardais Acų, bet tuo tarpu blykstelėjo iš krūmų dvi ugnelės, trinktelėjo du šūviai ir du raitininkai, kaip maišai, nusirito nuo arklių. Acus sviedė į pat vidurį rankinę granatą, kurios balsas visai demoralizavo priešą. Arkliai metėsi į šonus. Nors žvalgai puolė iš krūmų durtuvais, tačiau priešai nebesipriešino ir skubiai lėkė atgal. Paliko tik nukautuosius ir sunkiai sužeistuosius. Taip mūsų žvalgai, „negalėdami“ bėgti, nugalėjo gausingesnį priešą ir laimingai grįžo atgal.

Tą pat naktį gerai informuoti mūsų raitininkai žvalgai išvijo iš Daugų bolševikus, paėmė gerą grobį, tačiau vėl laikinai pasitraukė, nes dar nedaug lietuvių tebuvo šiame rajone.

Suslaitį, Varnelę ir Acų vėliau apdovanojo karžygių ženklu Vyčio kryžiumi; jų draugai juokomis juos vadindavo: „Jie negali bėgti“.

Ir šiandien, gal perskaitę šias eilutes, prisimins ir nusišypsos apie „negalėjimą“ bėgti. Bet šiaip buvo labai kuklūs ir savo žygį teisinio ne karžygiškumu ir drąsumu, bet atsitiktinu įvykiu.

Savanoris kūrėjas Saikelis-Saikevičius



Kariams į talką

Gražų rugpiūčio 9 d. sekmadienį, kai šventadieniškai nusiteikę kauniškiai jau skirstėsi iš bažnyčių, mes, šauliai, iš visų miesto vietų rinkomės į 1 Kauno VI. Putvinskio būrio štabą ne eilinei sueigai, bet vykti į Gaižiūnų poligoną ir rugpiūčio 10 d. dalyvauti sykiu su kariuomene rengiamuose pratimuose (manevruose). Atsisakę šventadieniško poilsio, atidėję reikalus ir pasimatymus su „širdies“ draugėmis, skubėjome persirengti kariniais drabužiais, įsiauti į batus ir užsidėti duonmaišius. Po 15 min. kiti kitų nepažinom. Bendra karinė uniforma sulygino mus, įvairiausių užsiėmimų ir pareigų šaulius: valdininkus, darbininkus, studentus, amatininkus ir t.t. Kariniai drabužiai suteikė mums vieną bendrą rūpestį — kario rūpestį.

Apsiginklavę rinktinės štabe, traukėme į stotį dainuodami „Į kovą, į kovą...“ Traukiny dainavome ir kartojo lauko tarnybos statutą. Per 40 min. stengėmės prisiminti kario pareigas puolamose ir ginamose kautynėse. Gaižiūnų stoty persėdome į karinį traukinėlį, kuris mus vežė dar 5 km gražiu šileliu. Mus pasitiko orkestras. Jautėme, kad mes laukiami ir todėl buvo malonu. Su gera nuotaika žygiuojame į I stovyklą, leidžiamės į slėnį. Atsiveria nepaprastai gražus reginys. Atšlaitės apaugusios pušaitėmis, o slėny lygu, kaip ant stalo. Toliau matyti vingiuojąs Neris. Pakraščiai apstatyti palapinėmis. O kiek palapinių!? Visos sulygiuotos ir teikia gražų vaizdą. Yra ir medinių pastatų. Pastebėjau ir kultūrinį pastatą — laikraščių kioską. Mus, trumpam laikui atvykusius, priglaudė Rūklos dv. daržinė. Nuo to laiko prasidėjo sveikas karinis gyvenimas. Karinė tvarka verčia budriai saugoti laiką. Tik nustatytu laiku galima gult, kelt, valgyt, dirbti vieną ar kitą darbą. Medicinos mokslai sako, kad normalus gyvenimas yra sveikas. Ar gyvena kas normališkiau, kaip karys?

Ligi vakarienės dar turėjome laiko, tad pasileidome į IV stovyklą susipažinti su tankais. Malonūs tankų šeimininkai ne tik paaiškino jų veikimą, bet ir ne vieną pavėžino. Apžiūrėję tankus, vykome į II stovyklą pas ryšininkus. Čia mums krito į akis įvairūs meniški darbai, puošią stovyklą. Gražu ir miela. II stovykloje sukoncetruiotos ryšių priemonės: radio, telefonas, karveliai ir šunės.

19 val. valgėme karinę vakarienę. Valgėme pasigardžiuodami. Neveltui vienas šaulys kalbėjo, kad reikia poligono virėją atsikviesti į Kauną, išmokyti Kauno valgyklų virėjas gaminti valgius. Pavakarieniavę rikiavomės ir žygiavome į stovyklos aikštę vakariui patikrinimui.

Rugpiūčio 10 d. 2 val. ryto mus pažadino garsus kuopos budėtojo balsas: — Kuopa, kelk; kelk, kuopa! Lenktyniaudami kėlėmės, rengėmės, prausėmės, tvarkėmės. Lauko virtuvė jau laukė mūsų su karšta baltinta kava. Pasistiprinę išžygiavome. Kariuomenės daliniai jau traukė įvairiais keliais į paskirtas vietas. Mums teko žygiuoti paskui kulkosvaidininkus, kurie gražiai sudainavo keletą dainelių. Buvo linksma eiti ir nė nepajutom, kai atžygiavome į Meištonių km. Čia radome N pulko II batalioną ir raitininkų dalinį. Netrukus pravažiavo artilerija ir netoliese užėmė po-

zicijas. Sužinojome, kad mūsų kuopa priskirta prie raudonųjų ir čia prasideda išeities riba. Priešas (mėlynieji), kuriuos sudaro batalionas, gina platų barą ir vyriausiom jėgom įsitvirtinęs Šilosėdų aukštumose. Mūsų kuopos uždavinys dengti dešinįjį barą. Žvalgai jau išjojo, o tuojau ir visas pulkas tam tikra tvarka pasijudino pirmyn. Mūsų 1 būrys siunčia 2 žm. krypties patrulį — mane ir kaimyną šaulį. Būrio vadas, ats. j. ltn. Andrijauskas, nustato ryšio ženklus, juos kartoja ir leidžiamės į nežinomus plotus. Mūsų kuopa išsipila vilnin ir seka paskui. Dešinėje 2 ir 3 būriai, kairėje — N pulko II bataliono 4 kuopa. Tai mūsų šoniniai kaimynai, su kuriais mes nuolat turime palaikyti ryšius.

Žygiuoti ir stebėti nelengva, nes vieta nelygi ir apaugusi krūmokšniais. Bet kai įžengėme į mišką, mūsų darbas keleriopai pasunkėjo. Užsidėjome durtuvus ir gerokai sumažinom atstumą ligi būrio. Matome, kaip būrys iš vilnies pereina į vorelę ir taip pat užsideda durtuvus. Miške ryšys sunku palaikyti, todėl tenka dažnai atsisukti ir gerai dairytis, kad nepapultumėm į nelaisvę. Mūsų žvalgai dažnai prajoja, klausinėdami, kur kuopos ir būrio vadai. Jau pusvalandis, kai puolam, bet priešo vis dar nesutinkam. Tik staiga kairėje išgirdome „pokš, pokš, tra ta ta, tra ta ta“, šautuvų ir kulkosvaidžių šūvius. Ir artilerija garsiai prabilo, sudrumsdama miško ramybę. Tai 4 kuopa susitiko su priešo saugos dalimis ir susikovė. Bet neilgai toji nelygi kova truko, nes priešas pasitraukė. Mus, patrulininkus, pakeičia pamaina ir mes grįžtame prie būrio. Žygis nelengvas ir įtemptas, nes miškas tankus, vietomis sunkiai praeinamas, o ir su priešu galima susitikti kiekviename žingsnyje. Užėjome ir pelkėtų vietų. Tose vietose mes neatsigėrėdavome praktiškais neperšlampamais kariniais batais. Vėl išgirstame šūvius. Šį kartą dešinėje. Tai mūsų 3 būrys susikauna su priešu ir greit priverčia jį nutilti ir pasitraukti.

Kai vėliau sužinojome, priešas bandė supti mūsų dešinįjį sparną. Mes išlikom nepalieti, kol išlindom iš miško. Tik staiga šūvis, kitas ir visa papliupa. — Vilnin, gult! — sukomandavo būrio vadas. Priešais kalnelis, kuriame įsitvirtinęs „priešas“. Pradedame puolimą. Mūsų 1 skyrius atidengia smarkią ugnį; 2 skyrius perbėga pirmyn. Vėliau 2 skyrius šaudo, mes bėgame, ir taip mes priešą išmušėme ir jis pasitraukė. Rodos, viskas gerai. Bet ne! Nespėjus mums užkopti į užimtą kalnelį, tankai taip staigiai pasirodė, kad vos spėjome išsislapstyti. Bet ir tai nukentėjo 1 skyrius. Tankai šėlsta, šaudo į visas puses ir, kaip staiga pasirodė, taip staiga ir dingo už kalnelio. Matyt, pabūgo artilerijos. Nugalėję šias kliūtis, artinomės prie vyriausių priešo jėgų į Šilosėdų aukštumas. Bet artėti buvo kaskart sunkiau, nes sutikdavome vis didesnį priešo pasipriešinimą. Susišaudymai tai dešinėje, tai kairėje ir, pagaliau, visu frontu išsiplėčia pragariška šautuvų, kulkosvaidžių ir artilerijos ugnis. Nežinia, kaip būtų baigęsi, jei ne raketos ir trimitai, skelbią taiką ir šio manevro pabaigą. Sušilę, išvargę, bet pergyvenę „karo baisumus“, pritaikę savo mokslą lauke, grįžome namon jau vakare. Sudie, Gaižiūnai, sudie kariuomenei iki kito karto! **Brnks**



II poligono transliacija VIII. 16. 1. Pamaldos: mišias laiko 5 p. p. kapel. kun. Abraitis, akordionu groja šarv. rinkt. ltn. Ambraziūnas, sėdi poligono vadovybė; 2. Bendrosios programos įžangos žodį taria l. e. Spaudos ir šviet. Sk. v-ko p. plk. ltn. Laurinaitis; 3. 3 artil. pulko kariai vykdo programą, akordionas, ant stalo „butelių“ muzika; 4. 8 pėst. pulko kariai skambina ksilofonu; 5. 5 pėst. pulko cimbolų (ant stalo) muzika; 6. Klausytojai ir svečiai, tarp jų poligono viršininkas II diviz. vadas gen. ltn. Adamkavičius (dešinėj) ir poligono ((II diviz.) štabo viršininkas gen. št. plk. Griganavičius (kairėj).
O. Milaševičiaus nuotr.

Antroji transliacija iš poligono

Praeitą sekmadienį nemažai jaudino poligono gyventojus: tą dieną buvo antroji transliacija iš mūsų poligono karių gyvenimo.

Iškilmų diena buvo pradėta pamaldomis, kurias laikė ir pamokslą pasakė 5 pėst. pulko kapelionas kun. Abraitis. Pamaldų metu giedojo jungtinis šarvuotųjų rinktinės ir II inžinerijos bataliono choras, ltn. Ambraziūno vedamas, ir grojo 5, 8 ir 9 pėst. pulkų sujungti orkestrai, diriguojami 9 pėst. pulko kapelmeisterio Visockio.

17 val. prasidėjo bendrosios programos transliacija. Prieš pradėdant programą, į transliacijos vietą renkasi ponai karininkai, kariai, apylinkės civiliai gyventojai, šventės metu į poligoną atvykę savųjų aplankyti svečiai. Atvyko programos pasiklausyti ir poligono viršininkas II div. vadas gen. ltn. Adamkavičius ir jo štabo viršininkas gen. št. plk. Griganavičius.

Transliacija buvo pradėta šautuvų, kulkosvaidžių ir patrankų salutu. Įžangos žodį pasakė kariuomenės štabo spaudos ir švietimo skyriaus viršininko laikinai pareigas einęs plk. ltn.

Laurinaitis, kreipdamasis į radio klausytojus su poligono sveikinimu. „Pone generole, ponai karininkai, mieli svečiai ir visi kariai! Kas atvyksta į šiuos nepriklausomos mūsų pačių valstybės laukus, kas pamato čia tūkstančius karių, įsiziūri į jų sunkų, bet su pasišventimu atliekamą kautynių ir greta tautinės kultūros darbą, tas Maironio širdimi gali sakyti: „Lyg būtų grįžęs amžius Gedimino ir pilkalnių sukilę milžinai, — sako plk. ltn. Laurinaitis, pradėdamas transliaciją iš poligono.

Pirmieji prie mikrofono II inžinerijos bataliono kariai, vadovaujami jaun. ltn. Klimavičiaus. Jie suvaidino linksmą jaun. pusk. Valiulio parašytą vaizdelį: „Inžinieriai poilsyje“. Vaizdelyje nemaža gražaus juoko, sąmojaus. Inžinierėčių vaizdelyje įpintos dainos linksmi nuteikė klausytojus:

„Kas su valtim, kas pontonais
Plaukiam virsdami ant šono,
O po valandos, kitos
Nebedarom tos klaidos“.

linksmi save apdainavo inžinerijos bataliono kariai.

II pėst. divizijos štabo ryšių kuopos ryšininkai, vadovaujami kpt. Mašiotu, suvaidino J. Tylos vaizdelį „Ryšininkai“. Veiksmas vyko centrinėje. Kad priešas nesuprastų, telefonotytys ryšininkų pavadinamos sutartiniais vardais: Agotomis, Antanais, Barboromis. Girdisi telefonistų pasikalbėjimas: „Antanas klauso. Agotą šaukiu... Prašau kalbėti... Barbora užimta. Duodu Petrui Agotą“ ir t.t. Antras telefonistas vėl toliau vykdo paliepiamus: „Kas čia, Barbora? Jurgis 34 įsako Barbora sustabdyti karo veiksmus vieną valandą“ ir t.t. Visas veiksmas pilnas šamojaus, gardaus juoko. Veiksme protarpiais dainos iš ryšininkų gyvenimo. Į ryšininkų tarpą patenka ir vienas senukas, atvykęs savo anūko aplankyti. Tarp jo ir telefonistų vyksta toks pasikalbėjimas:

- O kur dabar jūsų anukas, kariuomenėje tarnauja?
- O, vaikeliai, mano anukas — tai ne jūs. Jis yra labai didelis ponas. Dabar jis čia poligone. O tarnauja jis divizijos štabe, kartu su generolu. Jis yra dešinioji generolo ranka...
- Tai gal jis štabo viršininkas?
- O ne. Jis su generolu jodinėja.
- Tai gal kapitonas?
- Jis su kapitonu nelabai kalba. Jis gali jį patempti, kad oho!

Pagaliau paaiškėja, kad tas anukas, tas „dešinioji ranka“, tai generolo ordonansas — pasiuntinys.

Juokas ir vaidintojų ir klausytojų lūpose girdint tokią pilną šamojaus senuko pasididžiavimą anūku.

3-čio artilerijos pulko kariai, vadovaujami lt. Grabžiaus, atliko keletą prasmingų muzikos dalykelių, kuriems tekstus parašė jaun. pusk. Gražulis ir jaun. psk. Remesas.

8 pėst. pulko kariai suvaidino vaizdelį „Arkadijos princas poligone“. Vaizdelyje nupasakojama tūlo „Arkadijos princas“ susidomėjimas mūsų poligonu, jo gyvenimu. Gražaus šamojaus vaizdelyje įnešta pasiruošiant princą sutikti, jo sutikimas stotyje. Pulko orkestras puikiai imitavo traukinio važiavimą, garvežio prunkštimą. Programai vadovavo lt. Grinevičius.

6 pėst. pulko kariai, vadovaujami lt. Šležo, suvaidino vaizdelį „Poilsis poligone“. Vaizdelyje taip pat nuotaikingo šamojaus įnešė atvykęs į poligoną savo sūnaus aplankyti senukas. Kareivių choras, vedamas eil. Narbutu, padainavo keletą gražių dainų, vyr. pusk. Sprangauskas padeklamavo savo eilėraščių iš poligono gyvenimo, eil. Narbutas paskaitė monologą: „Rusų kariuomenėje“.

5 pėst. pulko kareivis paskambino keletą dalykelių cimbalais. Tai buvo naujos muzikos efektas.

2 pėst. pulko kariai, vadovaujami lt. Gaigalo, suvaidino jo paties parašytą vaizdelį: „Paskutinės dienos poligone“. Veiksmas buvo pradėtas kulkosvaidžio apkaso kasimu. Stygų or-

kestrui pritariant, kariai padainavo keletą poligoniškų dainų, kurių tarpe atsisveikinimą su savo poligonu:

„Artinasi metas į pulką keliauti,
O gera mums buvo Rukloj stovyklauti.
Dėkui tau saulutė skaisti ir raudona,
Kad tu mus lydėjai per šį poligoną.
Vieni išvažiuojam, kiti įžygiuojam
Tad dar kartą sakom: sudiev poligone
Ram pat drilia“...

Šiuo vaizdu buvo paskleista daug auklėjamo pobūdžio minčių.

Šarvuočių rinktinės vyrai, vadovaujami lt. Ambraziūno, suvaidino vaizdelį iš šarvuočių gyvenimo: „Šarvuotinėms stovyklose“; vaizdą pajvairino dainos, pritariant lt. Ambraziūnui akordionu.

Pabaigtuvėse — 9 pėst. pulkas. Pulko orkestras, vadovaujamas kapelm. Visockio, sugrojo „Fanfarų maršą“ ir „Linksmą kalvį“. Pulko kariai, vadovaujami lt. Čepaičio, suvaidino porą vaizdelių: J. Gylys „Poligono žuvininkai“ ir ats. jaun. lt. Žukausko: „Poligono šeštadienis“.

Poilsio dienomis paneryje pilna žuvautojų. Tad vaizdelyje: „Poligono žuvininkai“ papasakojami ir apdainuojami jų nepasisekimai ir vargai žuvaujant. Prisieksių žuvautojų tarpe populiarūs dainelės:

„Žuvytė, sliekas ir kablys,
Gyvena Nery visi trys.
O akys įsmeigtos į juos —
Mūs žuvininkų paneriuos“.

ir t.t. Ir taip visas vaizdelis, visos dainelės kalba apie žuvautojus, jų įsmeigtas akis į Nerį, į plūdę...

Vaizdelyje „Poligono šeštadienis“ nemažai gražaus šamojaus ir juoko. Grįžę iš pratimų, kariai pasakoja savo įspūdžius iš kautynių lauko, savo nepasisekimus, susidūrimus su priešu, netikėtumus. Šiuo vaizdeliu ir buvo baigta antroji šiemet transliacija iš poligono. Panerio krantuose nuskambėjęs patrankų salutas atsisveikino su radio klausytojais iki kitos transliacijos iš palapinių miesto.

Ir ši transliacija puikiai pavyko. Prie transliacijos nusišėkimo, be poligono vadovybės paramos ir transliacijos vadovo darbo, daug prisidėjo visos programos tvarkytojas kpt. Mašiotas ir meniškiosios srities režisuotojas dr. artistas Čaikauskas. Ūkanota diena protarpiais su lytumi nemažai drums-tė nuotaiką visiems transliacijos programos vykdytojams, bet laimei, transliacijos metu lietaus nebuvo, transliacija buvo vykdoma ore ir tatau dar didesnę pasisekimą sudarė, visus dar geriau nuteikė.

Stebint vietoje transliacijos darbą, teko pastebėti didelį karių pasišventimą kultūrinei kūrybai. Čia mažai tegalėjau ją paliesti. Bet kas klausėsi, tas galėjo įsitikinti kiek gaivių, gražių, pamokomų minčių įvairiais pavidalais (vaizdais, rimtais dialogais, dainomis, humoru, muzika ir t.t.) buvo paskleista oro bangomis po visą Lietuvą. Tad garbė kovotojams, kurie kelia ir dvasios stiprybę, sveikatą ir tautinę kultūrą.

Algim. Bundza



Po poligono pratimų gaivinančiose Neries bangose

V. p. Norvaišo nuotr.



179 mokytojai išėjo karinio parengimo kursus

Jau kelinti metai kasmet padidėja skaičius kariuomenės talkininkų, pradžios mokyklų mokytojų, išėjusių prie Karo Mokyklos 1 mėnesio karinio rengimo kursus. Teko pastebėti, kad anksčiau kai kurie mokytojai į šiuos kursus žiūrėjo, kaip į nereikalingą dalyką, be to, daug kam atrodė, kad kursuose, rengiamuose prie Karo Mokyklos, būianti nepakeliama drausmė ir būsią daug ir didelių reikalavimų mokslo atžvilgiu. Bet kas pateko į tuos kursus, tas tą nuomonę tuoj pakeitė, nes čia rado, kad ir griežtą, bet teisingą ir nuoseklią drausmę. Mokslo atžvilgiu per tą trumpą vieno mėnesio laiką reikia išeiti, tiesa, gana plati programa, bet kada dėstomieji dalykai taip tvarkomi, kad negali apsunkinti ir įkyrėti klausytojams, todėl darbas yra įvairus ir malonus.

Kursais šiais metais ypatingai buvo susidomėję mokytojai tiek prieš į juos įstodami, tiek paties mokslo metu. Šiais metais jau gražus mokytojų skaičius dėl vietos stokos į kursus patekti negalėjo. Reikia manyti, kad toliau dar bus sunkiau, ir kad Švietimo Ministerijai skirti nereikėsia — pakaksia vieno savanorių. Tiesa, nenuostabu, kad noriai stoja savanoriais, nes čia tiek mokslas, tiek visas išlaikymas buvo duodami dovanai. Kiek man teko šiais metais susidurti su tų kursų klausytojais — teko pastebėti jų didelį atsidėjimą kursams, jie noriai visą kursų laiką dirbo ir stengėsi įgyti kiek galima daugiau karinių žinių. Tad tenka džiaugtis, kad ypatingai šių metų laida kursų išlaidas keleriopai pateisins, nes iš kursų visi išėjo pakelta nuotaika, kupini energijos ir jausdami tvirtesni krašto saugumo idėjos platintojai bei stiprintojai.

Kursus baigė 179 mokytojai: 70 moterų ir 109 vyrai.

Mokytojos: 1) Alsytė Adelė, 2) Barniškytė Magdė, 3) Beinarauskaitė Adelė, 4) Bruožytė Stefa, 5) Bubelaitė Stasė, 6) Budvilaitytė Morta, 7) Drabišytė Elena, 8) Didžbalytė Julija, 9) Gabrytė Ona, 10) Garnelytė Eleonora, 11) Germonaitė Adelė, 12) Girdauskaitė Anelė, 13) Laurusevičiūtė Anelė, 14) Linkevičienė Ona, 15) Jakaitytė Elena, 16) Juškaitytė Katrė, 17) Kaunaitė Joana, 18) Kairytė Teklė, 19) Karaliūtė Leonida, 20) Kuncaitė Ona, 21) Kuzmaitytė Ona, 22) Kundaitė Jadvyga, 23) Kunskaitė Marė, 24) Kuprytė Bronė, 25) Krauzaitė Marija, 26) Kigaitė Bronė, 27) Markelytė Ona, 28) Majūtė Ema, 29) Mineikaitė Bronė, 30) Miliūnaitė Anastazija, 31) Mikienė Anelė, 32) Mišniūnienė Bronė, 33) Muleskaitė Marija, 34) Motiekaitytė Adelė, 35) Mogenytė Stefa, 36) Naruševičiūtė Antanina, 37) Norvaišaitė Juzė, 38) Plokštytė Eugenija, 39) Prascevičiūtė Apolionija, 40) Paukštytė Stefa, 41) Riškaitė Sofija, 42) Rušinskaitė Bronė, 43) Samuolytė Salomėja, 44) Skrebulytė Janina, 45) Skorkaitė Kazė, 46) Sirutyte Marija, 47) Spingienė Rozalija, 48) Stanionytė Stasė, 49) Šneiderytė Marija, 50) Šimbelytė Vincė, 51) Šlyterytė Teklė, 52) Šarkauskaitė Bronė, 53) Užupytė Eugenija, 54) Valiukaitė Leokadija, 55) Žemaitytė Eulalija, 56) Žorgytė Sofija. Savanorės: 57) Ardaravičiūtė Ona, 58) Čerkauskaitė Brigyta, 59) Gedeminskaitė Viktė, 60) Karvelytė Petrė, 61) Karvelytė Elzė, 62) Kondrockaitė Viktė, 63) Kiaunytė

Adelė, 64) Matusevičienė Bronė, 65) Malinauskaitė Viktė, 66) Narušytė Agota, 67) Raziškevičiūtė Ona, 68) Vaitkevičienė Elena, 69) Žvelginaitė Ida-Ema, 70) Morkūnaitė Eleonora.

Mokytojai: 1) Alimas Zenonas, 2) Andriejūnas Vincas, 3) Baltrūnas Jurgis, 4) Baltrušaitis Vytautas, 5) Balnanosis Juozas, 6) Bagdonas Kazys, 7) Bačiauskas Leonas, 8) Butrimavičius Aleksas, 9) Beleckas Juozas, 10) Bortkevičius Edmundas, 11) Bublys Andrius, 12) Bliumas Edvardas, 13) Beinoras Pranas, 14) Čepulis Vaclovas, 15) Červinskas Balys, 16) Daukantas Vladas, 17) Dereškevičius Kazys, 18) Dubra Petras, 19) Galbuogis Juozas, 20) Grinevičius Alfonsas, 21) Giedraitis Kazys, 22) Grucė Aleksandras, 23) Gražulevičius Jonas, 24) Gurevičius Albinas, 25) Grižas Jonas, 26) Gražulis Pijus, 27) Gruzdis Antanas, 28) Gobis Juozas, 29) Glibauskas Antanas, 30) Ivoška Juozas, 31) Ivaškevičius Stasys, 32) Jankūnas Stasys, 33) Jankauskas Vincas, 34) Janušauskas Juozas, 35) Juodelis Antanas, 36) Kiškis Mykolas, 37) Kerpė Domas, 38) Katkonas Juozas, 39) Kulikauskas Jonas, 40) Kasiliauskas Antanas, 41) Katelė Povilas, 42) Liutkus Juozas, 43) Micevičius Balys, 44) Mamaitis Juozas, 45) Marcinkevičius Povilas, 46) Medzikauskas Juozas, 47) Muckus Stasys, 48) Miliauskas Antanas, 49) Mikalauskas Julius, 50) Navickas Jurgis, 51) Nemanis Petras, 52) Norvilas Pranas, 53) Paslavičius Bronius, 54) Petrauskas Adolfas, 55) Petrauskas Kazys, 56) Pilkauskas Aleksandras, 57) Putrimas Pranas, 58) Pučinskas Kazys, 59) Putelis Alfonsas, 60) Pečiulis Petras, 61) Povilaitis Andrius, 62) Povilaitis Petras, 63) Pulkauninkas Petras, 64) Raslavičius Kostas, 65) Rauchas Mykolas, 66) Rutkauskas Ignas, 67) Rinkevičius Petras, 68) Satkauskas Juozas, 69) Skavičius Juozas, 70) Strelčiūnas Juozas, 71) Sukauskas Vytautas, 72) Sičiūnas Juozas, 73) Stankus Juozas, 74) Simionis Jonas, 75) Šerpytis Pranas, 76) Šukys Jurgis, 77) Širvinskis Juozas, 78) Švelnys Jonas, 79) Šliauteris Pranas, 80) Šlapkauskas Leonas, 81) Šlekys Juozas, 82) Šikšnius Juozas, 83) Tamošaitis Juozas, 84) Trumpa Edvardas, 85) Tuskenis Juozas, 86) Ūdras Ipolitas, 87) Urbšys Valera, 88) Urbšaitis Petras, 89) Valinčius Juozas, 90) Vaičius Petras, 91) Vaičiūnas Klemas, 92) Vainilavičius Jonas, 93) Varnas Adomas, 94) Virbickas Alfonsas, 95) Vyšniauskas Vincas, 96) Zdanavičius Liudas, 97) Zdanavičius Juozas, 98) Zulonas Juozas, 99) Žasinas Jonas, 100) Žiedonis Kazys. Savanoriai: 101) Baranauskas Antanas, 102) Baliutavičius Juozas, 103) Dapkus Povilas, 104) Kampauskas Kazys, 105) Kukta Juozas, 106) Miškinis Juozas, 107) Virvickas Jonas, 108) Rudzikas Antanas, 109) Savukynas Matas. S. N.

Jauno „Kario“ skaitytojo laiškas

Gautas įdomus jaunučio „Kario“ skaitytojo dzūko laiškas iš Alytaus, kurio amžių suprasite iš jo žodžių. Kalbos ir rašybos netaisome.

„Gerbiamoji Redakcija! 4-tą rugpiūčio užsisakiau pas Tamstas „Kari“ pusei metų ir lig šiai dienai nesulaukiu. Kiba Jūsų mylista dar neišsiuntė! Man reikia jo bucinai, nes aš jau sdaravas ir jau už 11 metų reiks in vaiską eic. Taigi siūskit, nes paskiau bus vėlu. Tynai sakė ir gazių nemožna čitoc. Su pagarba B. P.“

Jaunajam savo skaitytojui atsakome, kad pinigai gauti ir šią savaitę gausite pirmuosius numerius. Be to, kariuomenėj ne tik nedraudžiama laikraščių skaityti, bet dar duodama jų nemokamai ir net raginama. Mielai leidžiama įvairūs laikraščiai skaityti.

Sudiev, Karo Mokykla!..

Šeštadienis, rugpiūčio 8 d.

Savaitės galas kursuose vis apvainikuojamas kokia nors įdomia ekskursija. Tat ir ši šeštadienį anksti rytą trys sunkvežimiai, pilni kaip bačka silkių — kursantų-čių, nudundėjo aviacijon. Kai kurios tik pirmą kartą esame aerodrome. Pirmiausia prisiziūrime mūsų oro didvyrių, kurie tai šen, tai ten vis su malonia šypsena sukinėjasi po mūsų tarpą ir uoliai atsakinėja į mūsų naivius klausimus. Pav., viena kursantė užklausia: „Pasakyk, tamsta, kam lėktuvui reikia tiek daug tų „dziegorėlių“, man rodos, vieno pakaktų?“. Na, o lakūnas, maloniai nusišypsojęs, pradeda aiškinti kiekvieno „dziegorėlio“ paskirtį, vadindamas juos aerometrais ir kitais gudriais vardais. Nutariu savo dūšioj, kad su tokiais simpatyngais lakūnais turi būti ir skridimas malonus ir žūt būt galvoju prisiskverbti prie skrendančiųjų. Pradžioj leidžia skristi tik 5: 3 moterims ir 2 vyrams. Bet kur čia su moteriškoms geruoju susikalbėsi; kad apipuls prašyti visų lakūnų vyriausiąją (nežinau kaip jį vadina), kitos net su ašaromis. Suminkštėjo, kad ir tvirta lakūno širdis, ir dar keletas gavo teisę skristi. Man gi nesiseka. Vaikščioju nuleidus nosį po aerodromą ir galvoju, kaip čia man prisitaikyt prie skrendančiųjų: laimingąjį skridimo burta neištraukiau, nes niekad loterijoje laimės neturiu, o prašyt nedrįstu...

Pasiguodžiu savo nelaime kursų inspektoriui, kurį visos dėl jo gerumo kursų širdimi vadindavo. Išklausęs mano skundą, nusišypsojo ir tikrai tėviškai, lyg ramindamas nuskriaustą vaiką, liepė truputį lūktelt. Netrukus atėjo toks simpatyngas lakūnas ir pažadėjo mane su „malonumais“ paskraidyti: aprenge, pririšo prie lėktuvo, parodė, kaip išsokt ištikus avarijai, išskeist parašutą ir... paleido motorą. Šie paruošiamieji darbai ir dar sesių mestos pastabos dėl skridimo, mano tokią skaidrią padangę apniaukė. O gal ir negrišiu? Permečiau mintimis savo neilgą gyvenimą, padariau testamentą, pagalvoju kas labiausiai gailės ir... lėktuvas pakilo. Iš pradžių tikrai malonu, skrendi, tartum paukštis, žemai viskas, lyg fotografijoje, lyg gražaus mažučio skruzdėlyno vaizdelis. Lėktuvas neria vis aukštin, aukštin ir aš pirmą kartą pamatau tą beribę erdvę, tą melsvą padangę, tuos pūkinius debesėlius, apie kuriuos dar kūdikystės laikais užvertus savo papurusią galvelę į viršų galvodavau: Ką tie debesėliai ten veikia? Kodėl jie toki balti, balti? Ar jiems nekaršta ten, arčiau saulutės? Mano svajones nutraukė prasidėję „malonumai“. Skrendam pasvirę ant vieno sparno, jau, rodos, iškrisiu, tik staiga, kaip pesuks į kitą pusę, net akyse sumargavo. Griebiuosi čia už vieno lėktuvo krašto, čia už kito ir vis per veidrodėlį seku lakūno veidą. Manau, kaip jo veidas rodys išsigandusią miną, šoksiu iš lėktuvo žemyn; bet tik dabar atsiminiau, kad nežinau, kaip lėktuvą atidaryt, pradėdau ieškot rankenėlės, bet kur tau taip greit viską surasi. Ši pirmąją „malonumo“ numerį didvyriškai išlaikau, bet antrasis mane būt kažin kur be bilieto nuvežęs. Išjungia motorą, jaučiu, kad krentu žemyn visu smarkumu, rodos, viską iš krūtinės plėšia, ir staiga duoda stiprų šuolį aukštin. O, Dieve, tik skridus galima įsivaizduoti šio numerio „malonumą“. Aš, kaip maldai sudėjusi rankas, rodau, lakūnui per veidrodėlį — „tūpti“, o jis šypsosi ir vis tą patį numerį kartoja. Pagaliau užsimerkiau ir galvoju: tegul užmuša, vistiek gyva žemės nepasieksiu.

Matyt, pagailo ir lakūnui mano išblyškusios fizionomijos. Dar kiek pamėginęs mano nervų ir sveikatos stiprumą pradėjo planuoti žemėn.

Lengviau atsidasau pajutus po lėktuvu žemę: su dideliu entuziazmu kilau į padanges, bet dar su didesniu iš padangių nusileidau žemėn. Bet ar parodysi savo silpnumą? Nutaisiau linksmą šypseną ir, išlipus iš lėktuvo, į visų klausimus, kaip ir kitos laimingosios atsakinėjau: „Visiškai nebaisu, be galo malonu; gaila, kad taip trumpai teskridom“, o širdij galvoju: „Jei dar 10 min., tai kažin kokia būčiau grįžus. Pačios parnėginkit, o jei dar su „malonumais“, tai vieno skridimo užteks visam gyvenimui.

Pirmadienis, rugpiūčio 10 d.

Ankstus rytas. Saulės spinduliai dar maudosi savo lašeliuose. Penki sunkvežimiai pilni kursantų dulka nuo Paneemunės Gaiziūnų link. Ryto tylą suardo linksmos dainelės, dar vakarykščių gegužinės ispūdžių atgarsiai. Vakar visi garliaiviu Kulautuvon keliavom... Ten ir šokom, ir dainavom, ir flirtavom, net ir laikraštį savo išleidom...

Poligone aplankėm kelias stovyklas. O vis dėlto tų karių skonis turima; kaip jie išsipuošę, kokių gražių „darželių“ pasidarę. Atsigerėti negalima. Pasirodo, kad kariuomenėj visko



Per pliažą į Kulautuvos kūrortą S. Narušio nuotr.

išmokstama, ne tik šautuvus valyti. Daug nauja ir mes pamatėm. Pamatėm garsiąją šilosedų aukštumą, pamatėm patrankas, tankus ir... tikrą, malonų, simpatyngą generolą, kuris su mumis atsisveikindamas ryžosi tokiam dideliui žygiui: paspausti 180 rankų ir, be to, 70 kartų nusišypsoti ir malonų žodelį tarti. Mes šį žygį visos įvertinom ir grįžusios mus sutinkantiems tuoj raportavom: „sveikinomės su tikru generolu“. Tiesa, gal ne būt labai linksma poligone buvę, jei vienas mūsų kursų didelis prietelius ir globėjas būtų nepavaišinęs mus „poligoniškais blyneliais“. Mat, vietoj numatytų 5 val., mes ten buvom visa 12 val. Širdingas jam ačiū už alkstančių papenėjimą! Žiūrėjom poligone ir taktinio pratimo: vieni traukėsi, kiti puolė; sako, šaudė, apkasus kasės, bet mano moteriška galva maža ką ten išmanė. Išvažiuojant apdovanojo mus dar rožėmis, ir visi nors išvargę, bet vis dar dainuodami parbraukėm namo.

Trečiadienis, rugpiūčio 12 d.

Štai ir paskutinė diena, o, rodos, kursų atidarymas buvo dar taip neseniai. Tas bemaž mėnuo bendro gyvenimo, bendro darbo, visai neprailgo, nors buvo paimtas iš poilsio skirtas laikas. Aš pati jaučiuosi dargi pailsėjęs: čia ir aprenge, ir pavalgydino, vakare paguldė, rytą prikėlė, pasirūpino, kad igitume kariškų žinių, pasirūpino ir kad neliūdėtume. Žodžiu, taip pripratome prie tos tėviškos kariškos globos, prie tų komandų, kad net keista pagalvoju, jei rytoj visa to nebus, jei niekas nepasakys: „kelk“.

Pripratome ir prie rūbų. Pradžioj, pamenu, nelabai tos kelinės moteriškosios tiko. Specialiai jom sukurtų dainų net buvo, apdainuojančių kelių „neviežlybumą“. Bet kursams baigiantis visos net vienbalsiai buvo nutarę eit į iškilingus pietus kelnėtos, tik gaila, kad kursų vadovybė aprobatos nedavė. Pasivaikščiok į Panemunę tai dažnai išleisdavo. Kągi, „svietas“ stebisi iš mūsų, o mes stebimės iš moderniškai apsirengusių, išsipusčiusių damų. Jei toks retas išsipustęs egzempliorius užklysdavo į mūsų patalpas, visos galvas kraipydamos stebėdavosi: „Tai štai kaip atrodo dabar moderniška moteris“. Visai užmiršdavom, kad prieš mėnesį pačios panašios buvom. Pasirodė net taip entuziastingai nusiteikusių, kurios galvojo pasiūlyti Švietimo Ministerijai įvesti treningus kaip mokytojams uniformą, čia pat išvardydamos visas jų gerąsias puses. Prašėm, kad duotų mums juos atminimui į pasogą. Bet, deja, tik šio vienintelio mūsų prašymo karo vadovybė ir neišpildė: sako, kitiems metams reikis. Tokia revoliucija įvyko mūsų apdarų pasaulyj. Nemažesnė ir dvasioj. Pažiūrėję į mūsų vyrus, tik mėnesį pabuvusius karo mokykloj, į jų gražų žygiavimą, linksmą nusiteikimą, nutarėm, kad vyras nebuvęs kariuomenėj, dar ne vyras; kiekviena lietuvaite privalo tekėti tik už tokio vyro, kuris yra sumokėjęs savo duoklę tėvynei.

Tai gi, vakar perėję per ugnies liniją — egzaminus, šiandien visos iškilingai nusiteikę. Iškilmių nuotaiką dar didino nuo pat ankstybo ryto plevėsuodamos trispalvės vėliavos, kad ir po apsiniakusiu dangumi. Pro atvykusius aukštuosius svečius su Krašto Aps. Ministeriu prieky, iškilmių maršu energingai pražygiavo kursantės ir kursantai. Dar daugiau energijos davė nuolat besisukęs filmavimo aparatas, įamžinęs mūsų kursus ekrane. Vėliau iškilmingi pietūs su nuoširdžiais linkėjimais iš aukštųjų svečių pusės, padėkomis kursantų vardu, triukšmingais „valio“, tostais ir kt... Išleidę aukštuosius svečius, širdingai atsisveikinę su kursų vadovybe, pajutom ir mes, kad reikia skirstytis į savo tikruosius namus. Liūdna, kažko gaila, gaila to malonaus vieno mėnesio sapno Karo Mokykloj.

Sudiev treningams, kareiviškoms lovelems, sudiev mūsų gerajai kursų vadovybei, sudiev ir Tau, Karo Mokykla, kur nuo ankstybo ryto ligi vėlaus vakaro aidėjo nuoširdūs juokas ir skambėjo maloni daina. Sudiev, sudiev!..

Jaunas kareivis Onutė

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

JAUNŲ KAREIVIŲ BAŽNYTINIS CHORAS

Iš ryšių bataliono mokomosios kuopos jaunų kareivių tarpo sudarytas bažnytinis choras. Choras jau pakankamai išmokytas giesmių ir kas šventadienį šančių įgulos bažnyčioje per pamaldas gieda.

Taip pat mokomosios kuopos jaun. kareiviai nemaža moka ir dainų. Nors dar tik antras mėnuo, kai susirinko į mokomąją kuopą, bet jau neblogiausiai sudainuoja.

Jaunieji ryšininkai, atsimindami ankstyvesnių mok. kuopos laidų turėtą dainininkės vardą, nori jį išlaikyti ir toliau.

Kaip bažnytinių giesmių, taip ir dainų moko prityręs dainų mokytojas ats. v. p. Liuberskis. Medalinskas

APLANKĖME PAŽAISLIO BAŽNYČIĄ

Pereitą savaitę 2 p. p. mokomosios kuopos jauni kareiviai įvykdė pirmą žygį, iš viso apie 18 km. Buvo leista kareiviams apžiūrėti istorinę Pažaislio bažnyčią ir bažnyčios įkūrėjo palaikus. Pagerbiant bažnyčios įkūrėją ir žuvusius Lietuvos karius, buvo pasimelsta ir sugiedota keletas giesmių. Vienuolėms ypač buvo malonu matyti tokį vieningą karių maldingumą. Išreiškėdamos savo pagarbą Lietuvos kariams, vienuolės pavaišino visus skaniais vienuolyno obuoliais.

Gr. V.

II-JI TRANSLIACIJA IŠ POLIGONO

Rugpiūčio 16 d. buvo II-ji radio transliacija iš poligono, kurios, kaip ir pirmosios, nepaprastai visi laukė. Nors oras transliacijai buvo nelabai patogus, bet transliacija pavyko labai gerai ir visuomenėje paliko neišdildomą vaizdą apie karių gyvenimą poligone. Kadangi transliacijai laikas neilgas — vos 2 val., o norinčių dalių joje dalyvauti daug, todėl kiekvienai savo dalį reprezentuoti teko labai suglaustai — kelių ar keliolikos minučių laike, bet stiprios vykdytojų jėgos sugebėjo tinkamai, nors ir per trumpą laiką, savo dalis atstovauti. Iš viso ko matyt, kad šiai transliacijai tiek iš vadų, tiek ir iš vykdytojų padėta labai daug darbo.

Visuomenė prie radio imtuvų klausėsi atsidėjus. Jei kuri šeima neturėjo aparato, tai ėjo pas kaimyną. Su nekantrumu visi laukia dar III-sios transliacijos.

J. M.

KLAUSĖM RADIO TRANSLIACIJOS IŠ POLIGONO

Klaipėdos įgulos kareiviai, sužinoję, kad rugpiūčio 16 d. bus transliuojama iš Gaižiūnų poligono, visi nekantriai laukė prie radio aparatų. Visos klasės ir skaityklos buvo pilnos kareivių. Pradėjus transliaciją, visi klausėsi iki galo. Buvo net ir kritikų, kurie įvertino, kokia dalis ir kaip įvykdė programą. Dauguma kareivių buvo patenkinti 9 pėst. pulko valandėle. Toliau sekė 2 pėst. divizijos štabo ryšių kuopos dalykėlis „Poligono ryšininkai“, kuris kareivius labai sužavėjo. Baigus transliuoti, kareiviai buvo patenkinti ir yra dėkingi viršininkams, kurie remia transliaciją, kad išgirstų tolimiausios vietos apie kareivių atliktus darbus. Klaipėdos įgulos kareiviai viską girdėjo kuo aiškiausiai.

J. M-čius

PIRMAS VIEŠAS PASIRODYMAS

Rugpiūčio 16 d. buvusioje radio transliacijoje iš poligono, 2 p. p. pusvalandyje dalyvavo ir pulko mokomosios kuopos naujas stygų orkestrėlis. Pirmas viešas orkestrėlio pasirodymas pavyko kuo puikiausiai, nors tai buvo tik pusė orkestrėlio.

2 p. p. mokomosios kuopos kariai, matydami neblogą kuopos orkestrėlį, nutarė jį dar „pastiprinti“ su džaz-bandinio būbnu. Būbną perka savo suaukotais pinigais.

Gr. V.

APLANKĖ POVILO LUKŠIO PAMINKLĄ

3 pėst. Vytauto Didžiojo pulko mokomoji kuopa rugpiūčio 9 d., jaun. ltn. Bieliausko vadovaujama, surengė ekskursiją prie paminklo, pastatyto Povilo Lukšio žuvimo vietoj — Taučiūnų laukuose.

Mokiniai — jauni kareiviai dainuodami nužygiavo į žuvimo vietą, kuri yra apie 5 km už Kėdainių miesto. Pagerbus žuvusį kareivį Povilą Lukšį, jaun. ltn. Vyt. Bieliauskas plačiai apibrėžė Lietuvos atgijimo laikus ir nepriklausomybės kovas. Paminėjo pirmųjų mūsų kovotojų-savanorių drąsą ir pasiukojimą tėvynei, iš kurių turime imti pavyzdį ateities žygiams.

Grįžtant sustota pailsėti Juodkiškių dvare, kurio savininkas p. Ptašinskas maloniai priėmė ir gausiai apdovanojo vaisiais.

A. Žk.

SĖKMINGAI ATLIEKA SKRAIDYMO MOKYMĄ

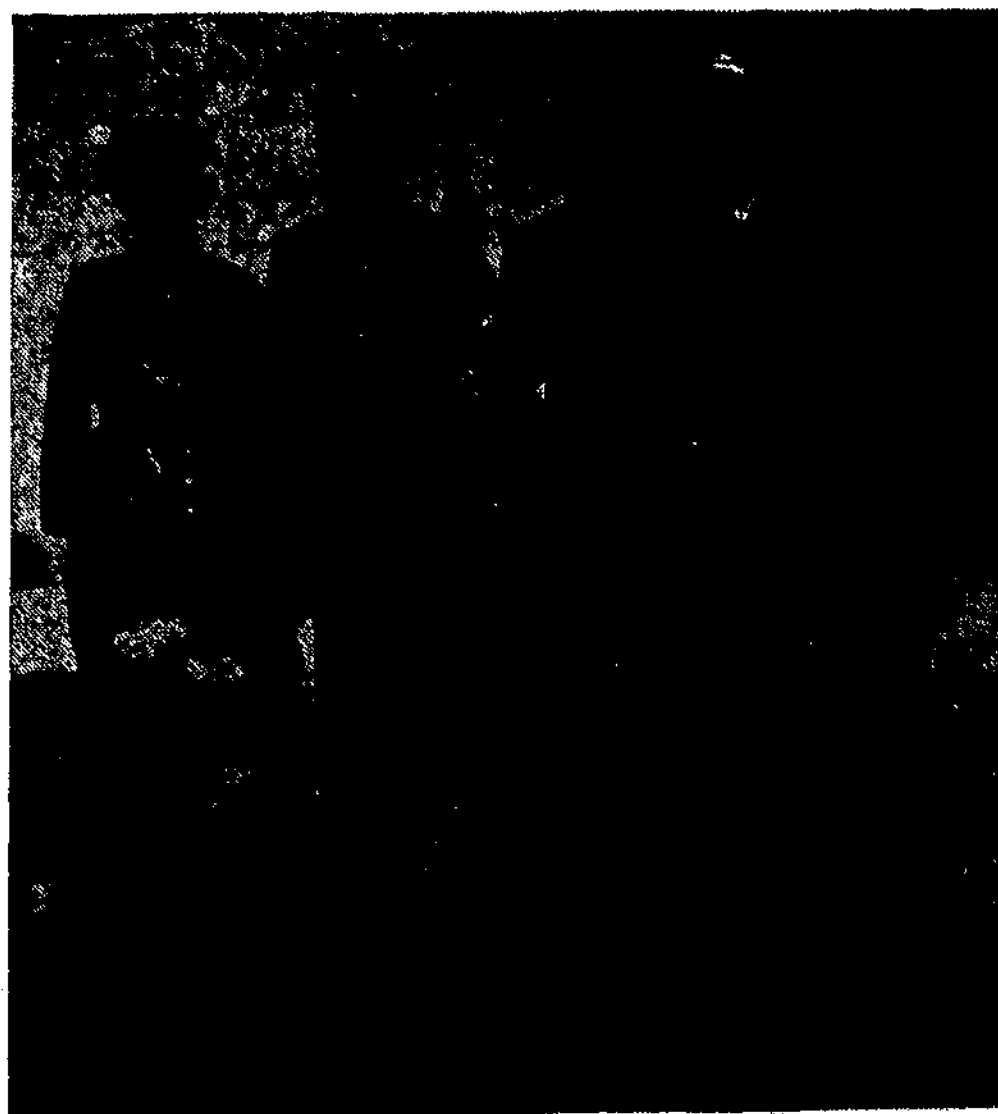
Karo aviacijos mokykla šį pavasarį išleido kariūnų kandidatų laidą, o dabar leidžia mokinių lakūnų (būsimųjų karo lakūnų puskarininkių) ir kariūnų aspirantų laidas. Mokiniai lakūnai ir kariūnai aspirantai irgi sėkmingai atlieka pradinį pilotavimo mokymą. Šiuo metu jau beveik visi skraidė savarankiškai. Pirmuoju išskrido kariūnas aspirantas Juozas Obelinis, toliau mokiniai lakūnai: Leščius, Žerolis, Kvedaras, Sendžikas, Rinkevičius ir kt. Daugumas jų išskrido net neišskraidę su instruktorium nustatyto laiko.

A. K.

KLAIPĖDOS ĮGULOS UGNIAGESIŲ KOMANDAI PENKERI META

Nors kitose kariuomenės dalyse jau seniai buvo suorganizuotos ugniagesių komandos, bet Klaipėdos įguloje įsteigta tik 1931 m. Nuo įkūrimo dienos iki šiol komandai vadovauja ltn. Klimavičius. Nors komanda jaunutė, bet Klaipėdoje yra visiems gerai žinoma, kaip geras, darbštus ir drausmingas vienetas. Už gaisrų gesinimą turi net pagyrimų. Per penkeris gyvavimo metus įgulos komanda gesino šešis didelius gaisrus: tris gyvenamųjų namų ir tris miškų gaisrus, iš kurių grįždavo su pagyrimais. Nemaža įgulos ugniagesių komanda yra prisidėjusi ir prie provincijos apsaugojimo nuo gaisrų, kasmet išleidama po dvi laidas gerai išlavintų ir apmokytų ugniagesių-kareivių. Teoretiškai ir praktiškai pamokas dėsto ltn. Klimavičius.

J. M-čius



Klaipėdos įgulos ugniagesių k-dos kadras. Viduryje k-dos v-kas ltn. Klimavičius.

J. p. Mačiūno nuotr.

TROBESIAI APRŪPINTI PRIEŠGAISRINIAIS ĮRANKIAIS

6 pėst. pulko ugniagesių k-dos viršininko lt. Klimavičiaus pastangomis, šiemet visi pulko trobesiai, kurie gali lengviau užsidegti, yra aprūpinti priešgaisriniais įrankiais. Prie tų pastatų priklauso arklidės, pašaro ir kiti sandėliai. Be to, šis darbas atliktas ir prie pulko atsarginių sandėlių.

Pagaliau, iškeltas sumanymas papildyti ugniagesių įrankius ir tuo būdu baigti pilną priešgaisrinį įrengimą.

Virš. Leknickas

TURĖSIMS NAUJĄ LIKTINIŲ PUSKARININKIŲ RAMOVĘ

5 p. D. L. K. Kęstučio pulko liktiniai puskarininkiai iki šiol neturi tinkamos ramovės. Beveik nėra kur tinkamai praleisti atliekamo laiko, nes tėra vienas kambarys — valgykla. Pulko vadas jau seniai norėjo ramovės būstinę praplėsti, bet dėl butų stokos nebuvo galima. Dabar jau atliekamas naujos ramovės remontas, kurioje bus apie 7 kambarių.

Netrukus ir kęstutiniai liktiniai turėsime gražią ir jaukią ramovę.

V. p. T. Znotinas

KARO AVIACIJOS KARIAI RADIOFONE

Šiemet ypač daug kariuomenės radio pusvalandžių surengia karo aviacijos kariai. Pusvalandžių rengimui vadovauja švietimo vadovas kpt. Drunga. Ypač gerą pasisekimą turi mokinio lakūno Dovydaičio vaizdeliai.

A. K.



Poligono pušų paunksmėje valome ginklus.

V. p. Norvaišos nuotr.

KLAIPĖDOS ĮGULĄ APLANKĖ AUKŠTAS SVEČIAS

Rugpiūčio 13 d. į Klaipėdą atvyko Didžiosios Britanijos karo atstovas Lietuvai majoras C. Sillery Vale, kuris tą pačią dieną padarė vizitus Klaipėdos krašto gubernatoriui Kurkauskui ir Klaipėdos įgulos v-kui gen. št. plk. Lanskoronskiui. Įgulos viršininkas karo atstovui aprodė įgulos kareivines.

J. M-čius

ATITAIŠAU KLAIDĄ

„Kario“ Nr. 32 kariuomenės gyvenime buvo įdėta žinutė iš 7 p. p. I b-no „Turtingas karvelynas“. Ją rašydamas truputį apsirikau. Atitaisydamas turiu pažymėti, kad pulko valdiškas karvelynas yra kitoje įguloje. O šis yra, kaip karvelių mėgėjo, bataliono vieno asmens nuosavas.

San. pusk. M. Grinius

ŠAULIŲ EKSKURSIJA SEREDŽIAUS ĮGULOJE

Rugpiūčio 16 d. šakių šaulių rinktinės Lekėčių ir Kuro būriai surengė didelę ekskursiją į Seredžiaus įgulą, norėdami susitarti ir susipažinti su kariais.

Seredžiaus įgulos viršininkas ekskursijai paskyrė vadovu vieną karininką, kuris ekskursijos dalyviams parodė gražias, moderniškai įrengtas kareivines, supažindino su įvairiais kariniais ginklais, pabūklais ir parodė kaip kariai gyvena ir gilina kariškoje dvasioje.

Ekskursija apsilankymu labai patenkinta, nes ta proga daug ką galėjo patirti ir pasimokyti, kas šauliškam gyvenimui yra labai naudinga.

J. Būga



„Lokys“ saugo 9 p. pulko karių palapines

ATSISVEIKINO SU POLIGONU

Rugpiūčio 15 d. iš II stovyklos išvyko atsargos karininkai, atlikę karinius pratimus. Karininkų ramovės vedėjui vadovaujant surengė bendrą išleistuvių vakarienę. Reikia paminėti, kad atsargos karininkai buvo labai patenkinti įspūdingais karo pratimais.

Vakarienės metu griežė 8 pėst. pulko dūdų orkestras.

Gr. Džesulskis

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖS ŠTABO BŪSTINĖ RADVILIŠKIO VIURINEI MOKYKLAI

Šarvuočių rinktinės štabas iki šiol turėjo užėmęs Laisvės alėjoje geležinkelio valdybos būstines. Greta štabo yra Radviliškio vidurinė mokykla. Kasmet mokinių skaičiui augant, būstinė pasidarė perankšta. Todėl šarvuočių rinktinė savo štabo būstinę užleidžia vidurinei mokyklai, o štabą perkelia į kitą gražiai atremontuotą ir įstaigai pritaikytą namą.

V. A.

GRAŽUS PAVYZDYS

Šį pavasarį teko gulėti Panevėžio apskrities savivaldybės ligoninėj. Mane sudomino panevėziečių gražus darbas — ligonių lankymas. Atėjus ligonių lankymo nustatytam laikui, visuomet būdavo daugybė lankytojų. Vieni lanko pažįstamus ir artimus. Bet dauguma eina aplankyti šiaip ligonių ir vis ką nors atneša dovanų. Toks Panevėžio visuomenės pavyzdys yra labai gražus dalykas. Tarp visuomenės, lankančios ligonius, pastebėjau įvairių profesijų žmonių, bet daugiausia moksleiviai ir kariai. Kariai ypatingai kiekvieną dieną stengiasi aplankyti ligonius, bet daugiausia šventadieniais, kada turi daugiau atliekamo laiko. Teko susipažinti ir pasikalbėti su vienu kariu. Jis pasakė: — Mūsų pirma pareiga, išėjus į miestą ir turint laiko, aplankyti ligonius, nežiūrint ar rasime pažįstamų ar ne“. Sako, mes visada pirmiausia aplankome ligoninę ir tik tada einame kitur.

Juozas Vargūnas

ATSIDĖJĘ KLAUSĖSI 2-ROS TRANSLIACIJOS

Rugpiūčio 16 d. 17—19 val. 1 p. p. iš anksto susikongregavo prie radio aparatų klausytis 2-ros radio transliacijos iš Gaižiūnų poligono.

Nors oro sąlygos buvo ne visai palankios, bet girdėjom gana gerai ir aiškiai. Matyti, kad veikiantieji asmenys buvo gerai pasirengę ir labai laisvai ir įtikinamai atliko savo roles.

Įvairi programa taip suįdomino klausytojus, kad šie nepasijuto, kaip žaibo greitumu prabėgo dvi valandos, palikusios jų atmintyse daug gražių ir įdomių vaizdų.

U-tis

GERIAM SVEIKĄ PIENĄ

Seredžiaus įgulos krautuviui Belvederio A. P. Mokyklos pieninė apsiėmė statyti specialiuose bonkute virintą pieną, talpumo 1/2 litro po 10 centų už bonkutę. Išbandymui pirmą kartą buvo paimta 50 bonkų, kurias per 10 min. kariai didele pareikalavimu išpirko. Dabar kasdien į krautuvę pristatomas pienas karių mielai perkamas. Jie gerdami sako: „kad daug skaniau ir sveikiau gerti pieną, negu sitro“.

S. v. p. Grigorius



PASAULINĖ SPORTO OLIMPIADA PASIBAIGĖ

Rugpiūčio 16 d. vakare Berlyne iškilmingai buvo uždaryta XI pasaulinė sporto olimpiada, kuri buvo pradėta rugpiūčio 1 d. Uždaryme dalyvavo Hitleris, olimpinio komiteto nariai, dalyviai ir apie 100.000 žmonių. Prieš išsirikiauvusius su vėliavomis dalyvius ir garbės ložės svečius tarptautinio olimpinio komiteto pirmininkas grafas de Baillet-Latour pasakė kalbą, kurioje padėkojo Vokietijai už rūpestingai surengtą olimpiadą, dalyviams už dalyvavimą ir visus kvietė 1940 m. į Tokio (ten bus XII olimpiada). Los Angelos (ten buvo X olimpiada) burmistras Garlama Berlyno burmistrui dr. Libertui įteikė olimpinę juostą, kurią prašė saugoti iki Tokio olimpiados ir jai užsibaigus įteikti Tokio miesto burmistrui.

Pažymėtina, kad per 16 olimpiados dienų atsilankė apie 1,5 milijono žmonių, kurių tarpe 150.000 užsieniečių. Pajamų gauta 7 mil. markių, o išlaidų būta 6,5 mil.

Nevisai galutinomis žiniomis, geriausiai olimpiadoje pasirodė (daugiausia laimėjimų gavo) Vokietija, o antroji vietoj liko retai nugalima Amerika.

Dar keletas charakteringesnių paskutinės dienos duomenų:

Estijos lengvo svorio boksinkininkas Stepulovas (matytas ir Kaune) laimėjo antrą vietą (žinoma, ir sidabro medalį). Fechtavimą espadronais laimėjo vengras Katoš, antras — italas Marci. Vandensvydy pirmą vietą laimėjo Vengrija, antrą — Vokietija. Olimpiados futbolo meisterio vardą laimėjo Italija, finale nugalėjusi Austriją 2:1. Pažymėtina, kad normalus rungtynių laikas baigėsi 1:1 ir tik pratęsus italams pavyksta įmušti lemiamą golą.

Olimpiados dalyviai jau išvažinėja namo, kur tautiečių būna labai iškilmingai sutikti.

LIETUVOS PLAUKIOJIMO PIRMENYBĖS

Rugpiūčio 23 d. Vandens Sporto Sąjungos baseine bus š. m. plaukiojimo pirmenybės. Kadangi turėta rungtynių su užsieniečiais, tai laukiama žymiai geresnių rezultatų. Klubai žada gausiai dalyvauti pirmenybėse.

KUPIŠKIO ĮGULA — ROKIŠKIO „MAKABI“ 3:2

Rugp. 16 d. Kupiškio įgulos I bataliono futbolo komanda Rokišky žaidė draugiškas rungtynes su Rokiškio „Makabi“. Rungtynes laimėjo kariai 3:2. V. p. Gelžinis

2 ULONŲ L. D. K. BIRUTĖS PULKAS

Rugpiūčio 16 d. ulonų pulko aikštėje buvo draugiškos futbolo rungtynės. Rungėsi ulonų pulkas su Alytaus „Šauliu“. Pulkas nugalėjo „Šaulį“ 2:0. V. p. B. Činskas

KYBARTŲ „SVEIKATA“ — VILKAVIŠKIO J.S.O. 7:0 (4:1)

Rugpiūčio 9 d. Kybartuose buvo draugiškos futbolo rungtynės tarp Kybartų šaulių „Sveikatos“ ir Vilkaviškio JSO futbolo komandų. Pr. Čižeika

KARO AVIACIJA — MARVELĖS J.S.O. 1:7 (1:1)

Rugpiūčio 15 d. karo aviacijos futbolo aikštėje buvo futbolo rungtynės tarp karo aviacijos ir Marvelės J.S.O. futbolo komandų. Laimėjo karo aviacijos komanda 7:1. A. K.

ŠŠ KOVO EKSKURSIJA Į RYGĄ

Šančių šaulių Kovas, mūsų futbolo meisteris, į įvykstantį rugpiūčio 29—31 d. Rygoje Pabaltijo futbolo turnyrą rengia ekskursiją. Įsirašyti galima Kauno VI. Putvinskio š. b. iki rugpiūčio 24 d. (12,30—14,30 ir 17—19 val.).

KUPIŠKIO ĮGULA — ROKIŠKIO „HAPOEL“ 1:0 (0:0).

Rugpiūčio 9 d. Rokišky Kupiškio įgulos karių futbolo komanda žaidė draugiškas rungtynes su Rokiškio nugalėtoju „Hapoel“ I-ja komanda. Rungtynes laimėjo kariai 1:0. V. p. Gelžinis

KARO AVIACIJA (ZOKNIŲ ĮGULOS) — AKMENĖS

J.S.O. 1:0 (1:0)

Rugpiūčio 9 d. karo aviacijos futbolo komanda žaidė Akmenėje draugiškas futbolo rungtynes su vietos J.S.O.

Nors mūsų futbolo komanda yra dar jauna, ji tik šiemet pradėjo viešai rungtyniautis, bet parodė gražų žaidimą. Ypač gerai laikė vartininkas — mok. mech. V. Žukaitis.

S. j. p. J. Klimavičius

AUTO RINKTINĖ — KARO AVIACIJA 3:2 (1:1)

Rugpiūčio 12 d. karo aviacijos aikštėje buvo draugiškos futbolo rungtynės tarp auto rinktinės ir karo aviacijos komandų. Rungtynės baigėsi 3:2 karo aviacijos naudai. Pažymėtina, kad karo aviacijos komanda yra gana stipri, šiemet laimėjusi jau su keliom komandom. Gerai žaidžia kariūnai Numgaudas ir Kostkevičius, eil. Ignatavičius ir kiti.

A. K.

KLAIPĖDOS ŠVYTURYS PERĖJO LL KLASĘ

Rugpiūčio 16 d. įvyko Klaipėdos miesto stadione trečios pereinamosios rungtynės tarp Šaulio LL paskutinės vietos laikytojos ir A klasės nugalėtojo Švyturio (buvusio MSK, bet dabar perėjusio taip pat į Šaulių Sąjungos žinią). Rungtynės baigėsi 3:1 Švyturio naudai. Puslaikis baigėsi 0:0. Visus tris golus įmušė į Šaulio vartus Pinkauskas, kurio vieną iš 11 m baudinio. Į Švyturio vartus Denisevičius taip pat įmušė iš 11 m baudinio.

Pažymėtina, kad Švyturys jau trečią kartą pereinamose rungtynėse nugalėjo Šaulį. Du kartu po 2:1, o dabar 3:1. Vienų rungtynių Kažas buvo neįskaitęs Švyturio naudai, nes pas jį žaidė vienas neregistruotas žaidėjas.

Jonas A. Misiūnas

PASKUTINIS ŠAULIŲ SPORTO INSTRUKTORIŲ STOVYKLOS LAUŽAS SMILTYNĖJE

Rugpiūčio 12 d. Smiltynėje Šaulių Sąjungos Sporto instruktorių stovykla surengė atsisveikinimo laužą.

Jau nuo 18 val. Klaipėdos šauliai ir visuomenė rinkosi prie stovyklos palapių. Apie 9 val. 30 min. į stovyklą atvyko aukštieji svečiai: Klaipėdos krašto gubernatorius Kurkauskas, Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius, Klaipėdos įgulos viršininkas gen. št. plk. Lanskoronskis, e. Klaipėdos komendantas p. plk. lt. Reichertas ir kit.

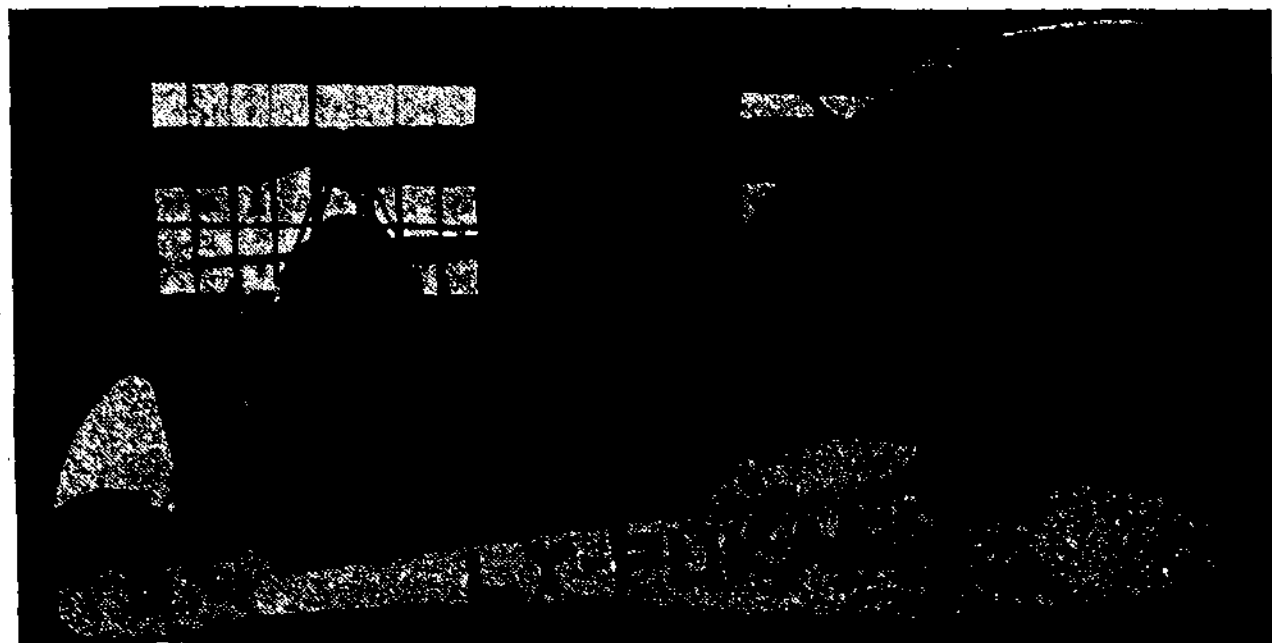
Išsirikiauvusius šaulių sportininkus gubernatorius pasveikino ir įteikė baigimo kursų pažymėjimus, kiekvienam kursantui paspausdamas ranką. Po pažymėjimų įteikimo gubernatorius pasakė kalbą.

Po to kalbėjo Šaulių Sąjungos vadas plk. Saladžius ir Klaipėdos įgulos viršininkas gen. št. plk. Lanskoronskis.

Po kalbų visi stovyklautojai drauge su aukštais svečiais nuvyko bendros vakarienės prie stovyklos šauliško stalo, kur dar buvo pasakyta kalbų. Ats. j. lt. Tumas stovyklautojų vardu padėkojo vyriausybei už suteiktą paramą įgyti šauliams naudingų žinių.

Po vakarienės visi nuvyko prie laužo, kurio uždegti buvo pakviestas gubernatorius. Šauliai stovyklautojai prie laužo įvykdė programą.

Laužo programa buvo transliuojama per Klaipėdos ir Kauno radio stotis. J. B-kus



Lak. Br. Oškinio konstrukcijos sklandytuvas „Pūkas“, pastatytas 1936 m. N. Ašmensko nuotr.



Štai, šešiolikta rugpiūčio,
Man į nosį vėjas pučia,
Po mišparų po miestelių
Vaikšto šlipsai ir skarelės.
Susitinka burnos ausį,
Susistabdo, pasiklausia:
— Ar tikrai šiandieną, Jonai,
Radio iš poligono
Karišką transliuos programą?
— Taip, vyručiai, būkit ramūs!
Apskritai, kur tik pažiūri,
Ar sijonai ar kepurės —
Tik ir kalbas susispietę,
Ką išgirsime po pietų.
Žino jau dabar visi —
Bus įdomu paklaustyt.

Saulei riedant pamiškėje,
Toks peizažas paaishkėja:
Tomai, Alfonsai, Daratos
Sėdasi prie aparato,
Prie detektoriaus krūvoje
Dėl ausinių „vajavoja“.
Kas ausinių sau nerado
Ar neturi aparato —
Į mokyklą jau artėja,
Kur garsiakalbis kertėje.
Vos ratuką tik pasuko,
Atsikosėjęs sušuko:
— Tuo įsigirsit, mieli ponai,
Programą iš poligono.

— Na, ir buvo ko klausyti
(Sunku viską apsaityti) —
Muzika ir skambios dainos
Vis naujais akordais mainos,
Pasakoja rimti žodžiai
Apie karo mokslą sodžiui,
Deklamacijos, kupletai
(Rodos iš širdies išlieta),
Feljetonai juokingiausi
Pakutena širdį, ausį
Ir rimčiausią kaimo žmogų
Nusijuokt skaniai išmoko.

Klausos senas, klausos vaikas,
Kartais kvapą net sulaikęs,
— Čia ir mūs Kaziukas traukia...
Džiaugsmo ašarą nubraukia
Susilenkusi senutė.
— Ot gražumas!... Taip dainuoti!...
O Pilypas net pašoko:

— Girdžiu balsą savo Roko!... —
Kai namo visi išėjo,
Lūpos išpūdžiais lašėjo,
Sakė Petras pasiraivęs:
— Būsiu greit ir aš kareivis!
O Nikodemas Krūmynas
Šitaip kalbino kaimyną:
— Kai pažiūri, jauną žmogų
Daug kariuomenė išmoko:
Ir tėvynę savo ginti
Ir didžias mintis auginti.

Jon. Docius

Atsisveikinant su poligonu

Poligono keliai ir šunkeliai!
Už tai, kad jūs mūsų kojas kai kada
paversdavote torpedomis ir į akis bei į
dantis prileisdavot neištirpusių smėlio
dujų, tai mes jus visiems metams išnuo-
mojam kurmiams ir skruzdėms.

Mieš, miškai ir šileliai!

Kadangi jūs savo nuostabiais drabu-
žiais dengėte mus nuo priešo akių ir nuo
saulės spindulių, be to, mūs maloniai
nuteikdavote savo gardžiomis uogomis,
tai jūsų prinokusius riešutus ir grybus
igaliojam nurašyti savo raudonskros-
tėms mergužėlėms.

1-ji stovykla!

Kad tu sutikai dykai išnuomoti ža-
liąją veją mūsų radio transliacijai, kuri
mums atnešė garbę ir pasididžiavimą
prieš visą Lietuvą, tai nuo šio mėnesio

20 d. nebelaikysime turgaus ir tavo ve-
ja vėl sužaliuos.

II-ji ir III-ji stovyklos!

Jūs abi esate išdidžios ir puikios, nes
jus lankė ir jumis grožėjosi aukšti ponai
ir grakščios panelės, todėl už jūsų mig-
dantį ošimą mes per menki esame, kad
galėtume kuos nors daugiau atsilyginti,
todėl paliekame neišardytus pagražini-
mus, dėl kurių jums šypsosis voveraitės,
ar koks paklydęs keleivis.

Nerie!

Nors su tavim padarėm paliaubas ir
užtvėrėme neutralę zoną, vistiek tu buvai
veidmainė ir į savo pinkles nuolat viliojai
karius. Bet kadangi tu buvai tokia moti-
niška ir gaivina mūsų nuvargusius kū-
nus, tai už viską atleidžiame ir duoda-
me tau ramybę iki kitų metų.

A. G.

STATUTAS LITERATŪROS ŽINOVO ATŽVILGIU

Viršila: — Grandini Pipiraiti, pa-
sakykite man, kas yra statutas?

Gr. Pipiraitis (buvęs studentas
humanitaras):

— Statutas, tamsta viršila, yra lyg ir
karinė Homero poema, kurią per amžius
skaityto ir gėrėsi viso pasaulio kariai...
j. l.

SUPRATO

Miesto sode du piliečiai sėdėdami kal-
basi:

— „Aš tai nemaža malonių valandų
esu praleidęs“, — sako vienas. Tuo me-
tu einąs pro šalį eilinis Gervė ir nugir-
dęs galvojo:

„Na, ir neišmanėlis, ir kokį gi jis ma-
lonumą tose valandose rasdavo“.

PO ŠAUDYMO

— Ką tau viršila sakė už nepataiky-
mą? — j. kareivio klausia draugas.

— Nieko nesakė, tik dar pagyrė, sa-
kydamas:

„Na, ir vyras, jeigu visi taip šaudy-
tų, tai naujų taikinių niekados nereiktų
dirbti“.
Mk

Pilypas: „Ką tu darytum, jei žino-
tum, jog rytoj mirsi“.

Juozas: „Dar šiandien iš tavęs atsi-
imčiau skolą“.
V. N.

PALYGINIMAS

Naujokas Kilpa: — Sakyk, Stankau,
kodėl tu visuomet galvą palenkęs?

Naujokas Stankus: — Matai,
javų pilnos galvos visuomet linksta.
rk

GERAI ĮPRATO

— Na, man atrodo, kad tu prie valgio
daug vikresnis, negu prie darbo, — sako
viršila naujokui.

— Taip, pone viršila, nes prie valgio
aš ilgiau pratinausi.
rk

RECEPTAS PLAUKIKAMS

Jaunas kareivis Bulka ir eilinis Bu-
rokas kalbasi šančių maudyklėje.

— Pasakyk man, kreipiasi j. k. Bulka,
— kaip galima lengvai išmokti plaukti,
ant vandens paviršiaus gulėti?

— Labai paprastai! — juokauja eili-
nis Burokas. — Nueik į ambulatoriją,
paprasyk keletą kilogramų žuvies taukų.
Juos išgėręs — tikrai nardysi kaip žuvis.
Al.



Atiduok vilnas, riestaragi!

Dmt. Čibo nuotr.



KOKS KARIUOMENĖS KIEKIS NUMATOMAS ATSKIROSE VALSTYBĖSE KARO METU

Sovietų Rusija 9. 200.000; Italija 5.000.000; Prancūzija 4.600.000 ir mažiausia 1.000.000 spalvotų karių; Jungtinės Amerikos Valstybės 4.000.000; Lenkija 3.200.000; Jugoslavija 2.500.000; Anglija 2.000.000; Ispanija 1.800.000; Rumunija 1.600.000; Čekoslovakija 1.400.000; Turkija 1.300.000; Portugalija 870.000; Belgija 600.000; Švedija 400.000; Šveicarija 4.000.000; Olandija 300.000; Suomija 300.000; Lietuva 200.000; Danija 150.000; Estija 150.000; Latvija 150.000; Norvegija 110.000. Čia suminėtos valstybės visos drauge gali išstatyti 41.230.000.

(iš Deutsche Wehr 1936 m. Nr. 31).

JAPONIJA

Steigiama 5300 km ilgio Tokio-Bankokas oro linija. Ją aptarnaus 2 firmos „Douglas“ lėktuvai. Kelionė vietoj dabar 10 dienų truks tik 1½ dienos. Oro linijos bendrovė palaikys ryšius su anglų, prancūzų, olandų oro linijomis.

(iš Krasnaja Zvezda 1936 m. VII. 10).

TURKIJA

Ligšiol esant lenktyniavimui ore tarp prancūzų, vokiečių ir amerikiečių, Turkija užsisakė 40 lenkų „P.Z.L. 24“ lėktuvų su prancūziškais „Gnome-Rhône“ 1000 P. S. motorais. Šie vienviečiai naikintuvai vartoti lenkų oro laivyne kiek tai liečia motorus ir apginklavimą gana stiprūs. Jie turi 2 cm kalibro patrankėles — oerlikonus.

(iš France militaire 1936. VII. 7).

LENKIJOS KARO AVIACIJA

„Mūsų Žinyne“ paskelbtomis vokiečių žiniomis Lenkijos karo aviacija susideda iš 6 eskadrilių lydimosios aviacijos (po 10 lėktuvų kiekvienoje), 27 eskadrilių žvalgomosios aviacijos (po 11 lėktuvų), 16 naikintuvų eskadrilių (po 12 lėktuvų), 6 bombonešių eskadrilių (po 10 lėktuvų). Rikiuotėje žemyno karo aviacija turi 609 lėktuvus.

Karo laivyno aviacijoje yra 3 žvalgomosios eskadrilės iš 50 lėktuvų, 2 bombonešių eskadrilės iš 24 lėktuvų ir 4 naikintojų eskadrilės iš 48 lėktuvų, viso karo laivyne yra 122 lėktuvai.

Atsargoje Lenkijos karo aviaciją turi dar 500 lėktuvų, iš viso — 1508 lėktuvus.

Karo aviacijos dalyse tarnauja 1555 karininkai, 1254 puskarininkiai ir 11.465 kareiviai.

PRIEŠLĖKTUVINĖ APSAUGA RYTPRŪSIUOSE

Sovietų žurnalo „Chimija i Oborona“ žiniomis, Rytprūsiuose vokiečių valdžia ypatingai rūpinasi pavyzdingu priešlėktuvinės apsaugos organizavimu. Tai daroma dėl to, kad Rytprūšiai yra atskirti lenkų koridorium nuo kitų Vokietijos žemių ir todėl sudaro pasienio rajoną, kur oro puolimo pavojus tikrai yra didelis. 1935 metų pabaigoje Rytprūsių miestuose ir kaimuose buvo jau 200.000 priešlėktuvinės apsaugos sąjungos narių, tai sudaro 10% visų gyventojų. Namų apsauga pavesta moterims, kurios sudaro šioje srityje kaip ir kadrus. Sąjungos organizuotus kursus baigė jau daugiau, kaip 100.000 žmonių. Po kaimus važinėja kilnojamoji paroda. Visose kaimų bendruomenėse įsisteigė priešlėktuvinės apsaugos sąjungos skyriai, kai kur įsteigtos ir specialės instruktorių mokyklos.



GRĮŽO IŠ MŪSŲ PAJŪRIO VALSTYBĖS PREZIDENTAS ANTANAS SMETONA

Rugpiučio 17 d. vakare, Palangoje vasarojęs Valstybės Prezidentas Antanas Smetona, baigęs atostogas, grįžo į Kauną. Tą dieną po pietų iš Palangos atvykusi į Kretingos stotį Valstybės Prezidentą, su kuriuo drauge grįžo krašto apsau-

gos ministeris plk. inž. Dirmantas ir švietimo ministeris prof. Tonkūnas, palydėti į Kauną buvo atvykę: gubernatorius Kurkauskas, apskrities viršininkas Vaišnys, komendantas plk. Liutermoza, burmistras Dambrauskas ir kiti Palangos bei Kretingos aukštesnieji valdininkai. Stotyje buvo išrikiuota šaulių garbės kuopa. Burmistras Dambrauskas visuomenės vardu padėkojo Valstybės Prezidentui, kad ir šiais metais suteikė Palangai garbę, čia praleisdamas atostogas, ir palinkėjo po poilsio sėkmingo darbo ir geros sveikatos. Valstybės Prezidentas taip pat padėkojo už malonų priėmimą, surengtas pramogas.

Specialus traukinys, kuriuo Valstybės Prezidentas grįžo iš Palangos, į Kauną atvyko 19 val. 35 min. Stoties perone Valstybės Prezidentą sutikti buvo išrikiuota karių garbės kuopa. Į stotį taip pat buvo atvykę: ministeris pirmininkas J. Tūbelis, kai kurie ministerių kabineto nariai, aukštieji karininkai, diplomatinio korpuso nariai, šaulių sąjungos vadas plk. Saladžius, aukštieji įstaigų valdininkai ir daug visuomenės atstovų.

GAUSUS PRANCŪZŲ TURISTŲ BŪRYS LIETUVOJE

Pirmas didžiausias prancūzų turistų būrys Lietuvoje, tai visai neseniai buvusi Voyage d'Amitié draugijos ekskursija, išbuvusi pas mus keletą dienų. Šioje ekskursijoje dalyvavo įvairaus amžiaus ir įvairių profesijų žmonės. Tai buvo — žurnalistai: Agourtine L., dr. Descos du Colombier Amé, „La Croix“ redaktorius, Eestang, žurn. tėvas Ch. Mangers, keletas profesorių, teisių ir medicinos daktarų, advokatų, studentų ir kt. Ekskursijai vadovavo draugijos įsteigėjas ir pirmininkas dr. S. J. J. Dassonville. Žurnalistas Leon Agourtine yra didelis Lietuvos bičiulis. Prieš pora metų jis yra parašęs knygą apie Baltijos kraštų kariuomenes, kurioje teisingai patiekiamą mūsų kariuomenės istorija, sudėtis ir organizacija. L. Agourtine buvo ir mūsų savanorių sąjungos svečias.

Rugpiučio 13 d. į Klaipėdą atvykusi ekskursija nusiuntė savo delegaciją padaryti vizito krašto gubernatoriui. Vakare ekskursija buvo nuvykusi į Juodkrantę. Vėlai vakare ekskursijos nariams Smiltynės kurhauze buvo suruoštos vaišės, kuriose dalyvavo krašto gubernatorius ir daug vietos įstaigų viršininkų ir visuomenės veikėjų. Buvo pasakyta keletas kalbų ir pasikeista nuoširdžiais linėjimais. Gražus subuvimas užtruko iki vidurnakčio.

Rugpiučio 14 d. prancūzų ekskursija lankėsi Palangoje, kur jos vadovybei privačią audienciją suteikė Respublikos Prezidentas. Vakare ekskursija autobusais išvyko į Kauną.

Ši gausinga ekskursija labai gyvai domėjosi mūsų religija, papročiais, ekonominiu, politiniu ir kultūriniu gyvenimu. Ji aplankė bažnyčias, muziejus, Kauno apylinkes. Žolinių dieną ekskursija Nemunu buvo nuplaukusi į Zapyškį ir apžiūrėjo Zapyškio bažnyčią. Ekskursija taip pat lankėsi ir Pažaisly, kur tėvas Dassonville pasakė gražų, turiningą pamokslą.

Ekskursija buvo priimta arkivyskupo J. Skvirecko. Rugpiučio 15 d. prancūzų pasiuntinybės chargé d'affaires Neyrac ekskursijai suruošė priėmimą.

Didžiausią įspūdį ekskursijos dalyviams darė — dalyvavimas prie Nežinomojo Kareivio kapo. Šia proga — prancūzų ekskursijos vadas S. J. Dassonville pasakė gražią ir turiningą kalbą, pareikšdamas simpatijas mūsų tautai ir pabrėždamas bendrą šių nusilenkiančių Nežinomajam Kareiviui tautų taikos siekimą. Ekskursijos vadovas taip pat pasakė kalbą per radio, kurioje padėkojo vyriausybei ir dvasinei vadovybei už palankumą ekskursijai, pabrėžė Lietuvos savarankiškumo ir nepriklausomybės vertingumą ir pareiškė didelį tikėjimą Lietuvos ateitimi.

Rugpiučio 16 d. 14 val. 30 min. prancūzų ekskursantai išvyko į Rygą.

PIRMASIS ŽEMAIČIŲ RAŠYTOJŲ LITERATŪROS VAKARAS PALANGOJE

Rugpiučio 12 d. Palangoje buvo pirmoji didesnė kultūrinio pobūdžio pramoga — pirmasis ne tik Palangoje, bet ir visoje Lietuvoje, žemaičių rašytojų literatūros vakaras. Vakaražį globojo švietimo ministeris prof. J. Tonkūnas.

Programoje dalyvavo vien tik žemaičių rašytojai. Savo

kūrinius skaitė: Ieva Simonaitytė, Liūnė Janušytė, Pranas Genys, Stasys Anglickis, A. Skripkauskas, Butkų Juzė, Kl. Dulke, Vazbys, Petras Gintalas padeklamavo eilėraščius, o artistas Stasys Pilka paskaitė Nelės Mazalaitės novelę.

Be to, šiame vakare prof. Prielgauskas paskambino vieną šopeno kūrinių, o muzikas Čiurlionis taip pat paskambino dar niekur nepaskelbtus du M. Čiurlionies kūrinius.

Ši pirmąjį žemaičių rašytojų literatūros vakarą suorganizavo ir vedė A. Mušinskas-Mušaitis.

NIDOS SKLANDYMO MOKYKLOS 4 METŲ SUKAKTIES MINĖJIMAS

Rugpjūčio 15 d. mūsų Nidos sklandymo mokykla iškilmingai šventė savo 4 metų sukakties minėjimą. Į šį minėjimą susilankė švietimo ministeris prof. Tonkūnas su poniu, Klaipėdos krašto gubernatoriumis Kurkauskas, Klaipėdos įgulos viršininkas gen. št. plk. Lanskoronskis, direktorijos atstovas Zygaudas, LAK pirmininkas prof. Žemaitis, vokiečių Rasytės sklandymo mokyklos viršininkas Pošman'as, p. Zaunius, V. Jonuškaitė, Kūno Kultūros direktorius V. Augustauskas su poniu ir daug žymių Klaipėdos krašto ir visos Lietuvos žmonių. Į iškilmės taip pat atskrido mūsų karo aviacijos viršininkas plk. inž. Gustaitis ir karo aviacijos mokyklos viršininkas plk. lt. Reimontas.

Iškilmės prasidėjo Klaipėdos krašto gubernatoriaus Kurkausko kalba, kurioje apibrėžė sklandymo mokyklos darbus, pastangas ir jau nudirbtus darbus, palinkėdamas mokyklai, kuri jau ir dabar yra nusipelnusi tinkamos pagarbos ir gero vardo net už Lietuvos ribų, dar gražesnės ateities. Po gubernatoriaus kalbos buvo sugriežtas tautos himnas. Be to, kalbėjo LAK pirmininkas prof. Žemaitis ir Rasytės vokiečių sklandymo mokyklos viršininkas Pošman'as.

Į sveikinusią kalbą atsakė lakūnas Pyragius, pažymėdamas, kad ir sunkus darbas tenka sklandymo mokyklai dirbti, bet ji, visuomenės ir vyriausybės remiama, savo ryžtingumą mielai aukoja Lietuvos garbei ir gerovei. Po kalbos pro aukštuosius svečius praėjo iškilmės maršu sklandymo mokyklos mokiniai ir klubo nariai su vėliavomis.

Toliau šventės programa buvo graži ir įspūdinga. Lakūnas - sklandytojas Oškinis su savo konstrukcijos sklandytuvu „Pūku“, o mokyklos instruktorius Dženkaitis su lėktuvu ne kartą žiūrovus stebino savo drąsa ir rizika. Lakūnas Pygarius su sklandytuvu „Nida“ ilgai išsilaikė ore, atlikdamas daug įspūdingų figūrų. Lakūnas Pyragius šiomet yra Lietuvai laimėjęs pasaulio sklandytojų tarpe 4 vietą, nes ore išsilaikė 22,5 val.

Sklandymo mokyklos šventė buvo baigta svečių paskrainimu.

AVIACIJOS DIENA PALANGOJE

Rugpjūčio 15 ir 16 d. Palanga buvo ypatingai nusiteikusi. Be kitų švenčių ir iškilmių, buvo Jūros ir civilinės aviacijos dienos. Į šias iškilmės buvo atvykę labai daug publikos. Jūros dienos dalyviai buvo pavežinti jūroje didesniais ir mažesniais laivais.

Vakare paliai jūrą buvo surengtas laužas, prie kurio organizuotai atžygiavo su deglais ir padainavo gražių dainų. Rugpjūčio 16 d. buvo aeroklubo rengta aviacijos diena. Iškilmėse, kurios prasidėjo 14 val., dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas su poniu ir daugelis kitų aukštųjų svečių ir visuomenės veikėjų.

Aviacijos dienoje buvo numatyta ir įvykdyta labai plati ir įdomi programa.

Šiems Lietuvos pajūrio kampelio gyventojams teko pamatyti tokių dalykų, kurių žiūrėdami savo akimis negalėjo įtikėti, kad sklandytuvai, lėktuvai pakeltas į oro erdvę, galėtų ne tik išsilaikyti ore, bet ir skraidyti ten, kur nori ir kaip nori, kad jis galėtų daryti tokias greitas figūras, jog šiurpas ima žiūrėti. Atrodo, kad jis turi ne tik paprastą, bet ir galingą motorą, nes ore sukinėjosi ir vartaliojosi greit ir vikriai. Sklandytuvui nusileidus, pakilo lėktuvai, kurie taip pat parodė kokio aukšto laipsnio yra pasiekusi mūsų civilinė aviacija ir kokių drąsių, gerai prityrusių lakūnų ji turi. Lėktuvai įvykdė įvairių išdaigų ore, paskraidė lėkdami aukštyn ratais, suktukais ir visokiais pasikraipymais.

Baigiantis aviacijos dienai, kariniu lėktuvu, plk. inž. Gustaičio valdomu, skraidė Respublikos Prezidentas A. Smetona, pakildamas į aukštį 2500 m. Taip pat skraidė ir kit. Į civilinės aviacijos dieną aeroklubui užkvietus buvo atvykę Estų ir Latvių civilinės aviacijos atstovai. Civilinės aviacijos diena Palangoje gražiai pavyko.

Tokia pat civilinės aviacijos diena, kokia buvo Palangoje rugpjūčio 16 d., Nidoje įvyko rugpjūčio 15 d. Ten taip pat buvo suplaukęs didelis skaičius žiūrovų ir visi gerėjosi mūsų lakūnų skraidymais. Ypatingai žavėjo publiką orinės sklandytuvo išdaigos. Šiurpius veiksmus atlikinėjo ir lėktuvai.

Naujieji leidiniai

LIŪNĖ JANUŠYTĖ. VAŽIUOJAM. Išleido „Sakalas“ Spaudė „Raidės“ spaustuve Kaune, 1936 m. Viršelį piešė Bor-Jero. 188 psl. Kaina Lt. 2.—

Šių metų pavasario knygų leidimo sezoną „Sakalas“ baigė linksmų feljetonų rinkiniu „Važiuojam“. Išvažiuojantiems vasaroti skaitytojams maloni dovana. Viliojanti antraštė, ryškių spalvų viršelis ir sąmojingas knygos turinys. Tiesa, tai nėra aukštai išlavinto skonio sąmojus. Daugiau gal bus tik pigūs juokai, kurie dabar yra labai mėgiami. Kai kurie tų feljetonų buvo spausdinti „Lietuvos Aido“ atkarpose. Laikraščių skaitytojų skoniui tie feljetonai yra artimi. Todėl, be abejo, jie jų reikalauja ne tik laikraščio atkarpoje, bet ir atskira knyga.

Knygoje yra 29 atskiri feljetonai. Feljetonų temos iš mūsų miesto ir kaimo gyvenimo. Jei ji rašo apie miestą, tai dažniausiai liečia mūsų valdininkų tarnybinių neoficialų gyvenimą, gyvenimą po tarnybos ir šeimyninį valdininkų gyvenimą. Kaimo aprašomojo gyvenimo temos įvairesnės, nesiduodančios grupuoti.

Liūnė Janušytė moka pašiepti mažas ydas, madas, moka paprastą įvykį parodyti iš juokingosios pusės. Ko nors neigiamo pašieptas pavaizduotas tokia forma, kad skaitytojas ir pats save matydamas pajaukia, nesijaus užkabintas ir pajauktas. Tai yra pajauka be tendencijos. Skaitytojui ji tėra tik pramoga.

Autorės plunksna vaizdi. Gyvi, pilni nuotaikos jos pasakojimai ir dialogai. Vietomis tas gyvumas tėra tik žodinė charakteristika, nejaučiama jo vidujės gyvybės. Bet ir tas žodžiu, ne vaizdu, charakterizavimas pravedamas taip sklandžiai, kad lieka nepastebėtas.

DR. L. FRIDLANDAS. MEILĖ IR VEDYBOS. Apie tai, kas intimiškiausia ir slėpiningiausia. Vertė Petras Jaloveckas. Viršelį dail. G. Aleksandravičiaus. Spauda V. Adomavičiaus spaustuovės. Leidžia M. Savickaitė. 180 psl. Kaina 2 lt.

Daug panašių pavadinimų brošiūrų yra mūsų knygų rinkoje, iš kurių leidėjai ir rašytojai laukia gero biznio. Ne tuo tikslu rašo Dr. L. Fridlandas. Jis mokslininkas, lyties ligų specialistas. Jo aprašymai, tai pacientų pasipasakojimas bei su jais pasikalbėjimai gydytojo kabinete. Jie yra tikri, atveria žmogaus prigimties vienos srities vibracijas. Savo rašytojo gabumus jis paskyrė populiarizavimui mokslinių žinių ir tyrimų specialybės, įpindamas genealogiją į smulkius nuotykius. Šioje jo knygoje daugiausia kalbama apie šeimų išsiskyrimo ir meilės nepasisekimo priežastis. Jo aprašymai persunkia visą gyvenimą. „Galybė, turtai, politinė įtaka, tai vis kelias į tą patį tikslą“, kurį jis liečia. Tas tikslas, tai meilė, moteris. Teisingai vienas jo pacientas sako: „Knygose aš skaitau apie meilę, pajėgumą, kinematografuose vaizduoja, kaip ieško moters ir kaip būna su ja laimingi. Pasikelia teatro uždanga ir vel tas pats: moterys, vyrai, meilės intrigos suriša, išskiria žmones... aš turiu pasidaryti kurčias, aklas, nieko nematyti, negirdėti, nejaušti, kad galėčiau su tuo nesusidurti“. Kiekvienas rimtesnis skaitytojas šioje Dr. L. Fridlando knygoje ras minčių, kuriomis galės pasinaudoti, kurios duos suprasti kame yra pavydo, neištikimybės, neapykantos, nuobodulio, liūdesio, ilgesio, persisotinimo ir atšalimo šaknys.

Dr. L. Fridlandas turi gabumų rašyti. Fiziologiškai ir psichologiškai pažindamas žmogų, keliais žodžiais, keliais momentais charakteringais bruožais moka pavaizduoti jo vaizdą, laikyseną, pasakojimą. Tas jo vaizdavimas pareikštas naujom priemonėm. Taip pat jis moka į pasikalbėjimus įpinti gražiai nusakytą aplinką, o pačius pasikalbėjimus perduoti lengvu stiliumi, kondensuotus pačioje esmėje.

Vertimo ir spaudos darbo pagirti negalima. Pilna korektūros ir kalbos klaidų. Apie specialiąją vertimo pusę nespecialistui sunku kas nors nusakyti.

T. Adomonis

Redakcijos atsakymai

Žvalgui. Reikėtų kreiptis komandos keliu. Ar instrukcijų galėtų gauti — nežinome.

V. K. Reikėtų kreiptis į Klaipėdos krašto pasienio policijos vadą. Pridėti prie prašymo: išeitojo mokslo dokumentus, sveikatos liudijimą, ankstyvesnės tarnybos dokumentus, karinės prievolės atlikimo dokumentus, gyvenimo aprašymą ir tris fotografijas.

VI. Burkauskui. Apysaka gauta ir vėliau bus įdėta.

V. Novickui. „Kario“ prenumeratą pratęsimė.

Galvosūkio Nr. 32 sprendimas

1) Paštas, 2) krivė, 3) karabinas, 4) povas, 5) emiras, 6) vinkšna, 7) satira, 8) kranas, 9) asilas.

Iš trečiųjų raidžių — ŠIRVINTAI.

Išsprendė: 1) v. p. Gelžinis (4 p. p.), 2) v. p. M. Anta niškis (4 p. p.), 3) j. p. Alf. Zavadskas (1 art. p.), 4) j. p. J. Mikalajūnas (K. k.), 5) eil. P. Šidiškis (K. k.), 6) j. k. Ed. Raukšta (4 p. p.), 7) Z. Gavelis (1 art. p.), 8) St. Pupkevičius (K.).

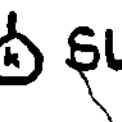
Galvosūkis Nr. 34

(Vert. 2 tšk.)

11  

1936.VIII.13/18v.20. Nr. AUK 1:100.000

..... 1:100.000

I  GNA  II  2  SUP PRJ

..... SPR 2  1 

5 

V. Rudavičius

CENTRALINIS ŽYDŲ BANKAS

Kooperacijai remti Lietuvoje. KAUNAS, ŠIAULIAI, KYBARTAI, PANEVĖŽYS. Atlieka visas bankines operacijas.
Perka ir parduoda sveiką valiutą ir vertybės popierius

ŽEMĖS BANKAS

Kaune, Duonelaičio g-vė Nr. 35,
telegr. adr.: ŽEMBANKAS.

Žemės Bankas yra

ilgalaikio kredito bankas.

Bankas teikia paskolų ūkininkams, miesto gyventojams, žemės ūkio kooperatyvinėms organizacijoms, žemės ūkio įmonėms ir smulkaus kredito draugijoms.

Bankas leidžia įkaito paskolos lakštus 4-rių serijų.

Geriausia ir tikriausia priemonė sutaupoms laikyti yra Žemės Banko įkaito paskolos lakštai, nes 1) Lakštų laikytojas gauna 3%, 3,6% ir 4% metinių palūkanų. 2) Lakštai garantuoti Žemės Banko kapitalais, įkeistu Žemės Bankui nekilnojamu turtu ir laiduoti Valstybės lūdo.

Jums reikalingas šviežias ir sveikas maistas

Tai pirmoji sveikatos sąlyga.

Kiekvienas „Maisto“ gaminytis, rinkon išleidžiamas tik perėjęs griežtą sanitariinę kontrolę. Gaminių įvairumas leidžia visus patenkinti skonio ir kainos atžvilgiais. Švieži, rūkyti ir sūdyti gaminiai — viskas iš grynios ir geros žaliavos.

Vasarą ypatingo dėmesio yra verti įvairiausi konservai, kurių kokybės negali paveikti laikas, karštas vasaros oras ir transporto būdas.

Mūsų krautuvės laukia malonaus Jūsų atsilankymo.

„Maistas“

„PARAMOS“

kooperatyvas Kaune per savo

26 krautuves
aprūpina pirkėjus

geromis prekėmis ir duona

Kaunas, tel. 20-59 ir 29-43

Vartokite visam pasauliui žinomus

SHELL
gaminiai:

benziną, žibala, motorų, cilindrių ir mašinų tepalus,



technikos ir medicinos vazeliną, parafiną ir kt.

The Shell Company of Lithuania, Ltd.

Kaunas, Laisvės al. Nr. 22

Akc. DROBĖ B-vė

Vilnonių Gelumbių Fabrikas

KAUNAS - ŠANČIAI

Rudeniui išleidome gražių, stiprių ir nebrangių medžiagų įvairiems kostiumams ir paltams, **karinėms** ir civilinėms uniformoms ir sportui. Reikalaukite „Drobės“ fabr. gaminių visose manufakt. krautuvėse

„Drobės“ krautuvėse: Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose ir Šilutėje parduodame savo gamybos gatavus rūbus. Užėikite pažiūrėti jų pigumo ir gerumo

89 39 624